

Röviden

Fehér István lett az udvarhelyi RMDSZ elnöke

Fehér Istvánt – az egyetlen jelöltet – választották tegnap elnöknek a székelyudvarhelyi RMDSZ-szervezet belső tisztújító küldöttgyűlésén. A jelölt 144 igen szavazattal, 7 elene és 2 érvénytelen voksal nyerte el a többség bizalmát. Fehér István mandátuma két évre szól, hasonlóan az általa nevesített elnökséghez, melyet szintén elfogadott a küldöttgyűlés. Szintén tegnap a székelyudvarhelyi RMDSZ-szervezet Verestóy Attila szenátort jelölte az Udvarhelyszéki RMDSZ elnöki tisztségére, a küldöttek egyhangú kézfelémeléssel adtak hangot beleegyezésüknek. Az ülésvezető elnökséget Kovács Péter ügyvezető alelnök, dr. Verestóy Attila szenátor és Sófálvi László, a Hargita megyei tanács alelnöke alkotta.

Ukránok, fegyverbe?

Egy közvélemény-kutatás adatai szerint a megkérdezett ukránok 43 százaléka kész lenne fegyverrel megvédeni hazáját, ha vesélybe kerülne a területi egysége. A Rating csoport kutatásába bevont ukránok 38 százaléka nem áll készen arra, hogy hazáját fegyverrel védje, míg 19 százaléka nem tudott dönteni. A megkérdezettek közül a férfiak 55 százaléka, a nők 34 százaléka nyilatkozott úgy, hogy fegyvert fogna, ha a helyzet úgy alakulna – adta hírül tegnap a *liga.net* ukrán üzleti hírportál.

A rendszerhez való hűség alapján támogatják az újságokat Iránban

A rendszerhez való hűségük mértéke szerint fognak támogatást kapni az iráni újságok – jelentette be sajtóértesítések szerint az iráni kulturális és vallásügyi miniszter, Muhammad Hoszeini tegnap. „Az újságokat az álláspontjuk alapján fogjuk támogatni. Nem segítjük majd azokat az írott sajtótermékeket, kiadókat és televízió- vagy rádióadókat, amelyek ellenzik a kormány által követelt utat, de megerősítjük azokat, amelyek egyetértenek a hatalom céljaival” – mondta a miniszter, de példákat nem említett.

Kártérítés a pedofília áldozatainak

A német püspökök elvi egyetértésre jutottak arról, hogyan nyújtsanak kártérítést a katolikus papok és egyházi alkalmazottak által megrontott, illetve megerősített személyeknek – értesült a *Frankfurter Allgemeine Zeitung*. A konzervatív újság tegnapi beszámolója szerint a klérus képviselői a szexuális visszaélések kapcsán a kormány által életre hívott kerekasztal első tanácskozásán fogják előterjeszteni tervüket. Ez három összetevőből áll. Egyrészt az egyház pénzbeli kártalanítást fizet az okozott szenvedések „anyagi elismeréseként”.

Ismét bíróság előtt áll Verena Becker

A stuttgart-stammheimi bíróság előtt újabb per kezdődött tegnap Verena Becker, a szélsőbaloldali Vörös Hadsereg Frakció (RAF) egykori tagja ellen. Az 58 éves Beckert azal vádolja az ügyészség, hogy társtettesként volt részese Siegfried Buback szövetségi főügyész 1977 áprilisában történt meggyilkolásának. A bíróság 17 tárgyalási napot tűzött ki, és számos tanút akar meghallgatni. Beckert egy másik gyilkosság miatt egyszer már életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték, jelenleg is ezt a büntetését tölti.

Dániában újra megjelentették a Mohamed-karikatúrákat

Dániában tegnap újra megjelentették a *Jylland-Posten* című lap világszerte vitatott Mohamed-karikatúráit, ezúttal egy könyv illusztrációjaként. A csend szarnoksága című kötetet, amelynek egyik belső oldalán látható a dán konzervatív lap Mohamed-karikatúrákat közlő egykori címlapja, az újság kulturális rovatának volt szerkesztője, Flemming Rose írta.

Van közös nevező?

Hírösszefoglaló

► Az Egyesült Államok mindent megtesz annak érdekében, hogy közös nevezőt találjon Izrael és a palesztinok között az egy hónapja megkezdődött közvetlen közel-keleti béketárgyalások összeomlásának kivédése érdekében – hangsúlyozta tegnap George Mitchell amerikai közel-keleti különmegbízott a Mahmúd Abbász palesztin elnökkel Rámalláhban folytatott tárgyalást követően. „Ügy gondoljuk, hogy a régóta fennálló konfliktus lezárása a palesztinok és Izrael népe számára egyaránt fontos, valamint ez az érdeke az Egyesült Államoknak és az egész világnak is” – húzta alá Mitchell.

Szaeb Erekat palesztin főtárgyaló Rámalláhban újságírók előtt elmondta: a Palesztin Hatóság is támogatja Mitchellt abban, hogy ne szakadjanak meg a közvetlen tárgyalások. „Mi nem ellenezük a közvetlen párbeszédet, sőt már szeretnénk látni a konfliktus végét: egy Izrael szomszédságában létrejövő palesztin állam kialakulásához vezető tartós megoldást” – hangsúlyozta Erekat.

A szeptember 2-án kezdődött közvetlen béketárgyalások akkor kerültek válságba, amikor a ciszjordániai zsidó telepek bővítésére vonatkozó, 10 hónapja érvényben lévő részleges tilalom múlt vasárnap lejárt. Abbász – aki korábban kilátásba helyezte, hogy feláll a tárgyalóasztaltól, ha a moratóriumot nem hosszabbítják meg – elmondta: a béketárgyalások sorsáról csak azután dönt, ha már az Arab Liga jövő heti kairói ülésén megvitatják az ügyet. Az arab álla-

George Mitchell Rámalláhban tárgyalt Mahmúd Abbász palesztin elnökkel

ENSZ: elfogadták a flottilla ügyét vizsgáló jelentést

Az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa szerdán elfogadott határozatában támogatja a Gázai segélyflottilla ügyét vizsgáló bizottság jelentését, amely szerint a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján „megindítható az eljárás” Izrael ellen. Az Iszlám Konferencia Szervezete (OIC) 57 országának egyetértésével, Pakisztán által betervezett határozatot 30 igen, 1 nem (Egyesült Államok) és 15 tartózkodó szavazattal fogadták el. A jogi dokumentum elítélte Izraelt, mivel nem működött együtt a vizsgálóbizottsággal, és egyben kérte az ENSZ Emberi Jogi Tanácsát, hogy fogadja el a testület beszámolóját, valamint azt javasolta a Közgyűlésnek: foglalkozzon a jelentéssel.

mok regionális szervezete eredetileg október 4-ére tűzte ki a találkozót napját, ezt azonban egy forrás szerint két nappal elhalasztotta, így Mitchell október 6-ig nyert még egy kis időt a konfliktusban álló felek meggyőzésére. Az amerikai diplomata szerdán Benjamin Netanjahu izraeli miniszterelnökkel találkozott, de tegnap újra felkereste a zsidó állam kormányfő-

jét, ma pedig ismét Abbászsal tárgyalt. Tegnap Catherine Ashton, az Európai Unió kül- és biztonságpolitikai főképviseelője is találkozott a palesztin elnökkel. Az Európai Unió az Egyesült Államok, Oroszország és az ENSZ mellett annak a közel-keleti kvartettnek a tagja, amely az Izrael és Palesztin Hatóság közötti békeközvetítésben vesz részt. ◀

Külföldi találkozó Pozsonyban

► Magyarország szeretné, ha a szlovákiai államnyelvtörvényből kikérülne a szankciók bármiféle lehetősége. „Ebben bízunk, ezt kértük hangsúlyosan” – nyilatkozta újságíróknak Balla Mihály, a magyar parlament külügyi bizottságának elnöke azt követően, hogy a szlovák és a magyar parlamenti testület együttes ülést tartott tegnap Pozsonyban. Kijelentette: a magyar fél előrelépésnek tekinti, hogy a szlovák kormány és a parlament foglalkozik a kérdés megoldásával. „Kértük, hogy vegyék figyelembe az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet kisebbségügyi főbiztosának ajánlásait. Számunkra az lenne az elfogadható megoldás, ha a szlovákiai magyarok anyanyelvihasználatát nem sújtják szankciók” – fejtette ki a bizottsági elnök. Az ülésen szóba került a kettős állampolgárság témája is, míg a Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fórumáról (KMKF) a felek nem beszéltek. Kérdésre válaszolva a sajtóértekezleten Balla elmondta: a KMKF fontos tanácsadó testülete az Országgyűlésnek, s a munkájára a jövőben is számítanak. Bár az államnyelvtörvény és a kettős állampolgárság kérdésében a felek álláspontja nem mindenben egyezett meg, Frantisek Sebej, a szlovák bizottság elnöke leszögezte: „A véleménycsere nyílt és őszinte volt, biztos, hogy megtaláljuk a mindkét félnek megfelelő megoldást.” Hozzátette: a szlovák állampolgársági törvény módosítása előkészületben van, ezért most nem a konkrétumokról, hanem csak a „törvény filozófiájáról” cserélhetek eszmét. Balla megjegyezte: Budapestet nem zavarná, ha a magyarországi szlovákok felvették a szlovák állampolgárságot is. ◀

Törvényesíti a kormány a napszámómunkát

Folytatás az 1. oldalról

A törvény értelmében a napszámósok nyilvántartása csak egy egyszerű regiszter kitöltését feltételezi, így nincs munkaszerződés sem, hiszen a felek szóbeli megegyezése, illetve a napszámósok nyilvántartásba beragasztott adóbélyeg szentesíti a munkaviszonyt. Érdler szerint a napszámósok is naprakészen megkapják bérüket, hiszen a munkaadó köteles azt a nap végén fizetni. Emellett előnye a kedvező adózás, mivel az egyetlen adó a 16 százalékos jövedelemadó, amit az adóbélyeg napszámós-könyvbe való beragasztása igazol, pénz pedig a helyi önkormányzatok kasszájába folyik be. A törvény szerint napszámósokat egyaránt foglalkoztathatnak jogi és magánszemélyek.

Olosz Gergely, az RMDSZ képviselőházi frakcióvezetője lapunknak korábban elmondta: mivel rövid távú munkáról van szó, a legtöbb vállalkozás arra kényesült, hogy feketén foglalkoztasson, ami nem jó sem a napszámósoknak, mert nem részesül az azokban a juttatásokban, amit alkalmazás esetén kapnia kellene, és nem jó a munkaadónak sem, mert ott lebeg a pallos a feje fölött, hogy ellenőrzés során lebuk-

hat és megbüntetik. Volt mezőgazdasági vállalkozóként Olosz Gergely úgy tudja, Háromszéken az átlag napszám 35 lejre tehető. Érdler András korábban kifejtette: a napszámósok törvényesítése a jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben még fontosabbá vált, hiszen minden adóbevétele jól jön a költségvetésnek, másrészt pedig fehériteni tudják a munkaerőpiacot. Érdler szerint minél egyszerűbben alkalmazható törvényt szerettek volna alkotni, hiszen az érvényben lévő munkatörvénykönyvnek van ugyan az ideiglenes munkára vonatkozó része, de ugyanolyan bonyolult feltételei vannak, mint a rendes alkalmazásnak, igazolások egész sorát kell beszerezni az ideiglenes foglalkoztatáshoz is, ezért nem működik. A napszámósok munkát vállalók pedig általában nem iskolázottak, szakképzetlenek, így a törvénykezdeményezőknek az volt a céljuk, hogy számukra is minél egyszerűbben alkalmazható törvényt alkossanak. Érdler András elmondta: a jogszabálytervezet szerint a napszámós reggel megjelenik a munkaadójánál, az szóban elmondja neki a munkafeltételeket és potenciális veszélyeket (munkavédelem), ha kell ad neki munkaeszközt, és munkavédelmi felszerelést. ◀

Buszbaleset, négy halottal

A munkásszállító autóbussz egy Tulcea melletti gáton borult fel. Fotó: Mediafax

► Négy ember meghalt, több mint hatvan megsérült, amikor tegnap felborult egy autóbussz egy Tulcea melletti gáton. A helyi egészségügyi hatóságok tájékoztatása szerint 57 ember került kórházba. Többségük állapota nem súlyos. A busz főként nőket szállított – akik a tulceai textilgyárba tartottak –, egy védőgáton kialakított úton haladt, amikor megcsúszott a nedves felületen és felborult. Sokan a jármű alá szorultak. A helyszínre érkezett mentőalakulatoknak több személyt sike-

rült kimenteni és kórházba szállítani – írta a *Mediafax* hírügynökség.

Az Egészségügyi Minisztérium tájékoztatása szerint Bukarestből a tulceai városi kórházba küldték a belügyminisztérium két helikopterét, fedélzetén orvosi csoportokkal, hogy segítséget nyújtsanak a sérültek ellátásában. Az esetet a tulceai törvényszéki ügyészség vizsgálja. Az eddigi nyomozati adatok szerint a busz vezetője nem fogyasztott alkoholt. A balesethez hozzájárulhatott, hogy a járművön több utas tartózkodott a megengedettnél. ◀

A CSAT elsiklott a rendőrök fölött

M. Á. Zs.

▶ A várokozásokkal ellentétben nem tárgyaltak a Legfelsőbb Védelmi Tanács (CSAT) tegnapi ülésén az egy héttel ezelőtti illegális felvonulással „fejlődő” rendőrtüntetés okairól és felelőséről.

Mint ismeretes, Traian Băsescu államfő (képiünkön) a hét elején, a belügyminisztériumban történt vezetőváltáskor azt kérte Traian Igaş tárcavezetőtől, hogy a tegnapi CSAT-ülésig készüljön el a jelentés, ellenkező esetben továbbra nem veszi igénybe a közlekedésrendészet szolgáltatásait. A Román Rendőrség főparancsnoka akkor azt ígérte, hogy a jelentést „pár napon belül” elkészítik. A CSAT-ülés után közzétett közlemény szerint végül kizárólag az előre ismertett napirendi pontokat tekintették át. A védelmi tanács tagok arra a következtetésre jutottak, hogy Románia teljesítette a Schengen-övezethez való csatlakozás összes feltételét, ezért az ország várhatóan az előzetesen megállapított menetrend szerint csatlakozik a határmentes övezetbe. Traian Băsescu államfő továbbá felszólította a belügyminisztériumot, hogy határozottan lépjen fel a szervezett bűnözés ellen, különös tekintettel az úgynevezett klánokra. Szerinte a rendőrség csak akkor tudja visszanyerni tekintélyét az alvilági bűnözőkkel szemben, ha nulla toleranciát alkalmaz. ◀

Kátyúba került...

Folytatása a 3. oldalon

Az RMDSZ-es politikus emlékeztetett arra a korábbi koalíciós megállapodásra, miszerint a jogszabály elakadása esetén a decentralizációra vonatkozó részt sürgősségi rendeletben fogadtatja el a kormány.

Az oktatási szakbizottság legutóbbi, szerda este véget érő ülésén a tervezet 92. cikkelyéig jutott el. „Ez a paragrafus a közoktatás finanszírozását szabályozza, napokig vitatkoztunk rajta, de nem sikerült még megszavazni” – tájékoztatótt Bokor. Mint mondta, a vita abból fakadt, hogy az ellenzéki szenátorok kizárták volna a magánintézményekben tanuló diákokat az állami finanszírozásból. „Csakhogy a törvény már a beve-

zetőjében, az általános rendelkezéseknél leszögezi: a hazai közoktatás finanszírozásában a »pénz követi a gyereket« elv érvényesül. Azaz a diáknak jár az úgynevezett fejkvóta akkor is, ha magániskolába kerül. Az RMDSZ számára is nagyon fontos ennek az elvnek az elfogadtatása, mert nagyon sok magyar fiatal tanul ma felekezeti iskolákban” – magyarázta a politikus. Tájékoztatója szerint van esély rá, hogy a szakbizottság következő, keddi ülésén a kormány tervezete szerinti változatot szavazzák meg, mert a vitában a koalíció szenátorainak álláspontja ke-
rekedett felül.

A szakbizottság jelenleg a 330 paragrafusból álló törvény egyharmadánál tart. Hátra van még a felsőoktatással, illetve a peda-

gógusok jogállásával foglalkozó rész. A tervezet vitájának elhúzódnása mellett gondot jelent az is, hogy a testület korábban gyakorlatilag „átugrotta” azt a paragrafust, amely a földrajz és a történelem oktatási nyelvét rögzíti. A kormány javaslata – amelyet a képviselőház korábban meg is szavazott – az, hogy a két tantárgy oktatása a kisebbségek nyelvén történjen, az ellenzék ezzel szemben az állam nyelvéhez ragaszkodik. A szakbizottságban – RMDSZ-es javaslatra – az a kompromisszum született, hogy a cikkelyről a későbbiekben szavazzanak. A koalíció számára egyébként folyamatosan nehézségeket okoz, hogy a testületben kevesebb honatyával rendelkezik, mint az ellenzék. ◀

Az RMDSZ azt kéri, hogy a tanügyi törvény a felekezeti iskolákban tanulóknak is biztosítsa a „fejkvótát”

Tizenhárom tárcás lenne a szociáldemokraták kormánya

M. Á. Zs.

▶ Tizenhárom tárcás kormánystruktúrát mutatott be tegnap a Szociáldemokrata Párt (PSD), amelyet várhatóan beépítenek az alakulat október 16.-i kongresszusra elkészülő kormányprogramba is. A tervezetet ismertető Adrian Năstase, a PSD országos tanácsának elnöke hozzátette: a tizenhárom minisztérium mellett lenne négy megbízott, tárca nélküli miniszterük is. „Teljes jogú” tárcát kapna a pénzügy és gazdaság, mezőgazdaság és vidékfejlesztés, munkaügy, egészségügy és család, oktatásügy és sport, közigazgatás, belügy és régiófejlesztés, ipar, kereskedelem, turizmus és üzleti szféra, környezetvédelem, külügy, kultúra, vallás- és kisebbségügy, igazságügy, védelem, infrastruktúra. Tárca nélküli miniszterként dolgozhatnak az európai alapok lehívásáért, a kormányzati munka ellenőrzéséért, a reformok életbeléptetéséért, valamint a társadalmi párbeszédért felelős kabinettag. Mind Năstase, mind a tervezet bemutatásán jelen levő Victor Ponta pártelnök igyekezett leszögezni, hogy a munka mostani szakaszában még nem tárgyalnak személyi kérdésekről, így az

sem került terítékre, hogy az egyes minisztériumok élére kit állítanának.

A PSD szakbizottságai továbbá kidolgozták azt az adórendszer is, amelyet a nagyobbik ellenzéki párt akkor léptetne életbe, ha kormányra kerülne. Eszerint 12 vagy 16 százalékos profitadót szednének a cégektől, a személyi jövedelemadó pedig négylépcsős lenne: 12 ezer lejes évi jövedelem alatt nem kellene adót fizetni, 12 ezer és 50 ezer lej között 15 százalékos kulcsot alkalmaznának, 50 ezer és 144 ezer lej között a jövedelem egynegyedét kellene befizetni az államkasszába, ami pedig ezt a legfelső határt is meghaladja, arra 35 százalékos adót vetnének ki.

Mint ismeretes, alig két héttel ezelőtt a másik ellenzéki alakulat, a Nemzeti Liberális Párt (PNL) hasonló kezdeményezéssel állt elő. A liberálisok tizenegy tagú árnyékkormányt állítottak fel, Crin Antonescu pártelnök fantomkabinetje tagjait is megnevezte. A liberális pártelnök igyekezett leszögezni, hogy árnyékkormány nem összemosandó azzal a szakértő által vezetett, de politikai támogatottságú végrehajtóval, amelyet a PSD-vel közösen állítanának fel. ◀

Jóváhagyta a román kormány a Charta-beli kötelezettségeket

ÚMSZ

▶ Jóváhagyta a kormány az Európa Tanács Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartájához való csatlakozással vállalt kötelezettségek végrehajtásáról szóló első időszaki jelentést. A Nyelvi Chartát Románia az RMDSZ kezdeményezésére ratifikálta, a 282/2007-es törvény 2008. május 1-jén lépett életbe. A Chartában foglaltak szerint minden ratifikáló ország köteles időszakos jelentést tenni arról, hogy hogyan ültette gyakorlatba a ratifikálási törvény II. és III. részében vállalt kötelezettségeket. A 282/2007-es ratifikálási törvény negyedik paragrafusa szerint a II. rész a következő nemzeti kisebbségi nyelvekre vonatkozik: albán, görög, jiddis, lengyel, makedón, olasz, örmény, roma, rutén és tatár. A III. rész előírásai szerint pedig az alábbi kisebbségi nyelvek élveznek védelmet: bolgár, cseh, horvát, német, magyar, orosz, szerb, szlovák, török és ukrán. A nyelvek védelmének tehát két szintje létezik. Az alsó védelmi szintet minden, a Chartába foglalt kisebbségi nyelvre vonatkozóan el kell fogadni, de ezen felül meg le-

het határozni egy felsőbb védelmi szintet is. A ratifikálás során az RMDSZ-nek sikerült elérnie, hogy a magyar nyelv az egyik legmagasabb védelmi szintet élvező kisebbségi nyelv legyen.

A jelentés tavaly kellett volna jóváhagynia a kormánynak, de ez akkor nem került napirendre. Az RMDSZ kormányra való visszatérésevel ismét fonott a jelentés fontossága, viszont az adatok frissítése az idő rövidsége miatt nem történhetett meg. A jelentésben található adatok a 2008 előtti időszakra vonatkoznak, az adatfrissítés pedig az Európa Tanács Bizottságának romániai látogatása után történik meg. A jelentés elkészítésében a Charta hét fő területével kapcsolatos információkat vette figyelembe az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatala. A hét fő terület a következő: oktatásügy, közigazgatási hatóságok és közszolgálati szervek, igazságszolgáltatás, tömegtájékoztatási eszközök, kulturális tevékenység és kulturális létesítmények, gazdasági és társadalmi élet, valamint a határokon túli cserekapcsolatok. A jelentés megtalálható az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatalának honlapján, román és angol nyelven. ◀

Ötéves az Új Magyar Szó

Salamon Márton László

Az Új Magyar Szó bemutató számának standokra kerülése alighanem 2005 legfontosabb médiás eseménye – számolt be az erdélyi magyar sajtó kerekén öt évvel ezelőtt az ÚMSZ első lapszámának megjelenéséről. Akkor nagy

lendülettel fogtunk neki egy olyan projektnek, amellyel szemben nagyok voltak a külső elvárások is, és amely nagy reményekre jogosította fel az azóta sok változat(t)ást megért szerkesztőgárdát, de ugyanakkor nagy veszélyeket rejtgetett az abba belevágó merészülő Scripta Kiadó számára.

Öt évbe belefért egy arculatváltás is, illetve egy olyan lapstratégiai döntés, mint a lapelőld Romániai Magyar Szó alapítási évének megjelenítése a fejléccen. Jelezve ezáltal a folytonosság fontosságát és a hatvanéves múlt vállalását, annak fény- és árnyoldalával együtt.

Azóta eltelt tehát öt hosszú év, és – a mai-val együtt – megjelent összesen 1257 lapszám. Voltak jó és kevésbé kellemes pillanatok, szakmai bravírok és bakik, dícséreték és elmarasztalások, politikai tótágások és spárgák, valamint – a válság beköszöntötte – súlyos gazdasági nehézségek. Örömmel töltött el az olvasói levelekből áradó, vagy az olvasótalálkozásokon érzett mérhetetlen ragaszkodás, de olykor csalódást is okoztak egy-egy magyar közösség közönyéről árulkodó lapterjesztési eredményeink, példányszámmövelő igyekezeink gyakori sikertelenségei. És az afelett érzett bánkódás, hogy a lapot sokszor szinte csak önmagunknak írjuk...

A nyomtatott sajtó általános mélyrepülése és a gazdasági válság – valamint saját kiadónk specifikusan súlyos anyagi helyzete – ellenére azonban az első ÚMSZ-lapszám megjelenése óta eltelt öt év mérlege egyértelműen pozitív. A legnehezebb az elmúlt másfél-két év volt, amikor – minden nehézség dacára – úgy hiszem, tartani tudtuk azt a magas szakmai szintet, amelyre a 2005-ös „újjászületés” (az Új Magyar Szó akkor a 2005 augusztusában megszünt Romániai Magyar Szó helyét vette át a sajtópiacon) utáni években fokozatosan eljutottunk.

Ennek a szintnek a követelményei pedig röviden így foglalhatók össze: 1. informálni, azaz első kézből, a helyszínről tudósítani az erdélyi magyar olvasót érintő, annak életét alakító politikai-gazdasági-társadalmi történésekről, 2. tematizálón felflélni, nem csupán az események követésére szorítkozva, hanem azok befolyásolására is törekedve, 3. értékalapúan foglalni állást közéleti kérdésekben, 4. a közvéleményben egy olyan, befolyásos lap képét alakítani ki, amely képes tenni valamit olvasói érdekében.

Hogy ezt mennyire sikerül a jövőben is teljesíteni, arról öt év múlva újra számot adunk, ugyanitt. És addig is folyamatosan, mindennap.

Román lapszemle

Egyszerűen fedezni lehetne a költségvetés hiányát, ha a vállalatok állami tulajdonban lévő részeit tőzsdén értékesítenék, ugyanakkor könnyebben lehetne küzdeni a lej elértéktelenedése ellen is. Ezzel könnyen el lehetne kerülni egy újabb IMF hitel lehívását. (Ziarul Financiar) ▶ Az állami iskolák – annak ellenére, hogy az oktatás ingyenes – oda jutottak, hogy a szülők hátán élnek. Az úgynevezett „Osztályalap” alól, mely által a rendszerbe pumpálják a pénzt, egyetlen szülő sem bújhat ki. (România liberă) ▶ Tíz évvel a Petromidia Rt. privatizációja után a pénzügyminisztérium által az állam ismét az olajvállalat részvényesévé válik, ugyanis az 570 millió euróval tartozik, melynek még egy tizedét sem sikerült behajtani. (Evenimentul zilei)

Génmódosítás: igen vagy nem?

Nemzetközi szinten is egyre nagyobb mértékűt ölt a génmódosított növények termesztéséről zajló vita: ellenzői és támogatói egyaránt nyomós érvekkel hozakodnak elő, amelyek helytállóságát azonban nem igazán lehet bizonyítani, hiszen több nemzedéknek kellene ilyesfajta növényeket fogyasztania ahhoz, hogy egyértelműen megállapítható legyen: károsítják-e avagy sem az egészséget.

Bogdán Tibor

Romániában a génmódosított növények termesztéséről az új mezőgazdasági miniszter hivatalba lépését követően lángolt fel a vita. Valeriu Tabărăt ugyanis szerződéses kapcsolat fűzi az ilyenfajta növények vetőmagjainak egyik legnagyobb forgalmazójához, a Monsanto céghez. Ezt nemrégiben hetvenhárom nem kormányzati szervezet vetette a tárcavezető szemére. Az együttműködés tényét azonban Tabără tagadta.

Elemezni fogják

Világszerte jelenleg huszonkét államban engedélyezett a génmódosított növények termesztése és forgalmazása. Ennek kapcsán az Európai Unió tagállamainak sorában is erősen megoszlanak a vélemények: Spanyolország például zöld utat engedett az ilyenfajta növényi kultúrák termesztése előtt, míg Franciaország és Németország fellépett az Európai Bizottság nemrégiben hozott határozata ellen, miszerint minden tagállam ma-

ga döntheti el, miként viszonyul az ilyen növények meghonosításához.

Románia képviselői viszont támogatták az európai kormány álláspontját, jóllehet a román kormány mind eddig nem szögezte le hivatalos véleményét a kérdésben. Ezt majd azt követően rögzítik, hogy a mezőgazdasági, a környezetvédelmi és az egészségügyi tárca illetékesei részletesen elemzik a génmódosított növények egészségre és környezetre gyakorolt hatását, a végső döntést pedig szigorúan tudományos alapon hozzák majd meg – legalábbis Valeriu Tabără ígéréte szerint.

822 hektáron

Romániában egyébként jelenleg viszonylag kis területen, hivatalos adatok szerint mindössze 822 hektáron termesztenek génmódosított növényeket. Ez visszaesést jelent a 2008. és 2009. évi 7166 illetve 3243 hektárhoz képest. A MON 810 jelzésű kukoricafajtát a génmódosítás útján sikerült ellenállóbbá tenni a kártevőkkel szemben. A szóban forgó területek 22

mezőgazdasági termelőegység tulajdonába tartoznak, és a Monsanto Europe felügyelete alatt állnak, ami alátámasztja a miniszter és a cég kapcsolatairól szóló hírek valóságát. A génmódosított kukoricával betelepített földek Arad, Kolozs, Călărași és Brăila megyében találhatók. Korábban, 2007 előtt, Romániában génmódosított szóját is termesztettek.

Culiță Tăriță tavaly a brăilai Nagyszigeten maga is 800

hektárt vetett be ezzel a kukoricafajtával és elmondása szerint tíz százalékkal nagyobb hozamokat ért el. Termesztésével az exportnehézségek miatt mondott le.

A kérdés tekintetében a román kormányon belül sincs egyetértés. Valeriu Tabărăval szemben a környezetvédelmi tárca óvatosságra int, és legalább öt éves moratóriumot szeretne elérni a génmódosított növények termesztését illetően. A minisztérium illetékesei ennek kapcsán jegyzéket terjesztettek az Országos Környezetvédelmi Ügynökség elé, amelyben egyszerűen nyilatkoztak, hogy javasoltak a problémáról. Szerintük pillanatnyilag nincsenek kellőképpen megalapozott tudományos ismeretek az ilyenfajta növények egészségre és

környezetre gyakorolt kihatásairól. Mindemellett pedig az Európai Unió 1998-ban hagyta jóvá termesztésüket, amikor Románia még nem volt a testület tagja, így nem fejthette ki álláspontját az ügyben, de Romániára vonatkozó hatástanulmányok sem készültek.

A Környezetvédelmi Minisztérium kezdeményezését a civil társadalom legnagyobb része örömmel fogadta és a génmódosított növények termesztésének betiltásához vezető első lépésként üdvözölte. Az Agent Green szervezet képviselője, Gabriel Păun ennek kapcsán emlékeztetett, hogy Bulgáriában nemrégiben hasonló moratóriumot fogadtak el. Több tucat civil szervezet kéri Tabără lemondását a mezőgazdasági tárca éléről, mivel a

Monsanto szerződéses partnereként érdekelt a génmódosított növények meghonosításában, így esetében bizonyítható az érdekkonfliktus – állítják képviselőik a kormányhoz intézett nyílt levelükben. Néhány hazai nem kormányzati szervezet az Európai Parlamenttől kér kivizsgálást a román kormány ellen ebben az ügyben.

Valeriu Tabără elképédesel értesült a környezetvédelmi tárca lépéséről, és a román társadalom részéről megmutatkozó ellenállást az ismeretek hiányának tulajdonította. Ugyanakkor felhívta a figyelmet arra, hogy a génmódosított növények növényvédő vegyszerek nélkül is ellenállnak a kártevőknek, tehát környezetvédelmi szempontból is megfelelnek a követelményeknek. Ha termesztésüket késleltetni fogják, Románia végzetesen lemaradhat ilyen vonatkozásban is – intett a tárcavezető.

A génmódosított növények ellen világszerte is átfogó kampány bontakozott ki. Élénjárói a Greenpeace környezetvédő szervezet aktivistái, akik Európa-szerte aláírásgyűjtésbe kezdtek termesztésük ellen. Eddig egymillió támogatójuk akadt, és ennyi elegendő ahhoz, hogy a kérdést hivatalosan felvessék az Európai Parlamentben – közölte romániai képviselőjük, Irina Brandabur. A Greenpeace egyik fő érve az, hogy a génmódosított növények nem szavatolják a élelmezési biztonságot. ◀

Környezetvédők akciója: „tiltó gabonakör” egy génmódosított kukoricatábla közepén

Fellegvárakat ostromol a Fidesz

Fél esztendőn belül másodszor járulnak az urnákhoz a magyarországi választópolgárok: áprilisban az Országgyűlés padsorai újultak meg, most pedig a helyi önkormányzatokra kerül sor.

Gy. Z.

Ha tavasszal, a magyarországi parlamenti voksolások előtt azt írtuk, hogy minden idők legunalmasabb választási kampányának lehetünk szemtanúi, nos, bár akkor még nem tudtuk, de nem írtunk teljesen igazat. Vasárnap ugyanis helyhatósági választások lesznek, s ha lehet, ez a kampány még szürkébbre, még unalmasabbra sikeredett.

Demszky rekordja

Téteje – persze – mindkét szavazásnak volt, illetve van, jelesül az, hogy a polgári-konzervatív jobboldal az egész országban magához tudja-e a hatalmat kaparintani. Igaz, a közvélemény-kutatások azt jelzik, hogy a kérdés igazából nem is kérdés; így volt ez tavasszal, és nagy va-

lószerűséggel így lesz ez ősszel is. Az elmúlt húsz esztendőben lejátszódott folyamatok azonban sok érdekes jelenségre, változásra rávilágítanak. Az 1990-ben végrehajtott rendszerváltozás – miként egész Közép- és Kelet-Európában – nemcsak a szocializmust számolta föl, hanem a tanácsrendszert is; abban az évben valóban sikerült évtizedek óta először szabad választásokat tartani. Igaz, a szavazatok összeszámlálása nem várt eredménnyel járt: tavasszal a sokáig nem is létező, vagy csak búvópatakként rejtőző jobboldal alakíthatott kormányt, de az új hatalomból idejekorán kiábránduló nép ősszel már büntetett is – behozta az önkormányzatokba a szabad demokratákat és az akkor még ugyancsak liberális eszméket valló Fideszt.

Egyfajta kettős hatalom alakult ki ennek folytán az

országban: a helyhatóságokba ellenzéki emberek kerültek, akiknek nem volt kifejezett érdekük az ország kormányozhatóságának fenntartása; ez sok mindenkiben meg is mutatkozott. A konzervatív oldal legnagyobb szívfájdalma természetesen Budapest „ elvesztése ” volt: a szabad demokraták, azaz az SZDSZ emblematikus figurája, Demszky Gábor lett a főpolgármester (akkor még a fővárosi közgyűlés választotta meg, azóta a törvényhozó döntés az értelmében még négy alkalommal közvetlenül a szavazópolgárok), és csak vasárnap búcsúzik el véglegesen a hivatalától. Európában példa nélküli módon ő a leghosszabb ideje működő fővárosvezető, és ezt a rangot aligha hódíthatja el tőle bárki is.

Narancsba borult ország

Demszky Gábor önként távozik, nem jelöltette magát újra, de ez az önkéntesség meglehetősen kényszeredett. Pártja, amelynek – úgy mond – zászlóshajója volt, a szoros értelmében kikopott alóla, gyakorlatilag meg is

szűnt. Négy esztendővel ezelőtt is csak törékeny, a páfordulást végrehajtó MDF külső támogatásával működő koalícióban sikerült a budapesti önkormányzatot fenntartani – annak az MSZP-nek, vagyis a szocialistáknak a részvételével, amelynek nyolc esztendejét az ország a főhatalmat jelentő parlamentben idén tavasszal a Fidesz kétharmados többség megszerzésével büntette. Ráadásul Demszky az előző önkormányzati választásokon mindössze néhány ezer szavazattal előzte meg a Fidesz főpolgármester-jelöltjét, Tarlós Istvánt, akire most vasárnap mindenki a legesélyesebb befutóként tekint. Négy évvel ezelőtt szinte teljesen narancsba borult az ország, hiszen minden megyében a Fidesz győzött, egyedül Hevesben fordult át a kocka, mert egy megválasztott fiatal demokrata képviselő átült a másik oldal táborába.

A legnagyobb tét tehát az, hogy most a hagyományosan liberális fővárost is beveszi-e a Fidesz–KDNP szövetség (ennek valószínűsége gyakorlatilag száz százalék), ugyanakkor vannak még olyan baloldali fellegvárak, amelyekre

ugyancsak fáj a jobboldal foga. Ilyen például Szeged és Miskolc, hogy csak a legnagyobbakat említsük. Az esély mindenképpen megvan rá, akár csak sok fővárosi kerületben, mivel az elmúlt négy-nyolc esztendőt olyan események tarkítják, amelyeket a két választás között sokszor amnéziával vádolt helyi lakosság egyszerűen nem tud megbocsátani.

Polgármesterek bilincsbén

Ahogy Demszky kerek két évtizede, úgy az is példa nélküli, hogy szocialista és szabad demokrata polgármesterek, alpolgármesterek, önkormányzati képviselők hadának kezén csattanjon korrupció miatt a bilincs. Márpedig ez jóformán minden napos jelenség, és nemcsak azóta, amióta kormányváltás történt. A rendőrség, az ügyészség, a bíróság ebben a tekintetben egyébként is független hatalmi ág, a kormányban nincs beleszólása a bűnüldözés és az igazságszolgáltatás menetébe. Márpedig a korrupciós ügyek, amelyek szinte kizárólag a baloldali helyi politikusokat

érintik, már-már elérik az előző kormányt is; nem véletlen, hogy alkotmányos kötelezettségüket megszegve a négy-nyolc évvel ezelőtti vezetőik nem jelennek meg a parlamenti vizsgálóbizottság előtt, hanem magyarázkodó leveleket küldenek maguk helyett.

Néhány (nem is kevés) baloldali polgármester kampányanyagában próbálja leplezni pártkötődését – óriásplakátján például csupán szinte láthatatlanul tünteti elő az MSZP logóját –, vagy szabad demokratából függetlenné átváltozva valamely újonnan gründolt lokálpatrióta egyesület színeiben próbálja megmérgettni magát. Kétségkívül nehéz menet lesz a számukra: az elmúlt húsz év során még arra sem volt példa Magyarországon, hogy a tavaszi országgyűlési választások után fél évvel a kormányra került párt megőrizte volna a népszerűségét. A legfrissebb adatok szerint azonban a Fidesz–KDNP még növelte is az elismertséget. Persze, nyugtával – pontosabban urnazárással – dicsérjük a napot. Urnazárás pedig vasárnap este, romániai idő szerint 8 órakor lesz. ◀

Lap-top

Búcsúféle. E kis lapozó rovat írója (és egyben a nagy *Vélemény* oldal szerkesztője) ezúton jelenti be, hogy egy ideig nem őt kell dicsérni az anyagok olvasmányosságáért, frissességéért, az izgalmas publicisztikáért. Amikor majd hosszú, nehéz, de méltósággal viselt pihenőszabadsága után visszatér az oldal kebelébe, az újabb bejelentés tárgyát fogja képezni. Legyen ez a gesztus elismerés a lap névtelen, de éber, szorgalmas és hozzáértő fiatalabb szerkesztői számára, akik a hiányát a jövő héttől és hónaptól feledtetni fogják!

A nap címe. Hajóskapitány a Holt tengeren, Radu Tudor, *Jurnalul național*.

Magyarázat. A jóesű újságíró és műsorvezető (meg katonai szakértő) Radu Tudor cikke azt leplezi le, hogy miként és főleg miért „kellett” megszabadulnia Traian Băsescu elnöknek a kormány(párt) talán legtekintélyesebb miniszterétől, Vasile Blagától. A magyarázat: „Így ér véget az elnök számára kényelmetlen személyek eltávolításának folyamata a minisztériumok éléről, akiknek hozzáféréstük volt a közpénzekhez. Kéjesen megfosztva pénzügyi erejétől a BVB harmast, tagjainak befolyását az elnök lényegesen lecsökkentette.”

Liberális álmok. Az *Evenimentul zilei* Crin Antonescu liberális pártelnökkel készített nagyinterjú. Antonescu többek között arról beszél, mi történik, ha a szocialistákkal együtt benyújtandó bizalmatlansági indítványuk sikerrel jár. Nos, a legfontosabb megállapítása: „Ha az indítvány sikertül, a miniszterelnöknek nem kell a PSD-ből jönnie.” Mélységesen egyetértünk. Hanem az RMDSZ-ből! Úgyanabban a lapban arról olvashatunk, kire számítanak a liberálisok, hogy a bizalmatlansági indítvány révén megbuktatják a kormányt. Csodálkozni fognak: a PD-L-re. Pontosabban abban, hogy miután az RMDSZ egyértelműen kijelentette, hogy ilyen szempontból rá ne számítsanak, a Vasile Blaga belügyminiszter leváltása miatt elégedetlen példások lehetnek azok, akik bosszúból, legalábbis Mihai Voicu PNL-alelnök ebben reménykedik. Majd meglátjuk – vagy még inkább: nem látjuk meg.

Minden napra egy mondat

„Kelj fel az ágyból, hacsak nem ott keresed a pénzt.” George Burns

Vigasz

Horváth István

Sohamozdik

SZELLEMI DÉZÉS

Pest-Budán, teszem például, felette sokan annyira megérték már látásukban, ítélderejükben, hogy már siker hihetőségével fel lehetne szólítani őket mindazon áldozatokra, melyek testvérvárosink csinosbulására szükségük. De ilyféle megjegyzések: „Berlinben, Odesszában még több a por; Bukarestben éppen nincs kövezt; sár pedig télen mindenütt van; s hol látni szebb házakat? mindenki csudálja(!), nincs város, mely rövid idő alatt nagyobb kifejlésre nőtt volna, mint Pest!” – s több efféle elég a resteket még inkább restségi szurkokba iktatni, a sohamozdikot s mindent gátlókat pedig igazi elemőkbe, porba s sárba még mélyebben ültetni sat., a béketűrők osztálya végképp, mely nálunk legnagyobb, bona fide azt hiszi: „Por, sár s egyéb undokság – nota bene oly mennyiségben, mint azokban Buda-Pesten vagyunk kéntelenek részesülni - emberi létünkhez vannak szorosan ragasztva, s ekképp azokat tűrnünk és így port és sárt keresztényi türelmességgel nyelnünk s gázolnunk kell.”

Másik oka tespedtségünknek annak nem tudása, miképp segíthetnénk bajainkon, mely bajokat azokra nézve, kik télen-nyáron Pesten s Budán maradni kéntelenek, én valódi szerencsétlenségnek tartom, minthogy saját ízlésem szerint akármit szenvednék inkább, mint a természetnek szép színeitől örökre eltiltva lenni, például Buda-Pesten a „szőke” Dunát, szennyes Duna-partokat, kiégett budai szőlőket, kert nélküli házakat, minden fátul eltiltott utcák- s téreket, szóval az egész láthatárt mindig s mindig hamuszínű köntösben nézni.

Gróf Széchenyi István: Buda-pesti por és sár [Első bevezetés, 1834]

Élu bácsi

Régi ruhákat válogatunk, mikor egy melegbarna nyakkendő kerül elő. Ni te, ez Élu bácsi ajándéka! Vajon mit csinál a kisöreg odafent?

Ezt nem dobhatjuk ki, nélküle egy kedves emlékek és jóbaráttal szegényebb lennénk! S már meg is elevenedik előttem e barátság kezdete és néhány epizódja. 1965-ben az *Előre* bukaresti szerkesztőségéből szatmári tudósítónak küldtek. A szolgálat okán naponta végigsétáltam a Sugárút üzletsora előtt, s feltűnt, hogy a textilárak kirakata klasszissal ötletesebb, izlősebb. Hetekbe telt míg megtudhattam tervezőjük nevét, mert az üzletben titkolóztak, csak Élu bácsi mondta.

Miután megszereztem, egy kirakati fotóval rövid méltatást írtam Klein Albertről. Két hónapig keregett, s mikor rám talált, percekig szorongatta kezemet. Nem értettem minek, aztán elmesélte: én vagyok az első újságíró, aki le merem írni nevét. A helyi lapok csak a vállalatról firkálnak. „Tilos rólam írni, mert én magyar-zsidó vagyok!” – mondta elmerengve. Nem kellett magyaráznom, mert már beindult Ceaușescu nemzeti kommunizmusa. Nekem, mint az országos lap munkatársának, nem parancsoltak a helyi kiskirályok.

Nagyon meghatódott. Értékesebb ajándékot akart adni, de csak egy nyakkendőt fogadtam el. Barátok lettünk, még írtam róla utána, megérdemelten, hisz a szakma országos tekintélye volt. Többször hívták Bukarestbe nemzetközi kiállításokat dekorálni. Egy ideig kirakatredező tanfolyamot is szervezett, amelyet sok fiatal látogatott, köztük a lányom is.

Volt mit megosztania, mert Bécsben tanulta a szakmát. Persze, még a vézskorszak előtt, mivel tizenháromezer szatmári zsidóval együtt őt is lágerbe vitték. Hajszálon múltott, hogy nem került gázkamrába. Nem szívesen beszélt erről, úgy vélte, a múlton nem lehet változtatni, előre tekintett. A sok munka mellett még több humorral próbált jobbitani az életet. Ontotta a vicceket, köztük, még szép, a zsidókról is. Például egy bizonyos Icikről, aki olyan fukar volt, hogy amikor a szomszéd este rákopogott, hogy alszik-e, először azt válaszolta nem alszik, de mikor arra kérték: adjon kölcsön száz lejt, akkor gyorsan azt mondta: „Alszom, alszom!”

Mint akinek még nagyon sok dolga van, kilencven évesen is sietett. Egyszer megkérdeztem:

„Hova sietsz, Élu bácsi?” Mire ő:

„Zsúrra!”. „Miféle zsúrra?”

„Stinga-mprejura!”, hátraarcra. Ma nem csak az olyan ember kevés, aki hozzá hasonlóan felül tud emelkedni a megpróbáltatásokon, de az olyan is, aki szakmáját az ő szenvedélyével szereti.

A mai csiricsáré kirakatok nagyon megszenvedik hiányát.

Sike Lajos

Miért volna csak szecska?

Új lakópark épül a közelünkben. A szellős, négyemeletes, vöröstéglás, nagyablakos kockaépületek szakítottak a szocialista blokkházak sivár látványával; üdítő színfolt a település határában. Persze, még magukon hordozzák a kezdetlegesség jeleit, mármint annyiban, hogy a házak már állnak, laknak bennük (bár az új tulajdonosoknak csak lóugrásban tellett függönyre is), de az utak még félkészek, a parkolóban az autók az esős ős sarában dagonyáznak, s a kerítés csak amolyan szedett-vedett. Am a park sarkában meredező árbocon a hatalmas fehér lobogók büszkén hirdetik a beruházó cég nevét: Gropius.

Hamarjában sikerült egy kis közvéleménykutatást eszközölnöm: vajon honnan eredhet a név, ugyan mit is jelenthet? És egyáltalán: hogyan jön ez ide? Lexikálisan folyamatosan dresszírozott fiaimnak fogalmuk sem volt róla, nemleges választ kaptam a rajtasípett újsütetű lakóktól és a beruházó cég nemcsak kétkezi, ha-

nem fehérgalléros alkalmazottaitól is. Még a legjobb választ akkor kaptam, amikor valaki román nyelvi eredetre gyanakodván azt föltételezte: a név a 'groapa', vagyis 'gödör' szóból származhat. Pedig nem.

Walter Gropius alapította ugyanis Németországban a huszadik század első felének meghatározó, konstruktivistikus művészeti – ezen belül elsősorban építészeti – irányzatát meghatározó iskolát, amely maig hatóan a Bauhaus nevet viseli.

Mondjuk, részletekbe mélyedően ma már nem feltétlenül kell szó szerint fölmondani a néhai leckét, de egy-egy „vezérszó” azért talán ma is illik tudni a helyén kezelni. Amikor például Szent-Györgyi Albert (a nem csekély számú magyar Nobel-díjas közül az egyetlen, aki házijában végzett tudományos tevékenységéért részesült elismerésben) 1973-ban először látogatott Budapestre, a *Magyar Televízió* által készített portréműsorában ha nem is szó szerint, de valami ilyesmit mondott: fölőseges a diákokat arra megtanítani, ami a könyvekben is megtalálható;

az mind szecska (ez pontos idézet); arra kell megtanítani őket, hogy tudják, hová kell nyúlni a könyvespolcon a keresett információért.

A szomszédban felhúzott lakópark otthonában azonban éppenséggel nem jut hely könyvespolcoknak; egyáltalán, a Gutenberg-galaxis leáldozásával a nyomtatott szó varázsa is teljesen elillant. Még ha megkövetelik is az iskolákban a kötelező olvasmányokat, azzal már a pedagógusok is alig törődnek,

ha diákjaik egymásról másolják le olvasónaplóikat; sőt: egyes kiadók eleve kész olvasónaplókkal növelik üzleti nyereségüket, vagy jobb esetben zanzásított változattal jelentkeznek. Olvasni? Ugyan! Fölőseges időpocsékolás, ha egyszer naphosszat a számítógép képernyője előtt is lehet ücsörögni. Nem mondom, ezt is lehetne okosan használni (épp Szent-Györgyi szellemében), de már a megfelelő keresőszó bepötyögése is sokszor gondot jelent. No de hát mit csodálkozom? Nem pusztán hazai, hanem általános, a némettől az amerikaiig visszakö-

szönő, mindenféle általános jelenség a különböző szellemi vetélkedők ellaposodása. Hogy a műsorvezető nincs tisztában a fogalmakkal, csak egy dolog, de már a sugópapírról sem olvassa fel a helyes magyarosítást. „Házaspár, akik (ez kétszeresen is helytelen!) közösen nevelik gyerekeiket” – mutatja be a versenyzőket, és senki nem tiltakozik. (Igaz, a „közösen” rímelt a „jelenlegi férjem”, „jelenlegi feleségem” kitértelre is). Az egyik magyar kereskedelmi rádióban azt hallok (sajnos, a feladatot elmulasztottam), hogy a földij „egy nap a kormányzóvivővel”. Ez az igazi trash reality! De még ha az adott hölgyben legalább nyomokban előfordulna Udrea aszszony, mint konzervlecsóban a mogoró... Nem tudom, hová tendálunk. Az intellektualitás (mondjuk tán magyarul: értelmiségi lét) teljesen kimegy a divatból. A görög és latin kultúrától lassan sikerül eljutnunk a teljes szellemi nihilig. Ideidézve – egy szersmind átvitt értelemben használva, pontosabban a hangsúlyt máshová helyezve – a szívemnek legkedvesebb költő, Radnóti Miklós egyik sorát: „Van-e ott haza még, ahol értik e hexametert is?”

Gyulay Zoltán

Tabudöntő Kolozsvár?

Sipos M. Zoltán

► Összességében sikeres, bővíthető és hiánypótló rendezvénynek számít az idén első ízben megszervezett Kolozsvári Magyar Napok – röviden így foglalható össze annak az elemző és kiértékelő beszélgetésnek a végkövetkeztetése, amely az EMNT kolozsvári szervezete és az Evangélikus-Lutheránus püspökség közös szervezésében zajlott Kolozsváron. Az első Kolozsvári Magyar Napok főszervezői és a sajtó közti eszmecsere Kiss Olivér, a *Szabadság* napilap újságírója moderálta.

Apró hiányosságok

A szervezők elmondták: több apró hiányosság és hiba is becsúszott a szervezésbe, ami kihatott a programok lebonyolítására is, ám ezek elsősorban annak az számlájára írhatóak, hogy első ízben került megrendezésre egy ekkora méretű magyar kulturális rendezvény a kincses városban. Ilyen hibának számít az, hogy a főtér *István, a király* rockopera vetítése alatt nem kapcsolták ki a közvilágítást és nem állították le az autósforgalmat sem. A Farkas utca egészét igényelték, de végül csak annak egy kis részét kapták meg a szervezők, így az ott

A szerző fékvétele

Az első Kolozsvári Magyar Napok kiértékelőjére a szervezők a sajtó képviselőit is meghívták

megrendezett könyvvásárt csak kevesen látogatták. „A programsorozat teljes egészét tekintve sikeres rendezvénynek ítélem a Kolozsvári Magyar Napok első kiadását. Várakozásaim fölötti sikereket értünk el, és ez annak köszönhető, hogy egy széleskörű összefogás, együttműködés mentén állt össze a programsorozat, amit a jövőben csiszolni lehet – akár egyhetesre is ki lehetne egészíteni a programsorozatot – de mindenképp meg kell ismételni” – mondta el Gergely Balázs a programsorozat főszervezője. Mint fogalmazott, azáltal,

hogy a három napos rendezvény alatt több tízezer tömeget vonzott az utcákra, terekre, a kolozsvári magyarságnak egy belső tabuja dőlt meg: az emberek láthaták, hogy fel lehet és fel is kell vállalni a magyar kultúrához való tartozást.

Az etnikai feszültségek elmaradtak

A szervezők azt is elmondták, hogy tartottak kisebb – nagyobb etnikai vilongásoktól, ám ez nem árnyékolta be a rendezvényt. „Szerencsére verekedésre vagy konfliktusra nem ke-

rült sor a három nap alatt, és ez egy jó érv számunkra akkor, amikor a város vezetőivel vitázunk. Bebizonyosodott, hogy egy ilyen rendezvény már nem jelent indulatgerjesztést a magyar kisebbség és a román többség között, így akár a magyar nyelvű helységnévtábla is megvalósulhat a közeljövőben” – mondta Csoma Botond városi tanácsos. A sajtó képviselőivel és a jelenlevő érdeklődőkkel folytatott eszmecsere felmerült az a lehetőség is, hogy a jövőben érdemes megszólítani a város negyedeiben élő magyarságot is. ◀

Márciusról, októberben

Antal Erika

► A Belvárosi szerdák évadnyitó rendezvényének meghívottja Novák Zoltán történész, a Román Akadémia volt marosvásárhelyi munkatársa volt, aki előadásában a 1990 Marosvásárhelyre „hívott”, a márciusi események okait és következményeit taglalta.

Az előadó azonban nem a történeteket elevenítette fel, hiszen azokat, akik akkor Marosvásárhelyen tartózkodtak, többnyire ismerik, vagy hallottak, olvastak rólok, a történész számára sokkal érdekesebb az események háttere, az a politikai konstelláció, ami az akkori időszakot jellemezte. A közelmúlt kutatója tehát nem a személy szerinti felelősöket kereste, nem neveket sorolt fel, hanem történésként kellő objektivitással, távolságtartással boncolgatta az események hátterét, az előzményeket, beleértve az 1989-es rendszerváltást is, valamint az azt megelőző időszakot. Elmondta, míg Kolozsvár vagy Nagyvárad etnikai összetételét sikerült a Ceausescu-rendszernek jelentősen megváltoztatnia, addig Marosvásárhelyen ez nem történt meg, úgy ahogy a hatalomnak szándékában állt. A történeti kutatások, valamint a szociológiai tanulmányok szerint a tizenkilencedik századtól errefelé Marosvásárhelyen párhuzamosan két

nemzetépítési folyamat zajlott, két etnikum próbálta élni mindennapjait, lazán kapcsolódva egymáshoz. A viszonyulások többfélék voltak, a békés egymás mellett életről a konfliktusokig terjedtek. A polgárság megpróbálta, hol gazdasági, hol politikai eszközökkel kiszorítani a konkurens másikat. Sok esetben a politikai elit visszafelé közösségeik hiszékenységgel, nemzeti érzelmeivel, előítéleteivel, sikeresen nyert valóságosan és szimbolikusan is teret. Ugyanarról az eseményről, az 1990 márciusában történekről, másként vélekedik a magyar és másrészt a román közösség. Bár húsz évvel e tragikus események után sem történt meg a teljes kivizsgálás, a háttérből irányítók felelősségrevonása, a következményeket ma is szenvedni a város magyar és román lakossága. A kívándorlás felerősödött, a biztonsági szervek újjaalakultak, a hadsereg megerősödött, a magyarság nemzeti követeléseinek megvalósítása lelassult, és az egymás iránt érzett bizalmatlanságot nehéz feloldani. „Mi lett volna, ha-típusú kérdéseket nem tesz fel a történész, hiszen az ő feladata, hogy a pusztán tényeket vizsgálja, azok okait és okozatait rakja sorrendbe” – hangsúlyozta Novák Zoltán, aki értekezésében a korabeli sajtóra sem tett utalást, mint mondta, túl sok volt akkoriban a publicisztika. ◀

HIRDETÉS

III. festival of **dance • movement • theater**
teamwork tánc • mozgás • színház • fesztivál • festival • de dans • mișcare • teatru

2010. szept. 30 - okt. 3 Gyergyószentmiklós / Gheorgheni 30 sept.- 3 oct. 2010

2010. szeptember 30., csütörtök

17,30 – Megnyitó
18,00 – JÁTSZÓTÉR – Figura Stúdió Színház (Ro) – nagyszínpad
20,00 – LUV – Çağlar Yiğitoğullari (Tr) – stúdióterem
22,00 – Koncert – Tündérground – nagyszínpad

2010. október 1., péntek

18,00 – BRECHT – THE HARDCORE MACHINE – Urbán András és Társulata – Kosztolányi Dezső Színház (Srb) stúdióterem
20,00 – ÚJRAVÁGVA – Bozsik Yvette és Társulata (Hu) nagyszínpad
22,00 – Koncert – Laurent Rochel, Loic Schild – stúdióterem

2010. október 2., szombat

18,00 – KARC – Tünet Együttes (Hu) – stúdióterem
20,00 – YERMA – Piatra Neamț-i Ifjúsági Színház (Ro) – nagyszínpad
22,00 – Koncert – Lajkó Félix, Brasnyó Antal – nagyszínpad

2010. október 3., vasárnap

18,00 – ÉKEZET – KOBEZ.CMDC (Fr) – stúdióterem
19,30 – Záróünnepség
20,00 – A SOHA VISSZA NEM TÉRŐ – Pintér Béla és Társulata (Hu) nagyszínpad
22,30 – Koncert – Aieva – stúdióterem

A belépő ára: Nagyszínpad – 10 lej, kedvezményes 6 lej Stúdióterem – 6 lej, kedvezményes 4 lej
Fesztiválbérlet 50 lej, kedvezményes 26 lej Lajkó Félix koncert – 10 lej
A Tündérground, a Loic Schild és Laurent Rochel, valamint az Aieva koncertekre a belépés ingyenes.

Főpatronok - Sponsori principali: nka, NEFM, Central National, CORVINUS, etc.

Támogatják - Sponsori: HUNTERHÁZ, MEGA, etc.

Média partnerek - Partnerii media: kronika, etc.

Társzervező - Partener: etc.

Szótárlat

Magyar zsidó Stenton-kalappal

Híradókamerák keresztüzében néhány esztendeje leszállt a budapesti Ferihegyi repülőtérre Bernard Schwartz. Már télvíz ideje volt, metsző fagyok is, Bernard Schwartz, azaz Schwartz Bernát azonban – fején széles, felpödrött karimájú Stenton-kalappal – térdközépig érő rövidnadrágot, nyitott sarut viselt. Oldalán ötödik hitvese, a nála két fejjel magasabb és negyvenhat esztendővel fiatalabb, skandináv származású Jill Vandenberg. A Schwartz-fiú, kell-e mondani, Hollywoodból érkezett, és – szintúgy kell-e mondani – magyar származású volt. Azért jött Budapestre, hogy részt vegyen az ország tengerentúli imázsfilmjének elkészítésében. Meghívói úgy gondolták, az országarculatot a legjobban ővele lehet „Amerikában” népszerűsíteni, és az elképzelés nem is nélkülözött minden alapot. Elvégre Schwartz Bernát nemcsak betanult néhány kedves akcentussal, de könnyen kiejthető mondatot magyarul, hanem értette is a nyelvet, hiszen kicsiny gyermekkorában ezt hallotta, ezt tanulta, csak így beszéltek körülötte, s bár a súlyos évtizedek alatt nem gyakorolta, a bölcső elkísérte a sűrű. Bronxban látta meg ugyan a

napvilágot, de szülei (Schwartz Emánuel és Helén) kevéssel születése előtt vándoroltak ki Mátészalkáról, amikor kitértorgott Amerikába másfél millió emberünk. Művészember, akit nemzedékeken keresztül megőrizt és még sokáig megőriz a filmszág. Tizennyolc esztendősen, 1943-ban még bevonult a haditengerészethez, a háború után azonban jelentkezett a Universal filmstúdiónál: színésznek állt. És nem is akármilyennek! Olyan klasszikus fekete-fehér kópiák hozták el hozzánk is, Európába, mint a Van, aki forrón szereti (Jack Lemmonnal és Marilyn Monroe-val), vagy a szintén nagysikerű Minden lében két kanál sorozat (partnere Roger Moore).

A színjátszás mellett nagy hobija: a nők. De nem csak nő-sül, házassodik is. Első felesége a csodálatos Janet Leigh volt (Psycho) – ebből a frigyéből született a szintén hollywoodi sztárrá nőtt lánya, Jamie Lee Curtis. Schwartz Bernát művészneve ugyanis Tony Curtis. Volt. Tony Curtist, született Schwartz Bernátot ugyanis tegnap hajnalban, életének nyolcvanötödik esztendejében nevadai otthonában, álmában érte a halál.

Gyulay Zoltán

Alter-Native versenyprogram

Hírösszefoglaló

► Az Alter-Native Nemzetközi Rövidfilmfesztivál előzsűrije 17 ország 52 filmjét válogatta be a szemle versenyprogramjába. A hattagú bizottság ötven országból érkezett 689 alkotás közül válogatta ki azokat, amelyeket a november 3-a és 7-e között zajló szemlén láthat majd a közönség. A 11 órás versenyprogramba 26 kisjátékfilm, 21 animációs film, négy dokumentumfilm és egy kísérleti film került be. A beválogatott filmek közül a legtöbb franciaországi, illetve romániai alkotás, Magyarországot alkotással lesz jelen. A fesztivál idei díszmeghívottja Szlovénia.

Az előzsűri tagjai: Durst György producer, a Duna Műhely vezetője, a Győri Mediawave Nemzetközi Vizuális Művészeti Alapítvány elnöke, Csoma Emőke, a Filmtett Erdélyi Filmes Portál szerkesztője, Radu Vasile Igazság vizuális művész, rendező, a Bukaresti Művészeti Akadémia adjunktusa, a Színház- és Filmművészeti Egyetem Multimédia Karának docense, Pál Péter képzőművész, Marcel Țintar film- és színházi rendező, Schneider Tibor rendező, a Román Televízió operatőre. ◀

Magyarul tanul a Román Posta

Folytatás az 1. oldalról

„Az RMDSZ kitűzött célja a magyar nyelvhasználatot kiterjeszteni az élet valamennyi területére, és ez most egy fontos lépés ebben az irányban” – tette hozzá Moldován József.

„A postás tudjon magyarul”

Az államtitkártól azt is megtudtuk, hogy konkrétumok szintjén a döntés olyan intézkedéseket feltételez, mint a postaépületek kétnyelvű táblákkal való ellátása az épületek külső falán, illetve a benti helyiségekben szintén kétnyelvű útmutatók, illetve egyéb feliratok kifüggesztése. Ami a küldeményekhez szükséges, az ügyfelek által kitöltendő formanyomtatványok két-, illetve kétnyelvűsítését illeti, még ki kell dolgozni annak módszertanát, hogy a posta működésébe ez hogyan épülhet bele, lévén, hogy azokat a számottevő kisebbségekkel nem rendelkező települések postahivatalainál levő nyomtatványokkal kell kompatibilissá tenni.

„A döntésnek vannak azonban egyéb, fontos gyakorlati vonatkozásai is. Itt van például a humán erőforrás kérdése. A posta kötelezően olyan személyzetet kell

ezután alkalmazzon egy adott településen, amely ismeri a kisebbségek nyelvét, legalábbis az olyan munkahelyek esetében, amely közvetlen kapcsolatot feltételez az ügyfelekkel: közönség-szolgálat, levélkihordás, egyéb küldemények házhoz szállítása. Nem lehet többé postás például egy húsz százaléknál nagyobb magyar lakossággal rendelkező falu- városban az a személy, aki nem tud magyarul” – részletezte lapunknak Moldován József.

Tétova lépések – önszorgalomból

A hivatalos, igazgatótanácsai döntés hiányában is történtek már egyébként az elmúlt években – többnyire helyi szintű – lépések, ami a postai magyar nyelvhasználatot illeti. Mint Barti Tihamértól, a Román Posta Harghita megyei igazgatójától megtudtuk, a megye postahivatalainak egyrészen léteznek kétnyelvű feliratú külső táblák. „A félreeső falvakban például, ahol nincs kirendeltség, hanem csupán fiók, csak románul van felirat. Belső táblák, kitöltési útmutatók pedig szinte sehol nincsenek magyarul” – tette hozzá Barti. Mint elmondta, ezeket az útmutatókat, tájékoztatókat

Moldován József távközlési államtitkár „erőltette ki” a döntést

önszorgalomból fordították le és nyomtatták ki a helyi alkalmazottak.

A jelenleg meglévő kétnyelvű táblákat még akkor helyezték ki, amikor Nagy Zsolt RMDSZ-es miniszter vezette a távközlési tárcát. Azóta nem sok minden történt, bár – főleg a tömbmagyar vidékeken, de nemcsak – van igény a magyar nyelvhasználat bevezetésére. „A románul nem, vagy csak

gyengén beszélő ügyfeleknek jelenleg a posta munkatársai igyekeznek segíteni az eligazodásban, de ez csak félmegoldás, nagy szükség lenne végre előrelépni” – fogalmazott a megyei postaigazgató. Helyi szintű korábbi próbálkozásról számolt be lapunknak Eröss Csaba, a Maros megyei posta műveleti igazgatója: tavaly egy civil szervezet tesztelte a posta működését, és magyarul címzett le-

veket küldött szét. „Örömmel láttuk, hogy a címzettek egytől egyig meg is kapták azokat” – tájékoztatott az igazgató.

Lelkes fogadtatás

A lapunknak nyilatkozó magyar polgármesterek egyhangúan üdvözlik a döntést, még ha némileg megkésettnek is tartják. Ráduly István, a háromszéki Uzon község polgármestere szerint már a helyi közigazgatási törvény mintegy nyolc évvel ezelőtti életbe lépésekor ki kellett volna helyezni a két-, illetve kétnyelvű feliratokat a postahivatalokra, és be kellett volna vezetni, hogy az ügyintézés szóban és írásban a kisebbségi nyelven is történhessen. „Az önkormányzati intézmények és az igazságszolgáltatás esetében ez megtörtént, nem értem, miért halogatták mostanig a postánál?” – teszi fel a kérdést Ráduly. Csáki Attila, a Sepsiszentgyörgy melletti Árkos község alpolgármestere szerint kérdés, hogy a kétnyelvűsítésre vonatkozó határozat miként rendelkezik majd a táblák kivitelezéséről. „Ha azokat a helyi postahivatalok kapják feladatuk, kérdéses, hogy egyáltalán elkészítetik-e, illetve milyen minőségben? Ezért lenne jó, ha a Román Posta

központilag rendelné meg a táblákat” – osztotta meg lapunkkal dilemmáit Csáki. A Székelyudvarhely melletti Fenyéd község elöljárója, Bokor Botond úgy véli, főleg az idősebb generáció sorsán könnyítene a rendelkezés, amelyet jónak és szükségszerűnek tart.

De nemcsak a Székelyföldön, hanem más magyarlakta erdélyi vidékeken is örömmel fogadják az intézkedést. Balázsi József, a Bihar megyei Érsemjén polgármestere lapunknak úgy fogalmazott, „ez egy nagyon szívesen látott döntés, már nagyon vártuk. Érsemjén lakossága nagyon örülne, ha a postán kétnyelvű felirat lenne, és ha az ügyfeleket tájékoztató szövegek magyarul is olvashatók lennének. Főleg az idősebbek örülnének, akik nehezebben boldogulnak a hivatalosabb román nyelvvel, de nemcsak” – lelkesedett a partiumi község elöljárója. Simon István, a Maros megyei Kerelószentpál polgármestere szerint ugyanakkor – mivel Kerelószentpálon nemcsak magyarok és románok laknak, hanem nagyszámú roma közösség is él – a helynévtáblákhoz hasonlóan a postánál is három (román, magyar, romanesz) nyelvű feliratozásra lenne szükség. ◀

Elhunyt Szabó Árpád

ÚMSZ

Hosszú betegeskedés után, 76 éves korában elhunyt tegnap Dr. Szabó Árpád nyugalmazott unitárius püspök. Temetési szertartását október 4.-én, hétfőn 12 órakor tartják a kolozsvári belvárosi unitárius templomban. A volt egyházfőt a Házsongárdi temetőben helyezik örök nyugalomra. Az Erdélyi Unitárius Egyház Képviselő Tanácsának tegnapi közleménye szerint Szabó Árpád életében az unitárius egyház évszázados történelmi hivatása betöltésének elősegítésén munkálkodott, és „önfeláldozó odaadással szolgálta annak szükségleteit, alkalmas és al-

kalmatlan időkben”. A volt egyházfőt 1935-ben született a Homoród-menti Városfalván, iskoláit Városfalván, Székelykeresztúron és Kolozsváron végezte, ahol 1953-1957 között lelkesi oklevelet szerzett. Egyházi pályafutását püspöki titkárként kezdte 1958-1965 között, majd 1965-1976 között a kolozsvári belvárosi egyházközség lelkesze volt. 1974-től a Protestáns Teológiai Intézetben az unitárius bibliai teológia tanára lett, 1977-1978-ban a chicagói Meadville Lombard Teológiai Intézet ösztöndíjasa volt. 1996-ban a zsinat az egyház 30. főpásztorává választotta, 2002-ben pedig e tisztségében megerősítette. ◀

Nekrológ

Dr. Szabó Árpád halálára

Mély megrendüléssel és fájdalommal értesültünk Dr. Szabó Árpád, az Erdélyi Magyar Unitárius Egyház nyugalmazott püspökének elhunytáról. Halálával nemcsak egy jelentős egyházi személyiséget, hanem az erdélyi magyar közösség egyik kiemelkedő szellemi vezetőjét veszítettük el.

Teológusként, egyházi főjegyzőként, majd püspökként meghatározó szerepe volt az unitárius egyház 1989 utáni megerősítésében, közösségépítő munkás-

ságát ugyanakkor mindvégig a nemzetéért, kisebbségbe szakadt közösségéért érzett felelősség hatotta át.

Bölcsességével, tapasztalatával, műveltségével, nagy tudásával nélkülözhetetlen segítséget, támogatást nyújtott számunkra a közösségi jogok, főként az egyházi javak visszaszolgáltatására irányuló küzdelemben.

Dr. Szabó Árpád ugyanakkor 1989 előtt is sokat tett a vallási és nemzeti önazonosság megőrzéséért: a legnehezebb elnyomás

idején is elszánt védelmezője volt az unitárius értékeknek, egyházának.

Vallási közössége és népe iránti elkötelezettsége, hűsége, felelősségérzete élő példa marad mindannyiunk számára.

Az RMDSZ országos vezetősége nevében őszinte részvétünket fejezzük ki a gyászoló családnak és az erdélyi magyar unitárius közösségnek.

Markó Béla szövetségi elnök
Takács Csaba ügyvezető elnök

Vállalkozásához finanszírozásra van szüksége, ugyanakkor védeltséget keres a piaci és árfolyam-ingadozásokkal szemben?

A megoldás: lej alapú hitel, a teljes futamidőre érvényes fix kamatozással.

9%-os fix hitelkamat a teljes futamidőn keresztül

0,15% havi kezelési költség

Ajánlatunk 2010. szeptember 30-ig érvényes.

A vállalkozás mindenkori tevékenységének finanszírozására a teljes futamidőben fix kamatozású hitelt nyújtunk, amely védelmet biztosít a piaci változásokkal és az árfolyam-ingadozással szemben. Így hatékonyabban tervezheti cégének költségeit, és gondoskodhat az üzletmenetéhez szükséges tőkéről.

www.otpbank.ro
0800 88 22 88

otpbank
Meghívunk egyháziaknak

hitelkés kis- és középvállalkozások számára

SZOMBAT

2010. október 2.

A nap filmjei

DUNA TV, 20.00

Edmond Batignole

1942, Párizs. Edmond Batignole visszahúzódó, konfliktuskezelő ember. Hentesüzletének egyedüli fizetőképes ügyfelei már csak a náci tisztok maradtak. Amikor két sonka ellopásért megvádol egy zsidó kisgyereket, akaratlanul is felhívja rájuk a megszállók figyelmét. A családot deportálják, Batignolék a céltudatos feleség nyomására beköltöznek az üresen maradt nagyobb házba.

RTL Klub, 22.00

Túszjátssza

Egy fiatal anya és gyermeke halálával végződő túszmentő akció után Jeff Talley, a Los Angeles-i rendőrség szakértője egy csendes kisváros rendőrfőnökeként folytatja pályáját. Nem sokkal megérkezése után azonban három rablásra készülő tinédzser tévedésből egy korrupt könyvelő tulajdonában lévő, több millió dollárt érő villában találja magát. Pánikba esnek és túszul ejtik a családot.

m1, 22.05

Első a szerelem

A frissen elvált, 37 éves Rafi, aki a divat világának kifinomult, magasabb szféráiban mozgó, katolikus, ám vallását nem gyakorló fényképész-producer, egy szép napon megismerkedik Daviddal, a 23 éves zsidó származású szobafestővel. Egy szempillantás alatt egymásba szeretnek. David és Rafi előtt nagy feladat áll: meg kell küzdeniük a társadalmi háttérük közötti óriási szakadékkal.

BUKARESTI RÁDIÓ

magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában

15.00 Híradó

15.10 Hétvégi magazin

MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ

8.00 Jó reggelt, Erdély!, Híradás, Majális, Telefonsajátjáték, Nyelvtör, Világjárók

10.05 Térerő

14.00 120 perc. A hétvége eseményei, Jó rájuk emlékezni, Templomaink, Portréműsor Kabaré, Vetélkedő

16.00 Híradó, Ótórati tea. Megy a magnó, Súrlott grádics, Régi rádiósok a mikrofon előtt, A hét zeneműve, Versműsor, Gramofon, A hét zeneműve, Színek és formák

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ

2.00 Éjszakai váltás

8.00 Hírek, műsorism., sport

8.15 Térerő

9.25 Cifra palota

9.55 Hírek, műsorism.

15.00 Slágerlista

16.00 Hírek, műsorism.

16.10 Érintő

17.00 Láthatár

17.30 Sorsok az operaszínpadon

17.55 Hírek, műsorism.

DUNA TV

7.00 Kisenciklopédia
7.10 Gazdakör
8.00 Élő egyház (ism.)
8.30 Arcélek (ism.)
8.45 Mesék
9.15 Főzés? Gyerekjáték!
9.20 Cimbora
9.50 Kutyaelet (anim. sor.)
10.15 Vértelen vadászat (dokumentumf.)
11.05 Magyar első
11.25 Az egyházi művészet kincsei
12.05 Szerelmes földrajz
12.45 Híradó
13.05 Isten kezében
13.35 EtnoKlub
14.50 Daktari (am. kaland sor.)
15.40 Ivánovits Katalin
16.10 Biharország
16.45 Talpalatnyi zöld
17.15 Kalózsziget (auszt. ifj. sor.)
18.30 Kirakat
19.00 Híradó
19.35 Mese
20.00 Edmond Batignole (francia f. dráma, 2002)
21.40 A törvény és Jake Wade (am. western, 1958)
23.05 Dunasport
23.20 Lélek Boulevard
23.50 Háztartási könyv (olasz vígj., 2003)
1.50 Ahol a szívárvány véget ér

TVR 1

7.25 Az emlékek éneke... (ism.)
7.55 Jelek
8.25 Világszám
9.00 Noé bárkája
9.30 Expo Shanghai 2010 beszámoló
9.40 Disney klub
10.35 Hannah Montana (am. sor.)
11.30 Nappalok és éjszakák
12.00 Elbow és BBC koncert
13.00 Profeszionisták
14.00 Hírek
14.20 A család sztárja
15.10 Minkey, a kémma-jom (kanadai családi film, 2006)
16.45 Szerelem a képernyőn túl
17.00 Életre szóló utazó
17.35 Tévéenciklopédia
18.30 Népi hagyományok
19.40 Sport
20.00 Hírek
21.10 Terrorista a szomszédban (kanadai filmdráma, 2008)
22.50 A Simpson család (rajzf. sor.)
23.50 Vízor monden (ism.)
0.20 Nappalok és éjszakák (ism.)
0.45 Zöld arc (ism.)
0.50 A sors keze (am. filmdráma, 2003)
2.40 Népi hagyományok (ism.)

VIASAT 3

9.40 Flipper legújabb kalandjai (sorozat) 10.40 A szépség és a szörny (sorozat) 11.40 Pimaszok (sorozat) 12.35 Joey (sorozat) 13.30 Smallville (amerikai sorozat) 14.30 Topmodell leszek! 15.30 ÁlomÉpítők (reality show) 16.25 Kézilabda Bajnokok Ligája 20.10 Vészhelyzet (sorozat) 21.05 CSI (sorozat) 22.00 Esküdt ellenségek (sorozat) 23.00 Kísérleti gyilkosság (amerikai thriller)

m1

6.45 Hajnali gondolatok
6.50 Ma Reggel
Közéleti műsor
Benne: Híradó, sporthírek
9.00 Híradó
9.05 Sporthírek
9.10 Európa Magyarországon
9.35 Mesék
10.45 Amika (belga sor.)
11.05 Sarah Jane kalandjai (angol sor.)
11.35 Sötét jóslat (kan. anim. sor.)
12.05 Sztársáv
13.01 Hírek
13.05 Sztársáv
13.25 Motorvizió
13.55 Delta
14.25 Egészség ABC
15.00 Kincskeresők
15.30 Kamera Hungária 2010
16.00 Pécsi keringő
16.30 Biszku és a többiek
17.55 Hogy volt!?
19.05 Életképek (magyar sor.)
19.45 Életképek (magyar sor.)
20.30 Híradó este
20.50 Sporthírek
21.05 SzerencseSzombat
22.05 Első a szerelem (angol rom. vígj., 2005)
23.50 Hírek
23.55 Sporthírek
0.15 Dob+Basszus Live
1.55 Magyar pop
2.55 Magyar bulizenék

TVR 2

8.00 Miért ABC
9.00 Figyelem gyerekek!
9.35 Szabad a szembejövő sáv
10.30 IT Zon@
11.00 Az én költségvetésem (ism.)
11.30 Ég és föld között
12.00 Vakációs kalauz
12.35 Balkáni szokások
13.35 Figyelem, énekelünk!
15.00 Kaland és természet
15.30 A románok kincsei
16.00 Közelről a világ
16.30 Sikerkép
17.00 Gitárok ideje
18.00 Miért szeretjük a macskákat?
19.00 Fel az összes vitorlával (dok. f.)
19.35 Fel az összes vitorlával (román sorozat)
20.30 UEFA Champions League Magazin
21.00 Ovidiu Lipan
Tündércica koncert
22.00 Hírek, időjárásjelentés
23.10 A szerelem gyűrűje (angol-kanadai-amerikai romantikus dráma, 2007)
1.15 Gitárok ideje (ism.)
2.15 Hol van Fred? (német vígjáték, 2006) (ism.)

SPORT.RO

7.00 Hírek 9.00 K-1 Seul (live) 11.00 Külön kiadás 13.00 Sport.ro Hírek 14.00 UEFA Europa League: Steaua - Napoli, Utrecht - Liverpool 15.00 Komolyan 16.00 Mitica ligája (live) 18.00 Sport.ro Hírek (live) 19.00 Fogadás a félelemmel 20.00 Mitica ligája (live) 21.00 Sport.ro Hírek (live) 22.00 Wrestling SMACK 23.00 K-1 Seul 0.30 European Poker Tour

m2

6.50 Ma Reggel
8.55 Hogy volt!?
10.50 Körzeti magazin
11.40 MIÉRT?
12.30 "Kodály után, száz évvel"
13.01 Natúra
13.25 Kézfogás
13.50 Ki viszi levelem...?
14.25 Koncertek az A38 hajón
15.15 Gyökerek - Bartók Romániában
16.20 A Kultuszminiszter
17.10 Sant' Angelo - Egy kórház hétköznapjai (olasz sor.)
17.05 A négy pánccs és a kutya (lengyel sor.)
19.10 Linda (magyar sor.)
19.35 Pecatúra
20.05 Mézga Aladár különös kalandjai
20.30 Bestseller
21.00 Híradó
21.25 Sporthírek
21.30 Asszisztensek (am. vígj. sor.)
21.55 Beugró
22.45 Inland Empire (francia-lengyel-am. misztikus film, 2006)
1.40 Szignó (magyar ismerett. f.)
2.35 Linda (magyar sor.)
3.25 Natúra
3.55 Gyökerek - Bartók Romániában

PRO TV

4.30 20 év után (talk show) (ism.)
6.00 Happy Hour - szórakoztató műsor (ism.)
7.00 Pro Tv hírek, időjárásjelentés
10.00 Mi történik doktor úr? (ism.)
10.45 Fél tonnás anya (angol-amerikai dokumentumfilm)
12.00 Pro Motor

- autós magazin(ism.)
13.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
13.05 Bagger Vance legendája (am. filmdráma, 2000)
15.00 Fekete bárány (amerikai vígjáték, 1996)
17.00 Nagy zúr kis Kínában (amerikai akció-vígjáték, 1986)
19.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
20.30 Batman: Kezdődik (amerikai fantasztikus akciófilm, 2005)
23.30 A kárhözottak királynője (amerikai-ausztrál thriller, 2002)
1.45 Batman: Kezdődik (am. akciófilm, 2005, ism.)

ACASĂ

9.45 Rosalinda (sorozat) 10.45 Teleshopping 11.15 Elátkozott paradicsom 12.30 Tengernyi szenvedély (sorozat) 13.30 Rudolf - Sissi egyetlen fia (osztrál-francia-német-olasz filmdráma) 15.30 Viktória (sorozat) 16.30 Rosalinda (sorozat) 17.30 Igaz történetek 18.30 Tengernyi szenvedély (sorozat) 19.30 Szívek iskolája (sorozat) 20.30 Ősz New Yorkban (am. f.) 22.45 Hét bűn (sorozat)

RTL KLUB

7.30 Top Shop
8.00 Kőlyökklub
Kaleido Star, Tom és Jerry legújabb kalandjai
11.05 A fantasztikus négyes (anim. sor.)
11.30 ASZTRO Show
12.25 Házon kívül - Heti magazin
13.00 RTL Klub Híradó
13.10 Autómánia
13.45 Nász-nap (am. sor.)
14.40 Sue Thomas - FBI (am. sor.)
15.40 Tengeri őrző (olasz krimisor.)
16.40 Traveler - Az utolsó vakáció (amerikai akciófilm-sor.)
17.30 Merlin kalandjai (angol filmsor.)
18.30 Glee - Sztárok leszünk! (amerikai vígj. sor.)
19.30 RTL Klub Híradó
20.00 Fókusz Plusz Magazin
20.30 X-Faktor - A választás
22.00 Túszjátssza (amerikai-német akció-thriller, 2005)
Közben: RTL-hírek
0.15 Az ördögűző: A kezdet (amerikai horror, 2004)
2.25 Fókusz Plusz magazin

ANTENA 1

4.45 Közvetlen hozzáférés (ism.)
7.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
9.00 Csodakutyák 2. - Az ebdoctorok (am. családi film, 2006)
11.00 Keresés (amerikai western, 1976)
13.00 Híradó, időjárásjelentés
13.15 A simlis és a szende (amerikai sorozat) (ism.)
14.00 Delfinbarátok (amerikai dráma, 2002)
16.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
16.45 Benny Hill (angol vígjáték sorozat)
17.30 A nagy győztes - reality show (ism.)
19.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
20.30 Jackie Chan: Rob-B-Hood (hongkongi akció-vígjáték, 2006)
23.15 Tökéletes másolat (amerikai thriller, 1995)
1.45 Híradó, Sport, időjárásjelentés (ism.)
2.30 Csodakutyák 2.

- Az ebdoctorok (amerikai családi f.) (ism.)

FILM+

8.05 Meztelen mennyország (amerikai film) 10.00 Televíziós vásárlás 13.05 Eltanácsolt tanácsadó (am. vígjáték) 14.45 Édes kis malackám (amerikai-angol vígjáték) 16.40 Jack Hunter - A menny csillaga (am. kalandfilm) 18.30 Én, a robot (amerikai akciófilm) 20.25 Fedőneve. Takarító (am. vígjáték) 22.00 Az ördög jobb és bal keze (olasz vígjáték) 0.10 A tökéletes trükk (amerikai-angol filmdráma)

TV2

7.00 Az idő őrvényében (ism. sor.)
7.25 Tv2 matiné
Benne. Levelek Félixtől, Fifi virágoskertje, Roary, a versenyautó
11.30 414-es küldetés
12.00 Tv2 matiné
13.00 Két Testőr - Életmódmagazin
13.30 Babavilág
14.00 A láthatatlan ember (sor.)
14.55 A kiválasztott - Az amerikai látnok (amerikai sor.)
15.50 Doktorok (amerikai sor.)
16.45 Shark - Törvényszéki ragadozó (am. krimisor.)
17.35 Shark - Törvényszéki ragadozó (am. krimisor.)
18.30 Luxusdoki (am. vígjáték sorozat)
19.30 Tények
20.05 Magellán
20.30 Megasztár 5. (magyar szór. műsor)
23.30 Merlin: Titkok könyve (kanadai fantasy, 2009)
1.10 Nyomd a lóvét! (amerikai akciófilm, 2000)
2.50 EZO.TV 06-90-602-022
3.45 Kalandjártat (ism.)

PRIMA TV

4.30 Az Újvilág Bosszuangyalai (amerikai animációs film, 2006)
7.00 Fején a nagyvilág
8.00 Toto Sapore és a pizza mágikus története (olasz animációs film, 2003)
10.00 Teleshopping
10.30 Autofórum
11.00 Ingtatlan Blitz
11.30 Sport, diéta és egy sztár
12.00 Ötcsillagos otthon - szórakoztató műsor
13.00 Cirkuszfesztivál
14.00 Családi gubancok (amerikai vígjáték, 2007) (ism.)
16.15 Anyacsere - reality show
18.00 Hírek, időjárásjelentés
19.00 Sport
19.30 A cseresznye a tortán - reality show
20.30 A közellenség (amerikai thriller, 1998)
23.30 Mondenii Show - szórakoztató műsor
Sz.: Andreea Grămoșteanu, Mirela Zeța, Anghel Popescu
2.30 Hírek, időjárásjelentés (ism.)
3.30 Ingtatlan Blitz (ism.)

KANAL D

8.30 Semper iránti szerelemből (amerikai film, 2008) 10.30 Buzduganul cu trei peceți (román film, 1978) 12.30 Híradó 13.30 Merkuri űrprogram (amerikai családi film, 2000) 15.30 Légy a házastársam 17.00 Ezel (török sorozat) 18.45 A nap híre 19.00 Híradó 19.30 Menyet anyának 5 23.00 Az ionvihar torkában (amerikai sci-fi, 2007) 1.00 Intim beszélgetések

HÍR TV

8.00 Híradó
8.30 Soroló
9.05 Befutó
Az utánpótlás magazinja
9.30 BBC Reporters
10.05 Felfedező
10.30 Arcok a liftben
11.05 Különkiadás
13.00 Déli híradó
13.30 Hungarorama
14.05 BBC Click
14.30 Negyedik
15.05 Garázs - Ahonnan az autózás indul!
15.30 BBC Hard Talk (ism.)
16.05 Ősök tere (ism.)
16.30 Ingtatlanpiac (ism.)
17.05 Értékmentés másként (ism.)
17.30 Európai híradó (ism.)
18.00 Híradó
18.30 Célpont (ism.)
Oknyomozó riportműsor
19.05 Sziluet
20.00 Híradó
20.30 Riasztás (ism.)
A rendkívüli események műsorra
21.05 Civil kaszinó (ism.)
Hűsbavagó kérdések, civil válaszok
22.00 Híradó 21
22.30 BBC Hard Talk (ism.)
23.05 Péntek 8 (ism.)
23.30 BBC Híradó
0.05 Vettítő: Mozgóképre-gény (ism.)

DISCOVERY

6.30 Ötödik sebesség
7.00 Végzetes másodpercek
8.00 Nagy durranások - Liverpool
9.00 A túlélés törvényei - Montana
10.00 Állítólag... - Piszkos legendák
11.00 Piszkos munkák - Pókfejő
12.00 Amerikai favágók - Lázás munka
13.00 Halálos fogás - A kísérlet
14.00 Nagy durranások
15.00 Hogyan készült Töltött olívabogyó, asztrolábium, nyereg
16.00 Állítólag... - Holdraszállás
17.00 A túlélés törvényei
18.00 Tönkre vágva - Mocsaras terepen
20.00 Bear Grylls: Ha minden kötél szakad
21.00 Amerika határain
22.00 Cella-napló - Tennessee
23.00 Chris Ryan bemutatja: Rendőrségi elit alakulatok
0.00 Ross Kemp - Gengszterbandák nyomában
1.00 Futballhuligánok - Lengyelország
2.00 Fekete arany

HÁLÓZAT

9.30 Teleshop 10.30 Csigu 11.00 Zodiákus 13.00 Teleshop 14.00 Business-mix magazin 14.30 Bencze-Show 15.00 Helyszín 15.30 A megregulázott fény 16.00 Zodiákus 18.00 Szentföldi szent helyek üzenete 18.30 Sivatagi álom avagy a méret nem számít 19.15 Megyejáró 19.30 Lana szerelmes (kan. f.) 21.35 Hírháló 22.00 Házibuli Attilával 23.00 Sztárok a konyhában

VASÁRNAP

2010. október 3.

A nap filmjei

RTL Klub, 21.00

Ocean's Thirteen – A játszma folytatódik

Willy Bank, a könyörtelen kaszinótulajdonos kórházba jutatta Danny Ocean barátját és mentorát, Reubent. Álmában sem gondolta volna, hogy ezek után szemben találja magát a díszes társasággal. De Bank elszámította magát, a fiúk nem hagyják annyiban a dolgot. Mindent megtesznek, hogy visszavágjanak, mégpedig Bank nagy napján, a róla elnevezett kaszinó megnyitóján.

TV2, 21.05

Indiana Jones és a kristálykoponya

Javában dúl a hidegháború. Indiana Jones tevékenysége is szemet szúr a hatóságoknak, a régészprofesszort ki akarják rugni az egyetemről. Jones találkozik az ifjú Mutt-tal, aki a segítségével meg akarja szerezni a legendás kincset, Akator kristálykoponyáját. A két kincsvadász Peruba utazik, ám kiderül, hogy a szovjetek személyében vetélytársuk is akad.

m1, 1.15

Korai még a konty

Connecticut középiskolájában tanul Max és Jessica. Hamarosan befejezik gimnáziumi tanulmányaikat, készülnek az egyetemre, miközben nagy szerelem szövődik a két fiatal között. A szülők átgálása ellenére össze akarnak házasodni. Jess időközben felvételt nyer a Harvardra, ahova Max sajnos nem jut be. A fiú halaszt, hogy a következő évben újra a Harvarddal próbálkozzon.

BUKARESTI RÁDIÓ

magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában
10.00 Egyházi műsor

MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ

10.00 Híradás, Ultrarövid ráadás
11.00 Híradás, Gyermekműsor
12.00 Híradás
12.05 Igehirdetés, Délkör
13.00 Híradás
13.05 Szól a nótá, Madaras Gábor emlékműsor (ism.)
14.00 Zenés üzenetek
16.00 Híradó
16.10 Zenés üzenetek
17.00 Vasárnapra válogattuk

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ

2.00 Éjszakai váltás
14.00 Műsorismertetés
14.05 Dalposta
15.40 Vidékről vidékre
16.25 Havi agytakarítás, Zenenegyed
17.15 Egyházi műsor, unitárius
17.58 Műsorismertetés

DUNA TV

7.50 Főzés? Gyerekjáték!
8.00 Mirabella Mama házimozi
8.10 Zengő ABC
8.25 Postások gyöngye
8.55 Zeneország
9.10 Békavári uraság - Az új kaland (angol-kan-rom. kalandf., 2006)
11.00 Református istentisztelet
12.00 "A magok oltalmára..."
12.15 Kaland-Zoo a Kifutók mögött
12.45 Híradó
13.30 Élő népzene
14.00 Csellengők
14.25 Az első (magyar játékf., 1944)
15.50 Dunáról fúj a szél
15.55 A kaviármaffia
16.25 Törzsasztal
17.15 Virágzó városok
18.10 Mese Janosch álommeséi
18.40 Arcélek
19.00 Híradó
19.30 Madártávlatból
20.00 Híradó
20.10 Bors
21.00 Divathét
21.30 Heti Hírmondó
23.30 Dunasport
23.50 Fesztivál Expressz
1.20 Az ártatlanság hangjai (mex.-am.-Puerto R. háborús filmdráma, 2004)

TVR 1

7.10 A hit világa
9.00 Ahogy elő van írva
9.50 Disney Klub
11.00 Az én Európám
11.30 A falu élete
12.55 Zöld arc
13.00 Utolsó kiadás
14.00 Hírek
14.20 Nemzetközi cirkusz előadás
15.00 A család sztárja
16.00 Népi hagyományok
17.00 Danutz SRL, első rész
18.00 Hírek
18.10 Danutz SRL, második rész
19.25 Jocker, Loto 5/40, Loto 6/49 és Noroc sorsolás
19.40 Sport
20.00 Hírek, időjárásjelentés
20.45 A nap témája
21.10 A vasárlarcos (ang.-am. kalandf., 1998)
23.25 100%-ban garantált
0.25 Minden hétre egy könyv
0.30 Terrorista a szomszédom (kanadai f. dráma) (ism.)
2.00 Zöld arc (ism.)
2.05 Vizor monden (ism.)
2.30 Ismerd meg a te Európádat (ism.)
2.55 Hírek (ism.)
3.25 A nap témája (ism.)

VIASAT 3

9.05 Flipper legújabb kalandjai 10.05 Négy esküvő 11.00 10 év 10 nap alatt (ismétlés) 11.50 Gigamad 12.20 Vonat, szerelem és homár (amerikai vígjáték, 1959) 14.20 A Nagy Ő 16.10 Fehér Agyar 2.. A fehér farkas mítosza (amerikai kalandfilm) 18.15 Amerika csillagai 21.00 Lehetetlen küldetés 22.00 Idegen közöttünk (amerikai krimi, 1992) 0.20 Rémület minden szinten (ismétlés)

m1

6.50 Ma Reggel
9.00 Híradó
9.05 Sport hírek
9.10 Főtér
10.00 Engedjétek hozzám
10.05 Így szól az Úr!
10.15 Katolikus krónika
10.40 A Lélek szavára
11.05 A sokszínű vallás
11.20 Református magazin
11.45 Evangélikus ifjúsági műsor
11.50 Evangélikus templomok
12.05 "Csodát termő hit"
12.30 Mai hitvallások
13.01 Hírek
13.05 Telesport - Sport 7
14.05 Kul-túra 2010
14.35 Hogy volt?
16.40 Zegzugos történetek
17.10 Körhinta
17.35 Hírek
17.40 Garszonlakás kiadó (magyar vígj., 1939)
18.55 Panoráma
19.25 Magyarország története
19.55 Önkormányzati választás 2010
20.30 Híradó este
21.00 Önkormányzati választások 2010
1.05 Hírek
1.10 Sport hírek
1.15 Korai még a konty (amerikai vígj., 2007)

TVR 2

6.15 Teleshopping
7.00 Népi pihenőhelyek
8.00 Kaland és természet
8.30 A térképen túl (ism.)
9.00 Motomágia
9.30 Mosoly négy keréken
10.00 Farm - magazin
11.00 Két dojnázó
11.30 Csavargó halász
12.00 Vakációs kalauz
12.35 Kicsik órája
13.35 A barátnóm vőlegénye (német filmdráma, 2009)
15.15 Lehet, hogy nem tudtad
15.30 Jamie Oliver varázslói
16.00 Atlasz
16.30 Arc és hasonlóság
17.00 Zene
18.00 Pingvinek
19.00 Bajnokok
19.35 Videóterápia
20.30 ConturRo
21.00 Riff koncert
22.00 Hírek, sport, időjárásjelentés
23.10 Alku az életért (angol-amerikai háborús filmdráma, 2004)
1.15 Bazár
1.40 A szerelem gyűrűje (angol-kanadai-amerikai romantikus dráma, 2007) (ism.)
3.35 ConturRo (ism.)

SPORT.RO

7.00 Sport.ro Hírek
7.30 Pro Motor, premier
8.00 Sport.ro Hírek
11.00 Külön kiadás
14.00 BoxBuster: Arthur Abraham - Carl Froch Boix bajnokok ligája
15.05 Fogadás a félelemmel 16.00 Mitica ligája (live) 18.00 Sport.ro Hírek (live) 19.00 Mitica ligája (live) 20.00 Gigászok harca
21.00 Sport.ro Hírek (live) 22.00 Mitica ligája 0.00 Sport.ro Hírek

m2

6.50 Ma Reggel
8.55 Mesék
9.40 Spuri (auszt. sor.)
10.05 Derek, a fenegyerek (sor.)
10.30 A dicsekvő varga (mesef.)
11.20 Segítség, kutya lettem! (német családi vígj.)
13.01 Engedjétek hozzám
13.05 "Így szól az Úr!"
13.15 Katolikus krónika
13.40 A Lélek szavára
14.05 A sokszínű vallás
14.20 Református magazin
14.45 Evangélikus ifjúsági műsor
14.50 Evangélikus templomok
15.05 "Csodát termő hit"
15.30 Mai hitvallások
16.00 Az Árpád-kor templomai
16.15 Ünokáink is látni fogják
16.40 Zodiákus
17.15 Linda (sor.)
18.05 Pillér
19.00 Mészga Aladár különös kalandjai
19.25 Telesport
19.55 Önkormányzati választások 2010
20.30 Híradó este
21.00 Önkormányzati választások 2010
1.00 Telesport (ism.)

PRO TV

6.00 Pro Motor - autósport magazin (ism.)
7.00 ProTv hírek, sport, időjárásjelentés
10.00 20 év után (talk show)
11.00 Fekete bárány

(amerikai vígjáték, 1996) (ism.)
13.00 ProTv hírek, sport, időjárásjelentés
13.05 Apropro TV - szórakoztató műsor
14.00 Nagy zúr kis Kínában (amerikai akció-vígjáték, 1986)
16.00 Majomparádé (amerikai vígjáték, 1996)
18.00 Románia szeretlek - kulturális magazin
19.00 Hétfégi Pro Tv hírek, időjárásjelentés
20.30 Bad Boys 2. - Már megint a rossziúk (amerikai akciófilm, 2003)
23.45 Az új világ (am. kalandfilm, 2005)
2.30 Apropro TV - szórakoztató műsor (ism.)
3.15 Bad Boys 2. - Már megint a rossziúk (amerikai akciófilm, 2003) (ism.)

ACASĂ

8.15 Szívek iskolája 9.45 Rosalinda 11.15 Otthoni receptek 12.30 Tengernyi szenvedély (sorozat) 13.30 Rudolf - Sissi egyetlen fia (oszátrák-francia-német-olasz filmdráma) 15.30 Viktória (sorozat) 16.30 Rosalinda (sorozat) 17.30 Mesés hölgyek 18.30 Tengernyi szenvedély (sorozat) 19.30 Szívek iskolája (sorozat) 20.30 Habostorta (kan-amerikai romantikus vígjáték) 22.30 Meséljünk!

RTL KLUB

7.30 Top Shop
8.00 Kölyökklub
Benne. Kaleido Star, Stuart Little, A komisz aranyhal,
Hupikék törpikék
11.05 Trendmánia
Életmód- és szépségmagazin
11.40 Asztro Show
12.35 meneTrend
13.00 RTL Klub Híradó
13.10 Pasifaló (am. vígj. sor.)
14.15 Magyar autósport-magazin
14.35 Forma-1 magazin
14.50 Tuti gim (am. sor.)
15.45 A Grace klinika (am. sor.)
16.45 A Grace klinika (am. sor.)
Közben: 17.05 Hatoslot-tórsorolás
17.40 Robinson Crusoe kalandos élete (am. kalandf.)
19.30 RTL Klub Híradó
20.00 Tökéletes célpont (am. akció sor.)
21.00 Ocean's Thirteen - A játszma folytatódik (am. vígj., 2007)
23.35 Heti hetes
0.40 RTL híradó különkiadás - Önkormányzati választások 2010
1.15 Portré (ism.)

ANTENA 1

7.00 Híradó, Sport
9.00 Chirita lasi-ban (román vígjáték, 1987)
10.45 A folyón át Texasba (amerikai western, 1966)
13.00 Híradó, sport
13.15 A simlis és a Szende (angol vígjáték sorozat) (ism.)
14.00 Üvöltő csend (am.-kan. krimi, 1999)
16.00 Híradó, sport, időjárásjelentés
16.40 Benny Hill (angol vígj. sor.)
16.40 Jackie Chan: Rob-B-Hood (hongkongi akció-vígjáték, 2006) (ism.)
19.00 Híradó, sport, időjárásjelentés
20.00 SuperBingo Metro

polis - versenyshow
23.30 C.I.A.: Fedőneve Alexa (am. akciófilm, 1992)
1.30 Híradó, sport, időjárásjelentés (ism.)
2.15 Chirita lasi-ban (román vígjáték, 1987) (ism.)

FILM+

8.05 Bazi nagy latin lagzi (amerikai vígjáték) 10.00 Televíziós vásárlás 13.05 Az Északi-tenger kalózái (spanyol-német kalandfilm) 16.35 Isten megbócsát, én nem! (olasz-spanyol vígjáték) 18.40 Sherlock Holmes - Az ördögi gyilkos nyomában (amerikai-angol krimi) 20.25 Tiszta ügy (amerikai thriller) 22.30 Underworld (amerikai-német-magyar akciófilm) 0.40 A tíz csapás (amerikai horror)

TV2

6.45 Reggeli gondolatok
7.15 Az idő örvényében
7.45 Tv2 matiné
11.15 414-es küldetés
11.45 Tv2 matiné
12.45 Stahl konyhája
13.15 Kalandjárt
13.45 Száguldó vipera (am.-német sor.)
14.40 A Partiórség (auszt. sor.)
15.35 Monk - Flúgos nyomozó (am. krimisor.)
16.25 Sheena, a dzsungel királynője (am. kaland sor.)
17.15 Crusoe (am.-angol-kan. kaland sor.)
18.10 Megasztár 5. (szór. műsor)
19.30 Tények
20.00 Napló
Mérlegen a valóság
21.05 Indiana Jones és a kristálykoponya királysága (am. kalandf., 2008)
23.25 Fribi Hajdú Péterrel (talk show)
0.25 A királyság (am. sor.)
Közben: Kenőrsorolás
1.20 A szerelem kegyelme (sp.-am.-francia filmdráma, 2007)
2.55 EZO.TV
Jósok, látók, médiumok!

PRIMA TV

6.00 A cseresznye a tortán (reality show) (ism.)
7.00 Kandikamera
7.30 Teleshopping
8.00 Pinokkió
9.30 Ház, építés, design - szórakoztató műsor
10.00 Teleshopping
10.30 Nyakamban az egész világ
11.00 Levintza bemutatja
11.30 Kandikamera
12.00 Aki tud az nyer! (ism.)
13.00 A vidék szépe (reality show)
14.30 Kötekedők krónikája
18.00 Hírek, időjárásjelentés
19.00 Sport
19.30 A cseresznye a tortán (reality show)
20.30 Anyacsere (reality show)
22.00 A skorpió megsszelidítése - ralily show
23.00 Nyafka X (am. vígjáték, 2003) (ism.)
2.00 Levintza bemutatja (ism.)
2.30 Ház, építés, design - szórakoztató műsor (ism.)
3.00 Nyakamban az egész világ (ism.)
3.30 Levintza bemutatja (ism.)

KANAL D

9.30 Kicsi képek akcióban (amerikai családi kalandfilm, 2000) 11.30 Vendéglő nálunk otthon (sorozat) 14.00 Szemek az árnyékban (ismétlés) 15.30 Szegény gazdag gyerekek 17.00 Ezel (török sorozat) 18.45 A nap híre 19.00 Hírek 19.30 D-Paparazzi 20.15 Apja lánya 22.30 Rejtély a szigeten (sci-fi) 0.30 Holtak serege (amerikai akciófilm)

HÍR TV

8.00 Híradó
Friss napi információk
8.30 Soroló
9.05 Ingtatlanpiac (ism.)
9.30 Felfedező (ism.)
10.05 Ősök tere (ism.)
Politikai vicc
a szocializmus idején
A rendszerváltást megelőzően az elégedetlenség kifejezésére nem volt lehetőség.
10.30 Értékmérés másként (ism.)
11.05 Vetítő (ism.)
11.06 Mozgóképregény (dokumentumf.)
13.00 Déli híradó
13.30 Közvetlen ajánlat
14.05 Különkiadás
A kultúra külön kiadásban
16.05 Arcok a liftben (ism.)
16.30 Befutó (ism.)
Az utánpótlás magazinja
17.05 Garázs
Ahonnan az autózás indul!
17.30 GyógyHír
Egészségügyi magazin
18.00 Híradó
- Friss napi információk
18.30 Hírvilág
19.05 Kereszetszet
20.00 Híradó
20.30 Önkormányzati választás 2010
1.00 Műsorszünet

DISCOVERY

6.10 Állítólag...
7.00 Hogyan csinálják? Alagútépítés/Tea/Mountain bike
8.00 Tornádók nyomában - Légnyelés
9.00 A túlélés törvényei
10.00 Amcsi motorok - Christopher and Dana Reeve Foundation motor
11.00 Ötödik sebesség
12.00 Autóépitők
- A nagy verdacsata
13.00 Autókereskedők úton
14.00 Tönkre vágva - Mocsaras terepen
16.00 Állítólag... - Bumerággolyó
17.00 A túlélés törvényei
18.00 Bear Grylls: Ha minden kötél szakad
19.00 Mit nekem egy monstrum!
20.00 Frattini
- az épületek mentője
21.00 Halálos fogás
- A kísérlet
22.00 Az egyetlen túlélő
23.00 A borzalom pillanatai
0.00 Eljűk túl a katasztrófát
- Betörés
1.00 Nagy durranások
- Hajótörés
2.00 Töréspont
3.00 Halálos fogás

HÁLÓZAT

9.00 Dokumentum Műhely
9.30 Teleshop 10.30 Csigu 11.00 Zodiákus
13.00 Teleshop 14.00 Tűzvonal (am.-fülöp-szk. akcióf.) 16.00 Zodiákus
18.00 Bence-Show
18.30 Tabu Tv 19.00 Sztárok a konyhában 19.30 A stáb akcióban (amerikai akciófilm) 21.35 Hírháló
22.00 Sárkány dűh 2. (amerikai akciófilm) 0.00 Házibuli Attilával és vendégeivel 1.00 Szentföldi szent helyek üzenete

HÉTFŐ
2010. október 4.

A nap filmjei

TV2, 12.45

A titkos háború

James McCargar, alias Felix Christopher amerikai hírszerző tiszt, 1947-től 1948-ig a Szövetséges Ellenőrző Bizottság amerikai missziójának tagjaként elsőnek fedezte fel az 1947-es kékcédulás választási csalásokat. Majd összesen hetvenöt embert: politikusokat, tudósokat, azok családját, asszonyokat, gyermekeket mentett ki a kommunista diktatúra és az ÁVO kínzásai elől.

Pro Tv, 20.30

A barlang

Egy román kutatócsoporthoz tartozó rengeteg mélyén XIII. századi apátság romjaira bukkan. Hamarosan kiderül, hogy az apátság hatalmas földalatti barlangrendszer fölé épült. A helybeli biológusok szerint a barlang egy ismeretlen ökoszisztémát rejt. A kutatók segítségül hívnak egy csapat amerikai barlangászt, hogy kiderítsék, mi lakik a mélyben.

VIASAT3, 22.30

Rossz társaság

Még egy titkosügynök sem pótolhatatlan. A CIA egyik legjobb embere épp egy különösen fontos titkos atomfegyver-üzlet befejezése előtt vesztí életét. Ám a Cég tudja, hogy mi a megoldás: felkutatja az áldozat ikertestvérét és meggyőzi, ugorjon be a testvére helyett. Csak éppen a jól képzett, kötelességtudó titkosszolga helyére így egy nagyszájú, laza bűnöző lép.

BUKARESTI RÁDIÓ

magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában
15.00 Híradó, kommentár
15.20 Magyar zenei lexikon
15.30 Kulturális mozaik

MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ

11.00 Hírnegyedóra, Sport, Rádióújság - Hasznos tudnivalók
12.00 Híradás
12.10 Művelődési hírek
12.35 Kispad - sportműsor
13.05 Zenei üzenetek
14.00 Délutáni váltás - tájékoztató és szórakoztató műsor Hírnegyedóra
16.00 Híradás, Sport, Rádióújság
17.00 Híradás, Közélet, Törvénytár
17.55 A nap hírei röviden

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ

2.00 Éjszakai váltás
8.00 Hangoló
9.50 Hírek, műsorism.
15.00 Slágeróra
16.00 Hírek
16.15 Hétköznapi igazsága
17.00 Nap-óra
17.30 Zene, zene, zenelánc
17.55 Hírek, műsorism.

DUNA TV

6.20 Gazdakör
7.00 Hattól Nyolcig
9.00 Második esély (am.-mex.-kol. sor.)
9.45 Dakтари (am. kaland sor.)
10.35 Magyar történelmi arcképcsarnok - Kanizsai Dorottyia
11.00 Család-barát
11.55 Ízörzők
12.30 Kivánságkosár
15.00 Híradó
15.15 Kikötő
15.25 Staféta
15.55 Dülök szolgái
15.55 Magyar első
16.10 Halld Izrael!
16.40 Sorompók
17.15 Heuréka!
Megtaláltam!
17.40 Zorro (am. kaland sor.)
18.15 Térkép
19.00 Híradó
19.35 Mese
19.55 Derrick (német krimisor.)
21.00 Híradó
21.05 Közbeszéd
21.30 Rongyos hercegnő (dokumentumf.)
22.15 Visszatérés Európába: Törökország - Kitérés a Boszporuszon
23.05 Sport hírek
23.15 Váltó
23.25 Sportaréna
0.10 Tűzvonalon (sor.)

TVR 1

7.00 Hírek
7.30 Az első órában
8.00 Disney Klub
8.30 Mediterana 27 (ism.)
9.00 Szerelmi bizonyíték (ism.)
11.00 A világ hercegnői
11.15 Danutz SRL (ism.)
12.30 Pro partia
12.45 A legendás Hur Jun doktor (sor.)
14.00 Hírek
14.45 Egyszerűen ízetes
14.55 A bor románul
15.00 Teleshopping
15.30 Krónika
17.00 Mond mi fáj
17.30 A hölgy papucs
18.00 Hírek
18.25 Történelmi emlékek
18.30 A legendás Hur Jun doktor (sor.)
19.30 A világ hercegnői
19.40 Sport
20.00 Hírek, időjárásjelentés
20.45 A nap témája
21.00 Prim plán
22.00 A stúdió (amerikai sor.)
22.55 A bor románul
23.10 A Tellier ház (francia filmdráma, 2008)
0.45 Éjszakai beszélgetések
1.45 Népi hagyaték (ism.)
2.35 A hölgy papucs (ism.)

VIASAT 3

8.55 Gyilkos sorok 9.55 A kifutó (ismétlés) 10.55 Vészhelyzet (ismétlés) 11.55 Idegen közöttünk (amerikai krimi, 1992) 14.10 Monk (sorozat) 16.05 CSI (ismétlés) 17.00 A médium (amerikai krimisorozat) 18.05 A kifutó 19.05 Greek, a szövetség (sorozat) 20.00 Doktor House (sorozat) 21.00 Jóbarátok (sorozat) 21.30 CSI (sor.) 22.30 Rossz társaság (am. akció-víg., 2002) 0.30 Dexter (sor.)

m1

6.50 Ma Reggel
Közéleti műsor
Benne: Híradó, sporthírek, időjárás
10.00 Japán különleges élővilága
10.55 Nappali
Közéleti szórakoztató magazin
11.55 Parlamenti Napló
13.01 Híradó délben
13.30 Kárpát Expressz
14.00 Összhang
14.35 Roma Magazin
15.00 Domovina
15.30 Átjáró
16.00 Fejezetek a magyar vasutak történetéből
16.20 Szülőföldjeim - Bemutatja Csukás István
17.25 Híradó
17.36 Körzeti híradó
17.50 Teadélután
18.50 Mindig zöldebb (auszt. sor.)
19.40 McLeod lányai (auszt. kaland sor.)
20.30 Híradó este
20.50 Sporthírek
21.05 Kékfény
22.05 Az Este
22.35 Montalbano felügyelő (olasz krimisor.)
0.25 Pécsi keringő
0.55 Prizma
1.10 Hírek
1.15 Sporthírek
1.20 Telesport (ism.)
1.50 Ma Reggel (ism.)

TVR 2

7.00 Fraser és a farkas (vígjátéksor.)
8.10 Film (ism.)
9.45 Ismerd meg a románokat
10.00 Hírek
10.10 A barátnőm végéig (német filmdráma) (ism.)
11.50 Lehet, hogy nem tudtad
11.50 Ismerd meg a románokat
12.00 Hírek
12.45 A farm
13.45 Teleshopping
14.30 Együtt Európába
15.30 A románok kincsei
16.00 Fraser és a farkas (vígjátéksor.)
17.00 Hírek
17.30 Vallomások
18.00 Euronews híradó
18.15 Lehet, hogy nem tudtad
18.30 A törvény ereje
19.00 Hír és gazdasági magazin
20.00 A térképen túl
20.30 Az én költségvetésem
21.00 Az oroszlanok arénája
22.00 Hírek, időjárásjelentés
23.00 Kéme (sorozat)
0.10 Visszajátszás
1.30 Vallomások (ism.)
2.30 Az én költségvetésem (ism.)

SPORT.RO

7.00 Sport.ro Hírek 8.00 Sport.ro Hírek 9.00 Sport.ro Hírek 10.00 Pontos sportidő (live) 12.00 Sport.ro Hírek 13.10 Pontos sportidő 14.10 Külön kiadás 15.00 Sport.ro Hírek 16.00 Komolyan 17.00 Pontos sportidő (live) 18.00 Sport.ro Hírek (live) 19.05 Információk (live) 21.00 Sport.ro Hírek (live) 22.00 Gigászok harca 23.00 Komolyan 0.00 Sport.ro Hírek

m2

6.50 Ma Reggel
10.00 Slovenski Utrinki
10.25 Együtt
10.50 Körzeti magazin
11.40 A Kultuszminiszter
12.30 Most a Buday!
13.01 Híróra
13.02 Híradó
13.30 Kárpát Expressz
13.55 Napló
14.00 Közvetítés a parlament üléséről
17.30 Öt perc próza James Joyce: Ulysses
17.35 Bűvöllet (olasz sor.)
18.30 Magyar rock
19.25 Átjáró
19.55 A kis Amadeus - Az ifjú Mozart kalandjai
20.20 "Életcélok-hitvallások"
20.25 Szomszédok (magyar sor.)
21.00 Híradó este
21.25 Sporthírek
21.30 Házaspárba (olasz sor.)
22.25 Stingers (auszt. krimisor.)
23.10 Záróra
0.00 McLeod lányai (auszt. kaland sor.)
0.45 Mindig zöldebb (auszt. sor.)
1.30 Mafalda (sp. anim. sor.)
1.35 Válik a férfi - válik a nő (am. f. dráma, 1. rész)

PRO TV

7.00 Pro Tv hírek, időjárás-jelentés, Mi történik doktor Úr?
9.55 Könyvbemutató
10.00 Románia szeretlek - kultúrális magazin (ism.)
12.00 Fialat és nyugtalan (amerikai sorozat)
13.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
13.30 Mosoly
14.00 Majomparádé (amerikai vígjáték, 1996)
16.00 Fialat és nyugtalan (amerikai sorozat)
17.00 Pro Tv hírek. Időjárásjelentés
17.45 Happy Hour - szórakoztató műsor
19.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
20.30 A barlang (amerikai-német horror, 2005) Sz.: Cole Hauser, Morris

Chestnut
22.15 Az örökség (sorozat)
23.30 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
0.00 Fringe(ism.)
1.00 A barlang (amerikai-német horror, 2005) (ism.)
2.30 Pro Tv hírek (ism.)

RTL KLUB

6.30 Top Shop
7.00 Fókusz Plusz (ism.)
7.25 Fókusz (ism.)
7.55 Reggeli Ébresztőshow
10.05 Te vagy az életem (argentín sor.)
11.05 Top Shop
13.00 RTL Klub Híradó
13.15 ASZTRO Show
14.30 Fél kettő Magazin a legjobb történetekkel
15.45 Celeb vagyok, ments ki innen!
17.20 A szerelem rabjai (arg. sor.)
18.25 Döglött akták (am. krimisor.)
19.30 RTL Klub Híradó
20.05 Vacsoracsata - Gasztroreality
21.05 Fókusz - Közszolgálati magazin
21.40 Barátok közt (magyar sor.)
22.20 Dr. Csont (amerikai krimisor.)
23.15 A rejtély (amerikai-kanadai thriller sorozat)
Utána: RTL-hírek
0.20 Face the Pro - Közép-kelet-európai Póker Tournament
1.25 Reflektor - Sztármagazin
1.45 Váltásdíj (amerikai krimisor.)

ANTENA 1

6.00 Híradó, Sport, időjárás
8.00 Jó reggelt - Razvan és Dani műsora
10.00 Sajtószemle Mircea Badea-val
11.15 Szeress, ha tudsz! (amerikai vígjáték, 2004) (ism.)
13.00 Híradó, Sport
14.00 A gyilkos kométa (angol akciófilm, 2007)
16.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
17.00 Közvetlen hozzáférés - Simona Gheorghie műsora
19.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
20.00 Nálam az irányítás - reality show
22.00 Vad nárcisz (román dráma sorozat)
23.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
23.45 Bűnös show - Dan Capatos szórakoztató műsora
1.00 Egy rém rendes család

(amerikai vígjáték sorozat)
2.00 Híradó, Sport (ism.)
2.45 Titkok a paradicsomban (görög sorozat)
3.45 Közvetlen hozzáférés (ism.)

FILM+

8.10 Sherlock Holmes - Az ördögi gyilkos nyomában (amerikai-angol krimi)
10.00 Televíziós vásárlás
13.05 A Midsomer gyilkosságok (krimisorozat)
15.05 A gyilkos jövevény (amerikai krimi)
16.50 Pucoljunk, fater! (amerikai akciófilm)
18.25 Tiszta ügy (amerikai thriller)
20.30 Robotzsaru 4. - Sötét igazság (amerikai-kanadai akciófilm, 2000)
22.10 A 13. harcos (amerikai kalandfilm, 1999)

TV2 TV 2

7.00 Magellán (ism.)
7.25 Tények Reggel
8.00 Mokka
10.00 Stahl konyhája
10.10 Babapercek
10.20 Televízó
11.20 Teleshop
12.45 A titkos háború (magyar f.)
14.25 Kvízó
15.55 Egy tini naplója (német vígj. sor.)
16.30 Rex felügyelő (osztrák-német krimisor.)
17.25 Elbűvölő szerelem (mexikói sor.)
18.30 Árva angyal (mexikói sor.)
19.30 Tények Hírműsor
20.05 Édesnégyes - A TV2 randi-műsora
21.10 Aktív
21.45 Jóban Rosszban (magyar sor.)
22.20 NCIS (amerikai krimisor.)
23.20 Gyilkos számok (amerikai krimisor.)
Közben. Kenősorsolás
0.25 Megamánia - Megasztár talk-show
0.55 Elit egység (kan. akció sor.)
1.50 Tények Este
2.20 EZO.TV
3.15 Yamato - Őngyilkos küldetés (japán háborús filmdráma, 2005)

PRIMA TV

7.00 Kandikamera
7.30 Senki sem tökéletes
8.00 Galileo
8.20 Sport Florentinaval
8.30 Teleshopping
9.15 Nyafka X (amerikai vígjáték, 2003)
11.30 Ingatlan blitz
12.00 Autó Fórum
12.30 Teleshopping
13.15 Kandikamera
13.30 Teleshopping
14.00 Határsáv (amerikai akcióf., 1980)
16.00 A cseresznye a tortán (reality show)
17.00 Lököttek (román vígjáték sorozat)
23.00 Mondenii Show
23.30 Keleti fény (amerikai akcióf., 1992) Sz.: Michael Paré, Janis Lee, Uri Gavriel
1.30 Hírek, időjárásjelentés (ism.)
2.30 Lököttek (román vígjáték sorozat) (ism.)
3.30 Keleti fény (amerikai akcióf.) (ism.)

KANAL D

8.00 Ezüstszerelem (török sorozat) 10.00 Menyet anyának 5 12.30 Kanal-D Hírek 13.15 Orvosok (sorozat) 14.45 Légy az anyém 17.00 Aliye (török sorozat) 18.45 A nap híre 19.00 Kanal-D Hírek 19.45 Menyet anyának 5 20.30 Ha ügyes vagy pénzt nyerhetsz 21.30 1001 éjszaka (török sorozat) 23.00 A félelem tengere (amerikai horror, 2006) 1.00 Intim beszélgetések

HÍR TV

7.00 Befutó (ism.)
Az utánpótlás magazinja
7.30 Soroló (ism.)
8.00 Híradó
Friss napi információk
9.05 Civil kaszinó extra (ism.)
10.05 Különkiadás (ism.)
A kultúra külön kiadásban
12.05 Arcok a liftben (ism.)
12.30 Hírvilág (ism.)
13.00 Déli híradó
13.30 Hungarorama
14.05 Soroló (ism.)
14.30 Garázs (ism.)
Ahonnan az autózás indul!
15.05 Európai híradó (ism.)
15.30 Értékmentés más-ként (ism.)
16.05 Péntek (ism.)
Mondatvadászat
17.05 Célpont (ism.)
17.30 Paletta
18.00 Híradó
18.30 Panaszkönyv
19.05 Vonalban Interaktív politikai show-műsor
20.00 Híradó
21.05 Rájátszás
22.00 Híradó
22.35 Lapzártá - Vitaműsor újságírókkal
23.05 Ősök tere
23.30 Pálya
0.05 BBC World Híradó
0.30 Panaszkönyv (ism.)

DISCOVERY

7.00 Egyszer egy ilyen vezetni!
8.00 Újjáépítők
9.00 Halálos fogás - Számok
10.00 Piszkos munkák - Pulykatenyésztő
11.00 Végzetes másodpercek
12.00 Amcsi motorok - Orange Rescue motor
13.00 A túlélés törvényei
14.00 Állítólag... - Motormotosz
15.00 Piszkos munkák - Aligátortenyésztő
16.00 Hogyan készült?
17.00 Halálos fogás - Veszélyek és tévedések
18.00 Végzetes másodpercek
19.00 A túlélés törvényei
20.00 Állítólag... - Gyilkos pohár
21.00 Hogyan készült?
21.30 A legnehezebb munkák - Favágók
22.30 Csendes szörnyetegek - Lesben állók
23.30 A túlélés törvényei - Írország
0.30 Éljük túl a katasztrófát - Lavina
1.30 Ross Kemp - Gengszterbandák nyomában
2.30 Végzetes másodpercek

HÁLÓZAT

9.30 Heti filmajánló
10.00 Prímatorna 10.30 Teleshop 11.00 Zodiákus 13.00 Teleshop 14.30 Csigu 15.00 Infománia 15.30 Tabu 16.00 Zodiákus 18.00 Egy szenvedélybeteg a szeretetről 18.30 Helyszín 19.00 Házibuli Attilával 20.00 Sztárok a konyhában 20.30 Sivatagi álom 21.15 A szike és a szeretet 21.35 Hírhaló 22.00 Mélytengeri kalandorok (amerikai sci-fi)

Október 1., péntek

Az év 40. hete, eltelt 274 nap, hátravan 91 nap

Ma **Malvin, Teréz** nevű olvasóinkat köszöntjük. A Malvin germán eredetű, összetett női név, elemeinek valószínű jelentése: bíróság és barát.

A Teréz a Terézia női név rövidülése.

Holnap **Petra** napja van. Vasárnap a **Helgák** ünnepe.

Hétfőn a **Ferenceket** köszöntjük.

Évfordulók

- 965-ben XIII. János pápa megválasztása.
- 1273-ban választották Habsburg Rudolfot német királynak.
- 1579-ben megérkeznek az első jezsuita szerzetesek Kolozsvárra.
- 1908-ban Henry Ford bemutatja a T-modellt.

Vicc

Idős néni kopogtat a tanári ajtaján:
– A Pistike nagymamája vagyok és szeretném elkérni az unokámat az utolsó órától.
– Az lehetetlen! Pistike ma

nem is jött iskolába.
– Akkor hol van?
– Azt hiszem, az Ön temetésén.

Recept

Paradicsomos, gombás burgonya

Hozzávalók: 60 dkg csiperkegomba, 1 fej vöröshagyma, 2 gerezd fokhagyma, 1 csokor rozsmaring, 40 dkg paradicsom, 2 kanál olívaolaj, 0,5 dl víz, 40 dkg burgonya, só, bors, ételízesítő.

Elkészítés: A gombát, a burgonyát felkockázzuk. A vöröshagymát és a fokhagymát is feldaraboljuk, a rozsmaringot felaprítjuk. A paradicsomot is felkockázzuk. Egy serpenyőben az olívaolajat felhevítjük, majd a gombát megpirítjuk, hozzáadjuk a vöröshagymát, a fokhagymát, a rozsmaringot, a burgonyát, sózzuk, borsozzuk, és rövid ideig együtt pirítjuk. Alá öntünk egy fél liter vizet, lefedjük és megpároljuk. A végén, ha a víz már elfőtt újra egy kicsit átpirítjuk, és ha szükséges még ízesítjük.

Készült: **Magyarországon** az Országos Meteorológiai Szolgálatnál

A gyakran változó felhőzet mellett mindenütt valószínű legalább néhány óras napsütés. Szórványosan előfordulhat kisebb eső, zápor. Erdélyben gyenge vagy mérsékelt lesz a légmozgás.

A következő napok időjárása

Szombat
14°C
A többször megnövekvő felhőzetnél már több helyen lehet eső, zápor.

Vasárnap
15°C
Sok napsütés mellett időnként megnövekszik a felhőzet, csak néhol lehet kisebb zápor.

Jelleg	Délutáni hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet
Arad	15°C	5°C
Brassó	15°C	3°C
Bukarest	16°C	8°C
Csikszereda	11°C	2°C
Kolozsvár	12°C	6°C
Marosvásárhely	12°C	5°C
Nagyvárád	15°C	7°C
Szatmárnémeti	12°C	4°C
Temesvár	15°C	5°C

A hatos lottó nyerőszámai:
40, 48, 4, 12, 30, 7.

Gondolatjel

Visky István rovata

Ha előről kezdenénk el az életünket, valószínűleg ugyanazokat a hibákat követnénk el mint először; csak vagy valamivel hamarabb, vagy pedig valamivel később. Nincs két egyforma dolog a világon és ez érvényes az életre is. Ha megadtna valamilyen módon, hogy még egyszer leéljük az életünket, alig változna valamit is. Hiszen a

tévedéseink, hibáink vagy sikereink és boldogságunk nem a körülményektől, hanem önmagunktól függenek. Ha újra leélhetnénk az életünket, ugyanazzal a személyiséggel és ugyanazzal a gondolkozással ugyanazokat a hibákat követnénk el újra. Mert az élet – és ezzel a körülmények – ugyan más lenne, de mi magunk ugyanazok maradnánk.

Horoszkóp

KOS (III. 21.–IV. 20.)

Üzletkötés alkalmával legyen körültekintő. Ellenőrizzen minden apró részletet, mielőtt bármit is aláírna.

BIKA (IV. 21.–V. 20.)

Koncentráljon feladataira, ne hagyja. Magánéleti döntések meghozatalakor kizárólag saját megérzéseire hallgasson.

IKREK (V. 21.–VI. 21.)

Jól érzi magát a barátai társaságában. Ön áll a figyelem középpontjában. Ebben a hónapban valóban nagyon népszerű.

RÁK (VI. 22.–VII. 22.)

Párja megunja, hogy az utóbbi időben elhanyagolta őt. Úgy érzi, ez nem lehet így tovább. Jobb, ha szembenéz társával.

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.)

Egyre hívősebbek a reggelek, itt az ideje, hogy kicsit többet törődjön egészségével

SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.)

Csendes lenne a nap, ha minden úgy alakulna, ahogyan elképzelte. Megrekednek ügyei, ezért kézbe kell vennie az irányítást.

MÉRLEG (IX. 24.–X. 22.)

Egy határidős feladat nyomasztja, mert a héten elmulasztott valamit a munkahelyén. Úgy érzi, jóval többet várnak el Öntől, mint munkatársaitól.

SKORPIÓ (X. 23.–XI. 22.)

A csalfa Skorpiónak vigyáznia kell! Fogó Hold idején nagy az esélye, hogy lelepleződjön.

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.)

Szenvedélyes, de hűséges, ezért párja ragaszkodik Önhöz. Ketten könnyebben szembenézhetnek a családi gondokkal.

BAK (XII. 22.–I. 20.)

Több rutinn munkát kell ma elvégezni, amikkel el van maradva. Ezért most ne vállalon új feladatot, ne hagyjon semmit félbe.

VÍZONTÓ (I. 21.–II. 19.)

Izgalmas üzleti ajánlatot kap, mely kissé kockázatos, viszont óriási haszonnal kecsegtet. Érzelmekkel ragadják, amikor kedvesével találkozik.

HALAK (II. 20.–III. 20.)

Sikerül megragadnia egy olyan lehetőséget, amellyel sokat lendíthet további karrierjén. Ügyeljen egészségére, ne hajtja túl magát.

Telehold

Horváth István

***	HŐBORT. RÖGESZME (BIZ.)	BECÉZETT ILONA	RUHÁRÓL KÉSZÜLT ÁBRA	***	EGYKE!	DORSZ ÜRÁLLOMÁS VOLT	NYÍLÁS KÖZEPE!	ÖSZTÖKÉL, SERKENT	PONYVA KOCSIN
ÉPÍTMÉNY FOLYÓN			EMERRE A HELYRE MAGARÓL						
TÉVESEN JEGYZE-TEL				MIHÓK TÁRSA ALAT-TOMOS					
HATÁSKÖR							...-ÉRTÉK; HIDROGÉN-KIVETÍTŐ NYELVTANI		
PÉNTÉK KEZDETE!		... RIGHT! MARÓ A-NYAGGAL TELI				NAGYAPA BÜNT MEGVALL			
***	SÖSSÜ-TEMÉNY KOMOLY-TALAN								BECÉZETT TAMÁS
KÖNNY-FAKASZTÓ									
ADÁM TÁRSA			ÜRESEN SZÓLÓ TANTÁL VEGYIELE						
NYÁJAT TEREL				KOPÓ KÖVETI LÉPNI KEZD!					
SZILVÁT SZÁRÍT						ILONA EGYIK BECÉNEVE			

új magyar szó

Szerkesztőség és kiadó:
013 701 Bukarest, P-ja Presei Libere nr. 1, corp B, etaj III, cam. 342-353 Telefon: 031/405-4088, Fax: 021/317-8847, E-mail: office@maszol.ro

Mb. felelős szerkesztő:
Salamon Márton László

Vezető szerkesztő:
Cseke Péter Tamás

Vezető publicista:
Agoston Hugó

Főmunkatársak:
Bíró Béla, Gyulay Zoltán, Székedi Ferenc, Szűcs László

Szerkesztők:
Moldován Árpád Zsolt (Aktuális)
Bogdán Tibor (Háttér)
Baló Levente (Kultúra)
Szakács Zsuzsanna (Gazdaság)
Turós-Jakab László (Sport)
Farkas István (Média)
Orosz Anna (Életmód)
Szonda Szabolcs (Színkép)

Olvasószerkesztők:
Osváth Annamária, Nyágyuly András

Tudósítók:
Antal Erika – 0788-760573 (Marosvásárhely), Sipos M. Zoltán – 0728-780582 (Kolozsvár), Totka László – 0788-715848 (Nagyvárád), Horváth István – 0747-517574 (Csikszereda), Baloga-Tamás Erika – 0746-375775 (Székelyudvarhely), Kovács Zsolt – 0788-715766 (Sepsiszentgyörgy), Keresztes Csaba – 0746-100830 (Gyergyószentmiklós), Mayla Júlia – 0745-682401 (Beszterce), Sike Lajos – 0788-715687 (Szatmárnémeti), Tamás András – 0744-781709 (Nagyenyed)

Fotóriporter, képszerkesztő:
Tofán Levente

Grafikus:
Horváth István

Tördelőszerkesztők:
Lőrincz Imola, Szabó Ildikó Erzsébet

Kiadja a Scripta Kiadó Rt.

Terjesztési menedzser:
Béres Attila – 0788-318353

Területi megbízottak:
Baricz István – 0788-488739, Erdős Lajos – 0741-424094 (Gyergyó), Tósa András – 0788-715481 (Kolozs, Szilagy)

Logtanácsos:
Czédly József

Hirdetési ajánlat a honlapon és a szerkesztőségben. Előfizethető a Román Postánál (katalógusszám: 19302), közvetlenül a szerkesztőség-nél és előfizetés-szervezőinknél. Magánterjesztők forgalmazzák.

Előfizetési díjak:
1 hónapra 15 lej,
3 hónapra 38 lej,
6 hónapra 75 lej,
12 hónapra 148 lej

Nyomda: Garamond (Kolozsvár)

ISSN 1841-5520

Az Új Magyar Szó bármely részének másolásával kapcsolatos minden jog fenntartva. Értesítéseket átvenni csak az Új Magyar Szó-ra való hivatkozással lehet. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beküldött leveleket rövidítve, illetve szerkesztve közzéje.

Lapunk megjelenését támogatja a

MÉDIAPARTNEREK

Sláger Rádió
fm 105.9
A tegnap legnagyobb slágerei, a ma legfrissebb hírei

agnus
RADIO 88.3 FM
naponta 03-08 és 12-15, csütörtökön 19-23 óra között
a világhálón:
www.agnusradio.ro

Paprika rádió
fülön csíp 95,1 fm

r . a . d . i . o
88 f M

rtm
MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ
98.9 FM

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ
ahol talál a szó

Átjutni a borotvaélen

Moca Rudolf színművész arra ösztönzi a cigány fiatalokat, hogy vállalják etnikai hovatartozásukat

Ismert marosvásárhelyi színész, bábszínész beszélgetőtársunk a rendezője I. L. Caragiale Zúrzavaros éjszaka című darabja cigány nyelven bemutatott verziójának, amelyet szeptember közepén Bukarestben állítottak színpadra. Mint mondja, életútjával, amelyről alább faggatjuk, arra szeretné ösztönözni a cigány fiatalokat, hogy tanuljanak és vállalják etnikai hovatartozásukat.

Antal Erika

► Hogyan jött létre az előadás, kinek az ötlete volt?

– Barátok vagyunk Sorin Sanduval, és tudtam róla, hogy nemrég vizsgázott mint cigány–román tolmács, és mérnökként elvégezte a színművészetit is. Tudtam róla, hogy „ursar” cigány, azoknak a leszármazottja, akik 2-300 éve medvétáncoltatásból éltek. Telefonált nekem a nyáron, hogy cigány nyelvre adaptálta Caragiale Zúrzavaros éjszaka című darabját, és megkérdezte, elvállalnám-e a rendezését és egy szerepet. Első pillanatban megrémültem, hiszen ez egy nagyon nehéz darab, ráadásul nagyon sokan játszották már, olyan nagy színészek is, akikkel nem lehet felvenni a versenyt. Gondolkodási időt kértem, és három napon át jártam a könyvtárat, az akadémia, kerestem az interneten, megtudtam, hogy közel 800 bemutatója volt, még kínai nyelven is játszották. Mikor visszahívtam Sorin, rábólintottam, de figyelmeztettem: én nem tudok annyira cigányul, hogy színpadra álljak. Ráadásul négy éve nem játszom színpadon, csak rendezek, Nagybanán, Temesváron, Kolozsváron, most vagy kitöröm a nyakam, vagy sikerül. Mintha mezítláb kellett volna átmenni egy borotva-pengén, úgy hogy le se essek, de össze se vágjam magam. Amikor telefonált, azt mondtam tehát: megyek. Jelezte, hogy pénzre ne számítsak, mert senki nem adott, a gazdag cigányok sem, a romák pártja sem, mert nem hittek abban, hogy ez lehetséges. Mondtam, én majdnem negyven évig vártam erre a pillanatra. Negyven éve már, hogy korbácsolom a cigányokat,

őrizték meg, ragaszkodjanak a kultúrájukhoz. Mert a cigány kultúra nem csupán abból áll, hogy táncolunk és énekelünk. Hol van a kézműves a fában, csontban, fémbe?! Hiszen annyi mindent tudnak, hát ne feledjék el mindezt! És akkor cigány színház, cigány színészekkel! Hát ilyen még nem volt! Nem is vártam én ezért pénzt. Július 15-én 10 óra-kor, mert ez történelem, azért jegyeztem meg ilyen pontosan, azért ilyen fontos nekem, megismertem a többi színészkollegát, és elkezd-tük a munkát.

► Hogyan boldogult a szöveggel?

– Amikor láttam azokat a betűket, mintha kínai vagy hottentotta, szanszkrit lett volna, semmit nem értettem. Kértem, hogy két hetet kapjunk, halljuk fonetikusan, mit jelentenek a kifejezések, hogyan kell helyesen ejteni. Két hétig csak a nyelvet tanultuk, hogy szokja a fülünk. Reggeltől estig tanultunk. Aztán jött a szereposztás, megkezdődtek a próbák, csak hogy nem volt sehol színpad. Egy gyűlésteremben próbáltunk, néha meg egy folyosón. Keresték a termet, végül a zsidó kulturális központba fogadtak be. Nem kértek semmit, csak annyit, hogy ott is tartsunk egy előadást. A bemutató augusztus 28.-ra volt kitűzve, de nem jött össze, mert arra sem kaptunk termet. Így aztán tartottunk egy nyilvános főpróbát a zsidó kultúrházban, és a nagy bemutatót elhalasztottuk szeptember 16.-ra. A Masca Színházba fogadtak be, ahol Sorin dolgozik, és amelynek Mihai Mălaimare az igazgatója. Annyian jöttek, hogy a 160 helyre 180-an voltak, a tűzoltók nem en-

Fotó: Kádár Ittala Gyopár

gedtek be többet. Az újságírók csak külön engedéllyel jöhettek be. De ott volt a japán, a makedón követ, diplomata, politikusok. Most készülünk egy nagy turnéra, szeretnénk még Bukarestben is játszani legalább két-három alkalommal, lehetőleg nagyobb színpadon, nagyobb teremben.

► A siker meglepte? Tervezik, hogy máshol is bemutatják?

– Nem gondoltam, hogy épp ekkora sikere lesz, de mások sem hitték. Most pedig összefogtak végre a cigányok, látják, hogy ez nem politikáról szól, és megalkánánk a cigány nemzeti színházat Bukarestben, aminek ez a produkció lenne az alapja. A jóváhagyás létezik már, de eddig nem tették semmit, mert nem hitték, hogy ilyesmi is lehet. Turnéra készülünk, de nem csak Romániában, hanem egész Európában. Nagyon jó ez az előadás arra, hogy megmutathassuk, mit tudunk. De Marosvásárhelyen kezdjük, ezt kikötöttem.

► Elérte, amit akart, úgy érzi, ez a csúcs?

– Boldog vagyok, mert átjutottam a borotvaélen. Amikor véget ért a bemutató, és a nézők tizenöt percig állva

tapsoltak, azt mondtam, ez mindent megért. Büszke vagyok, mert engem választottak, engem hívtak, és abban a csoportban vagyok, amely történelmet írt.

► Honnan indult, és hogyan jutott el ideig?

– Radnóti vagyok, de Vásárhelyen születtem. Anyám Jászberényből került ide, és én sok vakációt töltöttem ott a nagymamámnál. Apám 12 gyermekes cigány családban született, anyámmal titokban házasságot kötött össze, és a magyar nagymamám, mikor megtudta, felgyújtotta a hozományát, hogy miért ment magyar léte egy cigányhoz. Anyám szóke volt, apám is világos bőrű, én ilyen sötét színű lettem. A hatodik generáció volt ilyen barna, és rajtam kiütött, így én voltam a fekete bárány. Gyermekkoromban sokszor megtörtént, hogy a nagymamám kidobott, menj ki purdó, a cigányok meg azt mondták, idejöttél, mi 12 gyermeket etetünk, menj a magyarokhoz. Óvodát magyarul végeztem. Mikor mentem első osztályba, magyarba írtattak be, de a románoknál volt egy nagyon szép virág-alagút, és én odaálltam, az ő sorukba, mert a magyaroknál nem volt olyan. Nem vettem számba,

hogy ki vagyok, mi vagyok. Aztán mikor hazamentem a könyvvel, és anyám meglátta, hogy román ábécés-könyv, hívta apámat, nézd meg, ez a boldogtalan purdó mit csinált, a románokhoz ment, látszik, hogy cigány. A román osztályban maradtam. Mikor elvégeztem a hét osztályt, liceumba készültem, de elhoztak Vásárhelyre, hogy tanuljak kőművesnek. Beadták az iratcsomót az iskolába, és beirattak a bentlakásba is. De én nem akartam kőműves lenni, ezért titokban kivettem az irataimat az iskolából és hazamentem Radnóra, felvételiztem a liceumba és naponta ingáztam Vásárhely és Radnót között a felvételi ideje alatt. Amikor apám megtudta, három hónapig repát kellett kapáljak, adok neki liceumot, mondta. Mikor jó eredménnyel érettségiztem, akartam menni egyetemre, de nem egyezett bele. Oda csak a doktorok és a pap gyereke megy. Nem adott pénzt, nem tudtam elmenni

a nyári felvételre. Elmentem az állomásra és lapátoltam három hónapig, pénzt szereztem, ősszel elmentem Bukarestbe, volt még három hely, felvételiztem. Otthon nem volt időm tanulni, ezért éjjel tanultam, adtam egy lejt a kapusnak a bentlakásban, engedje, hogy tanuljak, reggel pedig mentem a könyvtárba. Sikerült bejutnom pszichológiára, négy évet ott maradtam. Végeztem, de nem akartam Radnóra visszamenni, hogy ne mondják az ismerősök nekem: vigyázz a fiámmra, ne adj rossz jegyet, ilyesmi. Rűcsre mentem a liceumba, általános pszichológiát tanítottam, kiegészítve biológiával. Megnősültem, a feleségem a szemészetben dolgozott mint asszisztensnő, megszületett a lányunk, de ingáztam, nem tudtam bejönni a városba. Csak két lehetőség adódott: jogi vagy színi egyetem. Jogra nem akartam menni, felvételiztem a színre, elvégeztem azt is, és egyenesen a bábszínházhoz kerültem, mert a színházban nem volt hely. De soha nem bántam meg, annyira szerettem, hogy azért is lettem olyan jó bábszínész, ahogy mondják, és azért kaptam annyi díjat. Aztán megszületett a fiúnk, de amikor ő kilenc éves volt, a lányunk meg 18, a feleségem elhunyt mellrákban. Megtanultam főzni, szabni, varrni, mert a lányomnak ruhát kellett varrni. Mindkettőt elláttam mindennel, gondoskodom most is róluk. A menyem román, a vejem magyar, van három unokám. Szép családom van, én velük maradtam.

► Napi téma a cigánykérdés. Erről mi a véleménye?

– Úgy látom, kiteszik a vitrinbe, és senki nem gondol az okokra. Senki nem kérdezi meg, hogy miért mentek el külföldre? Mert itt nem veszik számba, nem nevelik őket, és elmentek, hogy éljenek.

Folytatása a 2. oldalon

Moca Rudolf (1948, Marosvásárhely)

Színész, bábszínész, rendező, rádiós műsorszerkesztő. Radnóton érettségizett, majd Bukarestben pszichológia szakon végzett 1970-ben, 1974-ben pedig a színművészetin. Rűcsön tanított néhány évet, majd a marosvásárhelyi bábszínház társulatának vált a tagjává. Alakításait számos szakmai elismeréssel jutalmazták.

Oldalnézet

Ein Siebenbürger

Krebsz János

Az interneten elérhető szótárak nem ismerik ezt az általam alkotott szót, javasolják a 'transzilvanisch'-t, de a megszemlélni kívánt jelenség azt is megérdemelné, hogy teljesen új szó jelölje létezését a világ dolgai között. Éppen elég vita volt már arról, van-e önállóan létező Erdély, erdélyi lélek, építészet, irodalom, kultúra, kürtöskalács, akármi. Lennie kell, mert sokat beszélünk róla. A románok mindenképpen elismerik, egyik karakterük az „ardelean”, s állítólag az erdélyi írók külön ízt, színt képviselnek a román irodalomban.

Mi, magyarok eléggé ketősen állunk a kérdéshez, legszentebb tizenkét pontunkban is egyesülni akarunk vele, mindig is az ország részének tekintettük, de a legszorosabb történelmi közösségben is külön országrész maradt. A Versailles és a világháborúk rajzolta tér-

kép a huszadik században még jobban összekeverte az érzelmi, politikai viszonyulást. Édes Erdély, Székely himnusz, transzilvanizmus, Helikon, Wass Albert és Bodor Ádám... Nem ígér már senki könnyű álmot, vésszesen fogy a magyarság, a történelmi tudat a szélsőségek uralma alá került.

Eginald Schlattner *Fejlesztett kakas* című, magyarul 2006-ban megjelent regénye forogja ki a gondolkodó, emlékező emberből az Erdély-kérdés újabb dimenzióit. A hatvanöt éves korában első regénnyel jelentkező szász lelkész egy nyolcszázötven éves történet végére teszi oda a pontot. Ünneplik azért, mert fel meri vetni a második világháború német és román kisémbereinek felelőtlen felelősségét, a román kultúra részének tekintő munkásságát, meg annyira öntörvényű az életrajza, hogy mély történelmi ismeretek nélkül megérthetetlen.

Nekem annyiból volt szerencsém, hogy Magyarországra áttelepült házaspártól kaptam kölcsön a regényt, s férj és feleség halvány ceruzavonalakkal a margón jelölték meg egymásnak a számukra fontos sorokat, bekezdéseket. Erős erdélyi kötődéssel rendelkeznek, két évtized után sem heverték ki gyökereik részleges elszakítását, számukra Schlattner édes-bús megfogalmazója valami olyan, ami mélyen a lélekben van, ami egybevág mindazzal, amit az élet értelmének nevezhetünk, ha szoktunk egyáltalán ilyesmire fölös cifrasággal gondolkodni.

Nyomokban áttűnő Erdély

Fogarason játszódik a regény, egyetlen nap történetét beszéli el (1944. augusztus 15-e, Románia átáll a tengelyhatalmak oldaláról a szövetségesek közé, s néhány

hónap múltán a győztesekkel ünnepelhet). Tizenhat éves szász fiú a hős és elbeszélő egy személyben, a gyermek- és ifjúkor határvonalán, s ott kavargó körülötte az erdőtúli birodalom minden nemzetisége, hagyománya, nyelve és a történelem forgószéle. A modern regény dilemmáira és stíluskérdéseire itt nem térünk ki, Eginald Schlattner korunk gyermeke, kicsit posztmodern, kicsit klasszikus, és mindenképpen tudatosan szerkesztett, megformált műről van szó. A megmozgatott élményanyag figyelemre méltó, még akkor is, ha a közvélemény inkább az életrajz botrányosítható elemeire meg a kollektív/egyéni felelősség kérdéseire van kihegyezve.

Két hosszabb idézet következik, amelyeket az erdélyi gyökérszettel rendelkező olvasó jelölt meg:

„A románoknak minden az őlükbe pottyant. Országuk a háború előtt sovány

kifli volt csupán, de akkorára dagadt, mint egy fánk. Olyan ügyesen ülnek bele a készbe, hogy észre sem veszi az ember. Mire felébredtél, máris ott vannak mindenütt. Még pompás temetőinkben is résen kell lennünk: alig fordulsz el, máris befekszik valamelyik a sírodba.”

„Németül beszélünk. Mindenki áhítatosan figyelt. Így volt ez Erdélyben, akkor is odafigyeltél, ha nem értetted a másik nyelvét. Mert Erdély nyelveinek otthonos hangzása volt számunkra, akár az ünnepélyes templomi liturgiának.”

Még vagy húszat ideírhatnék annak bizonyítására, miért érzi magának a könyvet minden erdélyi magyar. Schlattner szándéka ellenére (bár ki tudhatja, mi volt a szándéka), nem egy letűnt, eltűnt, véget ért Erdély krónikása, hanem megfogalmazza azt, ami még mindig megvan, felismerhető, átélhető. Erdély otthonosságában benne van Wass Albert és Bodor Ádám egyszerre, Románia sajátos huszadik századi történelme folytán egyszerre lett skanzen és iparral tönkretett táj, múltba ragadt zárvány és folytatandó hagyományos érték. Elrománosodásukban

is kultúrát hordoznak a szász települések, és bukaresti minőségben megépült panelrengetegek nőttek rákos burjánzással a középkori városmagok köré.

Önmagában ellentmondás, hogy nyolcszáz évig együtt élt itt szász, székely, román és cigány, mindegyik megőrizte a maga kultúráját, sajátosságát, s csak akkor estek egymás torkának, ha a politika erre uszította őket. Hajlamosak vagyunk visszavetíteni mai nemzetállami fogalmainkat évszázadokra és évezredekre, hogy ípiapacs, azé a föld, aki előbb volt itt... S értelmetlen vitákkal szélsőséges, gyűlölködő embercsoportokat generálunk békés polgárokból.

Schlattner nyilván a szászok szemszögéből írja meg emlékeit, s ennek következtében a más népcsoportok ábrázolása elnagyolt, kissé karikatúraszerű. A gúnyrajz, ne feledjük, a lényegre koncentrálnak, a felismerhetőség a lényege. Ebben a tükörben nézhetjük magunkat, Erdélyt, s talán segít annak kitundolásában is, hogy ennek a tájegységnek milyen legyen a jövője, mert a múltja tündérkert, amely foltokban megcsillan még ma is.

Átjutni a borotvaélen

Folytatás az 1. oldalról

– Európai probléma már nagyon rég, ahogy mondják, de senki nem akarta észrevenni, csak akkor veszik észre, amikor koldulnak és idegesítik a többi embert. A megoldás itt, Romániában, az lehetne, hogy nagy-nagy türelemmel neveljék őket, tanítsák, ne csak a gyerekeket, de a szülőket is. Az összes kormány, amely a forradalom után hatalmon volt, nagy hibát követett el azzal, hogy megszoktatták a cigányokat, hogy adtak nekik, de nem kértek cserébe semmit. Húsz éven át nem nevelték őket, most mit várnak el tőlük? Ki a hibás, ha a gyerek rossz? A szülő, aki nem nevelte meg. A fát is addig kell hajlítani, amíg fiatal. Most a kormány mindent a cigányokra dob, mert nincs, aki védje őket, nincs hazájuk, nincs semmijük. Persze van megoldás, de türelem kell hozzá. Megtanítani őket a köszönetre, a fogkefe használatára, arra, hogy reggel, mikor felkel, mosakodjon meg. Ne ordibálj, viselkedj, kérd számon a gyereket, ha hazamegy az iskolából, milyen leckéje van. Türelem kell. Senki nem vette számba a cigányokat, csak mint manipulálható tömeget, adnak egy pohár pálinkát, hogy szavazzon, aztán menjen a fenébe.

▶ Mennyire lehet példaértékű az ön életútja?

– Beszéltem a Petru Maior egyetem tanárokkal, hogy egyszer szedjék össze a cigány diákokat, hadd beszéljék velük, és kérdezzem meg, jól esett-e nekik, ami-

kor megkapták az igazolást, hogy román, és bejutottak az egyetemre csak azért, mert román, és nem azért, mert tudtak is valamit. Én nem restellem magamat, és soha nem mondom, hogy roma vagyok, hanem, hogy cigány. Megkérdezték, miért mondom, hogy cigány. Azért, hogy megtörjem a jéget, a mentalitást, a „cigány” kifejezés pejoratív értelmét. A cigány nem tisztább és nem jobb ember, ha azt mondják rá, hogy roma.

▶ Volt problémája abból, hogy cigány?

– Fiatalkoromban igen. Most csak leplezett formában. Hallottam például: ki ő, ja, a színész, igen, nagyon jó, csak cigány. Pszichológusként tudom, hogy minden emberben van büszkeség a másikkal szemben, ami féltékenységet, irigységet szül. Elismerem, hogy ismertebb ember, de vissza is húzom azzal, hogy mégiscsak cigány. Én ennek nem tulajdonítok nagy fontosságot.

▶ A szülei látták színpadon?

– A nagymamám és az apám csak, az anyám nem. De ez is érdekes volt. Mert amikor tanár voltam, a nagymamám büszke volt, hogy az unokája tanár. Azt mondta, látszik, hogy magyar vagyok. Amikor láttott, hogy színész vagyok, azt mondta, látszik, hogy cigány, mert tanár volt, úr volt, most meg elment a kuplerájba. Aztán egyszer valaki megmagyarázta neki, hogy színésznek lenni nagy dolog, erre aztán nagyon büszke lett, hogy művész az unokája.

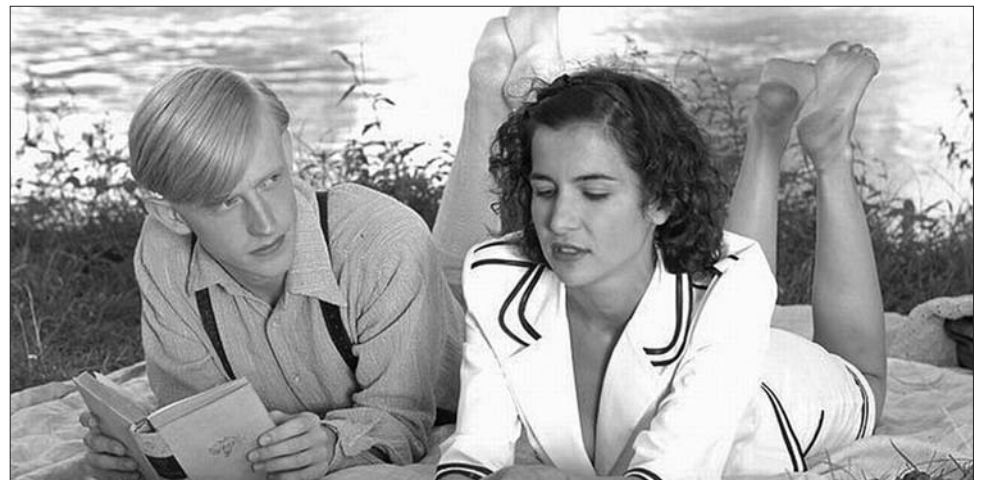
Mozi-vászon

Barátok közt árulás

Farkas István

Radu Gabrea 2007-es filmjével, *Fejlesztett kakas*sal is bizonyított. Alkotása Eginald Schlattner azonos című regénye alapján készült. Az erdélyi magyar–román–szász–örmény–cigány kultúrkavalkád toposzaiba illeszkedő, de azt a személyes átélés révén meghaladó film egyik fontos állomása annak az emlékeztetmunkának, amelyet a romániai művészet folytat annak érdekében, hogy esztétikai szinten is elvégezzék a kommunizmus által okozott tragédiák fölötti gyászunkat.

A film tulajdonképpen cselekménye egyetlen nap alatt játszódik 1944-ben, amikor Románia a tengelyhatalmaktól átállt a szövetségesek oldalára, és a romániai szászok a Führer ellenségeivé váltak, házukat ugyanúgy lebombázták, mint a Bukarest környéki románokét. Ekkor üli, helyesebben táncolja, verekedik a Fogarason élő Felix Goldschmidt diáktársaival az „exitus”-t, a középiskola elvégzése után rendezett hagyományos, orgiasztikus ünnepséget. A másfél órás alkotás nem merül ki egyetlen nap eseményeinek ismertetésében, a mitikus dimenzió az erdélyi népcsoportok több száz éves együttélését színtetizálja. A realiztikus mozzanatokkal párhuzamosan egy majdnem ezotérikus sík is feltárul, ahol egymást érik az olyan, majdnem természetfeletti események, amelyek groteszk misztikája jelzi a szereplőknek a saját világuktól való elidegenedését. Ilyen

Radu Gabreának a *Fejlesztett kakas*ból készült filmjében a valóságos és a valóság fölötti síkok elegyednek

jelenet az, ahol a táncot félbeszakítja a parketten megjelenő, fej nélkül ugráló kakas, Felix pedig zsidó barátjának kijelenti: meg kell keresniük a kakas fejét, mert az szerencsét hoz. A kamera által megjelenített világ eredete visszanyúl 1934-be, innen indul a majdnem népmesei keresés. Itt, ezen a távoli idősíkon zajlott le az elvesztés, itt esett meg az a „történelmi törés”, amelynek nyomán az Erdélyi-medence több évszázados etnikai, gazdasági és morális egyensúlya végzetesen megbomlott. Sajnos, a történelmi mélységet érzékelhető képsorok néhol kissé erőltetetten „vintage”-jellegűek, de az alkotás egészét átlengő groteszk megmenni Gabrea művét az esztétikai leépüléstől. A szászok, románok, magyarok, zsidók, cigányok békés egymás mellett élése a második világháború kirobbanásával és előrehaladtával ellehetetlenül, de nemcsak az egyes etnikumok (hangsúlyosabban a szászok és zsidók) közötti

egyensúly bomlik meg, hanem családon, barátságon belül is áthághatatlan viszályok támadnak. A Führerpárti Adolf elárulja vértörését, Felixet, aki, bár zsidóbarát családból származik, mindenki meghökkenésére bejelenti: vasúzetükben nem szolgálnak ki zsidókat, és szakít gyermekkori barátjával, a zsidó Giselával is. Mindezeket azonban nem lepődik meg a néző, és akkor sem tévelyeg fejlesztett kakasként a film idősíkjai között, ha nem ismeri a történelmet vagy soha nem utazott Segesvár és Brassó között. Mailat, a román „prófeta” megjövendöli a fürdőző gyermekeknek, hogy „a barátok közt árulás lesz”, „a szászok házát belakják a cigányok”. A cigányok erőszakos letelepítésével a kommunizmus megfosztotta ezt a népcsoportot ősi életformájától, és ez súlyos következményekkel járt mind rájuk, mind pedig a többi etnikumra nézve. A szászok elhagyott házaiban tengődő ci-

gányok tehát ugyanolyan áldozatok, mint az elüldözött vagy kivégzett német ajkúak. A cigány nép hajdan kis híján Hitler örületének áldozatává vált, a német kultúra pótolhatatlan emlékeit ma is öntudatlanul pusztítja egy, a történelmen tulajdonképpen kívül élő roma népcsoport. Hitler bűnös volt, mert tudatosan ölt, míg a cigányok nem azok, mert számukra nem a megsemmisítés a cél, hanem a túlélés. Ilyen és hasonló történelmi „horogütések” felemléltése miatt nem olvashatunk bele a regénybe végleges etikai álláspontot, és szerencsénk a film sem egyszerűsítette le ezt a többsíkú, többdimenziós moráltást. A komplex cselekményű mozgóképes alkotást összetett jellemelek élénkítik, a főszereplőt játszó David Zimmerschied alakítása Erdély multikulturális táján határozottan emlékezetes, és melléje kitűnő, korhű atmoszféra, jó jelmezek, smink és hajviseletek társulnak.

Elődök tisztelete

Az idő
kormányosa

Csepeli György

Huszár Tibor nyolcvan-éves. A természet durva kezével faragott időmérő egység az év, melyből egy élet során több s kevesebb telhet, mit sem árulva el az élet titkáról, a személyről, aki az életet éli. Ahogyan peregnék az évek, következnek el a kerek számokkal kifejezhető fordulóok, melyek a születéstől távolodva szükségképpen egyre nagyobb számot adnak. A nyolcvan látszólag magas szám, magasabb, mint a hetven, hatvan, nem is beszélve a kisebb szám-társakról. De egy élet lényege nem a szám, hanem az idő, melynek a személy ura volt. Csak annyi ideig élünk, ameddig saját sorsunkat uraljuk. Huszár Tibor ebben az értelemben véve örökké él, mert ha választania kellett, hogy ura vagy szolgája legyen az időnek, ő úr maradt. Élete hatalmas feszítést fog át, s mivel benne volt az időben, nem kívülről, jutott számára bőven pillanat, amikor dönthetett. Huszár idejének léptékét a magyar történelem szabta. A nyolcvan év alatt jutott idő a szociológia feltámasztására, művek létrehozására, melyek létjogát a társadalom ideje, a történelem adja.

Nem volt könnyű bent maradni az időben, mely másokat felkapott, forgószélként magával ragadott, s így vagy úgy elpusztított. 1920 és 2010 között Magyarországon volt bőven arra alkalom, hogy egy ember jövőtlenül élje a maga idejét. Volt, aki elveszett egy jeltelen sírban, más bekapta a hatalom horgát, hogy azután ne tudjon arról szabadulni, sokan érdektelen, jelentéktelen dolgokkal foglalkozva másnak hazudták magukat, mint akik voltak. Huszár Tibor azzá vált, aki lehetett. Miközben írja, éli is a magyar értelmiség sorsát Közép-Kelet-Európában, melyre egyszerre nyomja rá bélyegét az értelem és az értelmetlenség. Az életmű utóbb tovább bővült. Az elmúlt húsz évben írt művek a hatalom izzó kovácsműhelyébe vezetnek. A szövegek egyre nyersebbek, kegyetlenebbek, nyomuk sincs a hajdan volt hiteknél, illúzióknál. Shakespeare-i színpadon áll a szerző, meseteri kézzel felvázolt iszonyatos hőseivel szembesülve.

Huszár Tibor ideje egyben a magyar szociológia ideje is. Ő szabadította ki a magyar szociológiát a politika halálösleléséből, mely korábban egyeseket fegyházba, másokat az Országházba juttatott. Laboriózus intézményépítő volt. Ami az ELTE Bölcsészkarán tucatnyi

hallgatót foglalkoztató pár fős szociológiai tanszék volt egykor, az most Társadalomtudományi Kar, száznál több oktatóval, kétezernél több hallgatóval. Egyre fogy azoknak a száma, akik a piaristáktól elorzott épület első emeleti folyosóján kezdték a munkát a tanszékvezetővel, akinek tanszéke egészen bizonyosan a békétábor legvidámabb barakkja volt. A szabadság volt ennek a barakknak az éltető szelleme, mely mindenkit áthatott, aki csak egy pillanatra is ott lehetett.

A nyolcvan év, melyről itt beszélünk, sokak ideje, akik mind ott jártak, ahol Huszár Tibor járt, s jövőjük, mely ma már természetesen múlt, egészen más lett vele, mint lehetett volna nélküle. Emberek és művek teremték az években, melyekben mindig ott voltak következő évek is. Huszár Tibornak a heideggeri értelemben van ideje, mely azt jelenti, hogy a jövőből építi vissza a jelent, miáltal lehetővé válik, hogy visszahozza, a maga megélt ségének mikéntjében megismételje a múltat.

Ő lenne Orbán
Viktor Aczél
Györgye?

Vári György

NÉPSZABADSÁG

A Nemzeti Konzervatív Történetkutató Alapítvány javasolta, hogy találjunk ki valami rendes nemzeti konzervatív nevet a Szabó Ervin Könyvtárnak, tekintettel a névadó teljes ideológiai megbízhatatlanságára, és a kulturális államtitkár határozottan lájkolta az ötletet. Én is lájkolom, csak keveslem. Induljunk el azon a nyomvonalon, amit a kezdeményezők mutattak, és gondoljuk végig a dolgot: ne halasszuk tovább a többi gyanús elem kiszűrését és eltávolítását sem.

Szabó válogatott írásainak 1958-as előszavát maga az MSZMP KB Párttörténeti Intézete jegyzi. Az előszó a szerző szemére hányja, hogy „rokonszenvenvel ír... minden szindikalista vagy félanarchista színezetű irányzatról, azokról tehát, amelyeket Lenin a »baloldali revizionizmus« névvel illet”. Ezzel összefüggésben „elkanyarodást tesz... a személyiség szerepének antimarkista felnagyítása irányában” (sic), „elvet mindenfajta központosítást, szigorú fegyelmet és szoros szervezetet, ami tehát szöges ellentétben áll a párt-ról szóló lenini tanokkal”. Egyszóval, mint a mértékadó előszó helyesen megállapítja, elveti mindazt, amit liberális tévelygéseink idején gyűlöletesnek gondoltunk a bolsevizmusban. Révai József külön is nehezítette a szerző gyógyíthatatlan in-

dividualizmusát, hogy „nem a harcoló tömegeknek volt vezetője és egyben tanítványa”, amiből nyugodtan levonhatjuk a következtetést, hogy talán még a Nemzeti Együttműködés Nyilatkozata iránt sem tudta volna illőképpen kifejezni tiszteletét.

Szerencsére van még más is, amiben Révai és a derék hazafiak egy véleményen vannak: hogy ti. Szabó hazátlan bitang volt. E tekintetben még visszabeszélni sem átalított kora Szakács Árpád-jainak és Szöcs Gézáinak. „Nemzetelleneknek neveznek bennünket az úgynevezett nemzeti pártban szervezett fiai azon alföldi magyar földbirtokosoknak, akik nyomorult éhbőrükkel elégedetlen magyar munkásaikat államköltségen szállított tót és oláh munkásokkal túrják ki és vetik oda a lassú éhhalálból a gyorsnak; hazaárulóknak neveznek minket a reformpárt hívei, fiai azoknak a bankároknak, akiknek kölcsönpénzén szervezik az idegen hatalmak hadseregeiket a bankárok saját hazája ellen... akik nemzetközi kartelleket kötnek a legfontosabb érlelmi cikkek megdrágítására, mialatt nemze-

lasztja. Ideje lenne felkérni az országot minden települését, hogy búcsúzzon el Petőfi Sándorról elnevezett utcái és intézményei nevétől, fejezzék már be végre a permanens izgatást.

Szabónak az agrárkérdésben elfoglalt radikális álláspontja, az egyik olyan eset, amikor „szélsőbalról bírálta a szocdemeket”, s ekkor épp a népi mozgalom elgondolárait előlegzi, úgyhogy feltelessük, ők is mind repülnek a magyar nemzeti panteonból Nem állunk meg félúton! A névcsere ötletéről pozitívan nyilatkozó szegedi Móra Ferenc Múzeum történeti osztályának vezetője, Tóth István munkahelyének névadója „istenien emberséges” diktatúrának nevezte a Tanácsköztársaságot, ráadásul magáról Szabóról is meleg szavakkal emlékezett meg halálakor. Proletár éberséggel figyeljük majd, ezt megérthetjük, mikor kezdeményezi az ezeréves, Szent István-i Magyarországon ezen újabb árulója nevének sürgős eltávolítását is Tóth, akiről nem is értjük, hogy járhat be napra nap egy ilyen helyre.

Szabó minden totalitárius,

Huszár Tibor
– a szociológia kiszabodítása

tük fiai milliósámra pusztulnak el lassú éhhalálban, piszokban, nyomorban! ...a mi hazafiságunk nem üres formák, külsőségek imádása, hanem az emberek, a nép szerete, a magyar nemzet minden egyes tagjának ugyanolyan boldogsága, amelyet minden nemzet – az egész emberiség minden egyes tagjának kívánunk... Ez a mi nemzetköziségünk! A világszabadság! Ha ez bűn, ha egy bűnben leledzünk Krisztussal, Buddhával, Petőfi Sándorral, akkor – jussunk bár a pokolba is: igen, nemzetközies vagyunk” – írja *A diákokhoz* című propagandafüzetében. Szabó Ervinnek Vincze Gábor, a névcsere egyik ötletgazdája felrója, hogy „szélsőbalról bírálta a szocdemeket”, de a helyzet az, hogy még 1848-at is „szélsőbalról bírálja”, és ebben az írásában azt is Petőfi naplóját idézve teszi. Úgy tűnik, a kulturális államtitkár, amikor választásra kényszerül Révai József és Petőfi Sándor nacionalizmusa között, habozás nélkül Révait vá-

Szabó Ervin
– demokráciára taníthat

voluntarista, determinista elgondolás és mindenféle elnyomás ellen szenvedélyesen küzdött. A forradalmi erőszak tökéletesen idegen volt tőle, meggyőződéses antimilitarista (e bölcs és derék uraknak: defetista hazaáruló) volt, és lehetőség szerint még az osztályharcot is szelíden gondolta el: „nem az erőszak fegyvereivel küzdünk, amellyel az uralkodó osztályok védik veszélyeztetett uralmukat: csendőrral, katonasággal, börtönnel, – hanem a munkásság milliós békés szervezeteivel”. A demokratikus jogrend mellett a minél szélesebb körű önkormányzatiságot is a szabadság nélkülözhetetlen garanciájának tartotta, a hatalom lehető legteljesebb megoszlását. Volt akkora demokrata, mint Szöcs kormánya és elvbarátai, akikről nem mondhatni, hogy a centralizáció ellenségei voltak. Érdemes megbeszélni Szabó Ervint e tekintetben mélyenszántó kritikával. „Egyes emberek kezében csak annyi hatalmat központosítani, amennyi a tárgyalá-

gos cél érdekében multhatatlanul szükséges” – írja Szabó. Szöcs kezdeti lépéseiről eleinte azt lehetett hinni, hogy egy hivatalnoki munkában nem járatos, esetleg arra alkalmatlan szellemi ember ügyetlenkedései. De ha nem fogtunk gyanút akkor, amikor a tárogatandó műalkotások kapcsán saját ízlését jelölte meg, mint instanciát, ez az ügy végképp világossá tette számunkra, hogy Szöcs nem is akarja megérteni kompetenciája jellegét és határait, azt, hogy mi az, amire felhatalmazták. Noha nem illetékes a döntésben, felszólította a könyvtárat: búcsúzzék. Együttal Hamvast javasolta új névadónak, s még egy szobrot is rendelt a központi könyvtár épületébe róla és arra nézve is adott instrukciókat, hogy milyen pozícióban volna célszerű Hamvast ábrázolni. Viszont a büfé-lány hajszínt és a WC-papír márkáját tekintve helyet hagyott az önrendelkezés számára. Szöcs azt hiszi, hogy az ország urának egyik első vazallusaként saját területének, a kultúra intézményrendszerének egyszemélyi döntéshozója, kiskirálya, aki felszólíthat, ítélt, támogat és tilthat, ahogy kedve, ízlése és tudatlansága diktálja. Nem érti, hogy ő nem Orbán Viktor Aczél Györgye. Jobban értené, ha tanulna némi demokráciát Szabó Ervin életművéből.

Szabó amikor anarchista-ként – egy utópisztikus jövőben – meghaladhatónak tartja a demokráciát, akkor nem sokallja, hanem kevesli a keretei közt elérhető egyéni szabadságot. Ezért látja a munkásság és hosszú távon a társadalom szervezésének legfőbb eszközét a művelődésben, kritikus egyénekből álló közösségek létrehozásában a fegyelmezett és kíméletlen forradalmi élcsapat, a Párt megszervezése helyett. A már idézett, '58-as előszó még azzal is megvédolja Szabót, hogy pártyszerűtlen elvei és magartása egy évtizeden át késleltette egy „forradalmi párt” kiépítését. Ime, a maguk kommunisztája, uraim: „S így mindazoknak, akik a társadalom fejlődését akarják, mindazoknak, akik életcéljukul a társadalom eszméitényi rendjén való munkálást tűzték ki, azon társadalomét, amely a lehető legtöbb ember lehető legnagyobb boldogságát biztosítja – legszembetűnőbb kötelességük, minden politikájuk legfőbb vezető elve a kritikusan gondolkodó egyéniségek nevelése és fejlesztése kell hogy legyen”. Ezért nem lehet elválasztani könyvtárosi és politikai tevékenységét, ahogy jó szándékú védelmezői (a „jobbaldalon” is akad legalább egy: a *mandiner.hu*) gondolják.

Bebizonyosodott hát, hogy a közművelődés maga is szocialista disznóság, egyszerűbb lenne az egészet felszámolni könyvtárustal, mü-

zeumostul ahelyett, hogy egyesével sorolnánk a további megbízhatatlanok neveit (Adyét, Kassákét, Tóth Árpádét, Juhász Gyuláét, Radnótiét, Vas Istvánét, Déry Tiborét stb. – jó részük már ügyis sikeresen el van felejtve). Ez az elviselhetetlenül bonyolult nemzeti műveltség, amiben ilyen nehéz rendet vágni, mindig is zavarta csak a Legfőbb Együttműködőnek és csapatának egyszerű és praktikus világlátását. Hála a közoktatás jelenlegi állapotának, amit Hoffmann Rózsa imponáló energiával tesz még jobban tönkre, az egész már ügyis jószerével csak formáság. Ugyan ki tudta eddig is e kies hazában, kicsoda Szabó Ervin, pár száz teljesen fölösleges bölcsészen kívül? A Nemzeti Konzervatív Történetkutató urak csak egyszerűen be akarták fejezni a munkát, lekapcsolni a villanyt, mielőtt távoznak. Égesd el a könyveket, Kaliban, csak a helyet foglalják.

Szöcs Gézaról lehetett tudni kinevezésekor is, hogy nem rendelkezik szakpolitikai tapasztalatokkal, sem ilyenfajta ismeretekkel, és hogy ezeket a hiányosságait költői fantáziája szabadjára engedésével igyekszik pótolni. Azt azonban remélni lehetett élete és műve ismerőinek, hogy a kultúrharcos ideológiai korlátoltságnak, a „nemzeti-konzervatív” révaizmusnak útját próbálja állni, de legalábbis nem áll az élére mindent megtagadva, amiért botor politikai szerepvállalása ellenére becsültük. Mondanánk, hogy mondjon le gyorsan, hogy csak a szépre emlékezzünk majd, hiszen jelenlegi teljesítményét úgysem tudja senki alulmúlni. De nagyon jól tudjuk, hogy ez még mindig illúzió lenne.

Magyar igazság

Bod Péter

„Ha nem tisztelek a másikat, megszűnsz létezni. Ezen a szerződésen nyugszik a *Nyugat* kétszáz éve. Az ösztökélés banalitása a komfortos eredményekben térül meg. Az orosz élet alapvető förtelme nem a durvaság, még csak nem is az, hogy darab szarként kezelik az embereket, hanem az a ki nem mondott egyetértés, hogy folytassák a méltatlan életet, törekedjenek igazolásra. A mindent igazolni tudásban rejlik az orosz igazság” – olvasható Viktor Jerofejev *Az orosz lélek enciklopédiája* című könyvében. Ha valaki egyszer rászánja magát, hogy megírja a magyar lélek enciklopédiáját, a magyar igazság szócikk megírásához bőséggel meríthet orosz kollégájától.

Önkéntelen mártírok és hősök

Hogy csinált
Băsescu ellenzéki
vezért Blagából

Liliana Ruse

GÂNDUL

A sajtó jóformán nem is tudósított Vasile Blaga lemondásáról, s a szakszervezetek és az ellenzék politikai máris elkezdtek siránkozni miatta. Hogy mondhatta le a legjobb miniszter, aki valaha csak állt a belügy élén? Ki védi meg ezentúl a rendőrök jogait úgy, ahogy ő tette? Mi történik a schengeni csatlakozással, amiből Blaga célt csinált, és sikert? A szociáldemokratákat meglegyintette az amnézia szele, és még saját korábbi siralmaikról is megfeledkeztek, hogy tudniillik Blaga belügyminiszteri mandátuma nekik az elnökválasztásba került. A rendőrök, akik a Cotroceni palota kerítésén átdobott sapkákkal együtt Blaga irányába is szórtak néhány stadionhoz illő jókívánságot, a minisztert saját hősiüké és Traian Băsescu diktátor áldozatává avatták. Lemondásával Vasile Blaga mindent egy lapra tett fel, élesen elhatárolódva a népszerűtlen elnöktől. Mit sem számít, hogy végül is Băsescu jogosan kérhette volna a rendőrség és a csendőrség vezérkarának lemondását, miután bebizonyosodott, hogy katonai jellegű szervezetük kicsúszott ellenőrzésük alól. A rendőrségnél és a csendőrségnél nem létezhet súlyosabb dolog a fegyelmezetlenségnél és a felettesekkel szembeni tisztelet hiányánál. Most ezek a dolgok a háttérbe szorultak. A köztudatban csak az marad meg, hogy Vasile Blaga szembeszegült Băsescuval, amikor lemondott egy magas funkcióról, csak azért, hogy megvédje beosztottjait. Băsescu pedig Blaga lemondásának kieresztésével hitelességet kölcsönzött előbbinek, és az ellenzék legerősebb vezetőjévé változtatta. Hiába hiányzik belőle Crin Antonescu karizmája és Victor Ponta határozottsága, Vasile Blagából sugárzik az erő és a hitelesség,

a politikusok számára nélkülözhetetlen tulajdonságok. Saját pártja és politikai ellenfelei is tisztelik, a szakszervezetek pedig sajnálkoznak fölötte – így Vasile Blaga politikai karrierje nem remélt lökést kapott Băsescutól, ami érvényes lehet az elnökkel előrelátható összecsapására, amelynek során a „Buldog” becenevet könnyen hírnévre válthatja. (Fordította: Sz. L.)

Mit ellenőriz
még Băsescu

Călin Hera

Evenimentul

(...) Románia történelmét, a kommunizmus kezdete óta, gyakorta könnyű összevetészeni a hadsereg és a rendőrség/milícia harcával, amiből a Szekuritáté (különböző nevek alatt) megpróbált hasznót húzni, bár néhányszor lesen maradt (a kifejezést azok kedvéért használom, akik számára otthonos a Steaua és a Dinamo hagyományos versengése). Ez a hétvége a rendőrség számára megtévesztő hitelt és néhány sapkányi leltári hiányt hozott. Nem tudom, mennyi az igaz, és mennyi a legenda abban, hogy Vasile Blaga szembeszállt Traian Băsescu államfővel, és egyfajta ars poeticává avatta a belügyminisztérium politikamentesítéséből. Viszont eltávolítása, Elena Udrea játéka a PDL állandó büroójában és Traian Igaş felkenése a belügy élére – háta mögött felséjlik Gheorghe Falcă sógor önelégült vigyora (nincs véletlenül dossziéja a DNA-nál?) – semmiképpen nem jelent újabb lépést a politikamentesítés irányába. Ellenkezőleg. A közembert nem érdekli a PDL különböző csoportosulásai közötti csatározás. (Csak harcoljanak 12-13 százalékról!) És Traian Băsescu elnök sem vállalta magára hősiésen a válság „negatív passzívumát” abban a reményben, hogy kormányának (amely jórészt viseli a felelősséget a krízisért) időt adjon. Azonban a közembert (beleértve a rendőrt is) érthe-

tő módon érdekelheti a szégyenség kilátása, amitől érthető módon fél. És szintén érthető módon abból kifolyólag könnyen manipulálható (politikuskok és szakszervezeti vezetők által). A közembert érdekelnie kell, hogy még mindig túl sok polgártársa van, aki különböző okokból, finoman fogalmazva az éppen aktuális témához igazítja az elveit. Nem is olyan régen még elképzelték Traian Băsescu politikai ügyessége, és neveltünk Dinu Patriciu vagy Sorin Ovidiu Vintun, amiért személyesen vették a rács mögött eltöltött néhány napot. Talán jogosan csukták le őket, nem az én dolgom megítélni. De nem kerülheti el a figyelmemet, hogy emeddig gyakorlatilag egyetlen lezárt dosszié sincs. Leereszkedtek mind, ahogy a tévé show lejárt. Nemrég szórakoztunk Victor Pontán, amiért belesétált a Traian Băsescu által állított csapdába (az éretlen „majomcsemete”, aki Libanonban nyaralt, „vajon kinek a pénzén, Ponta úr?”), és bejelentette a felfüggesztést, még mielőtt

Vasile Blaga
– mégis, kinek az áldozata?

konzultált volna bölcsével. De közben elmúlt a nevetésünk. Látszólag Traian Băsescu túlságosan személyesre vette a Cotroceni-palota kerítésénél lezajlott, engedély nélküli tüntetést, és az elhangzott keresetlen szavakat. Azonban emberünk valószínűleg csak cinikus. És elérte célját. Ismét sikerült neki. Eltávolította a kormányból Vasile Blagát. A gyűlölt háromfogat egyet lépett hátrafelé. A PDL új arcai – a két Hóféherke (Elena Udrea és Roberta Anastase) – egyet előre. De a momentum egyáltalán nem vicces. Aki most nevet, annak vagy nagyon fejlett a humorérzéke, vagy nem tudja, melyik világon van. Komolyan, azt hiszi bárki, hogy a hirtelen jött válság nyomán valaki nyert? Először látásra Traian Băsescu az abszolút nyertes. Lépésről lépésre, mint egy hosszútávfutó, majdnem mindent ellenőrzése alá hajtott. Kevés meghódíthatatlan bástya maradt. Vajon milyen lesz Románia, miután Traian Băsescu – mint a Steaua-Dinamo csapat valódi képviselője – mindenre ráteszi a kezét, amint azt szeretné? Olvashatunk még szövegeket, amelyek tetszenek, vagy amelyek feldühítenek, ká-

romkodhatunk még ugyanazzal a könnyedséggel, amivel most egy újságíró vagy az elnök teszi? Attól félek, nem, és végső soron ez mutatja a helyzet súlyosságát. (Fordította: Sz. L.)

Băsescu menekül
a rendőrségtől,
a rendőrségtől
nem szalad
majd senki

Marius Nițu

GÂNDUL

„Rendőrség, kinyitni!” Ezekre a szavakra bármelyik román polgár megdermed, és akarva-akaratlan ajtót nyit. Traian Băsescu, Románia elsőszámú polgára nem így járt el, pedig a Cotroceni palota kapuját hatezer rendőr döngötte. A törvényemberei kicsit áthágták a törvényt, amikor az elnöki hivatal elé vonultak, többet feldobták a levegőbe sapkájukat, majd azt kiáltották:

Traian Băsescu
– mégis, kinek a tekintélye?

„Gyere ki, vadbarom!”, „Halál Băsescura!”. Az elnök rá se hederített az „illegális akció résztvevőire”, majd a tüntetők képviselőit hagyta magukban beszélni egy kizárólag dekorációs célokat szolgáló, névtelen tanácsnok társaságában. Ezek után már nem is számít, hogy a rendőrök követeléseit teljesítik, vagy nem. Az igazi probléma az, hogy milyen helyzetbe került a létező összes hatóság Romániában. Az államfőt éppen azok hurrogják le, akiknek a dolga volna örködni a törvények betartása felett. A Cotroceni falaira kifüggesztett címer nem jelent semmit. A büszke kereszties sas, karmai között a karddal és a jogarral olyan, mint egy madárinfluenza sújtotta tyúk, a rendőrök pedig, kék egyenruhájukban, mintha csak azért szörnák rá a szitkokat, hogy fertőtlenítsék. Az Európában egyedülálló kép összes szereplője vesztett. Lehet, hogy Traian Băsescu reformer elnökként akarja beírni nevét a történelemkönyvekbe, de jelen pillanatban legfeljebb arról híres, hogy a csendőrök mentették meg a rendőroktól. Ugyanakkor, nagyon sokak számára a rendőrök ezentúl már nem a törvényt rettenthetet-

len őrei, akit ha nem is tisztelnek, félnek tőle, hanem csupán jöttek gyülekezők, akik amúgy kék egyenruhát és sapkát hordanak. De leginkább az állampolgár vesztett. Egyesek azt mondhatták: „Mi közünk nekünk ehhez, hadd veszekedjenek azok ott, Bukarestben?” Viszont ennek a háborúnak mindenki részese. Alapjában véve, az államhatalom egyfajta szociális infrastruktúra, amelyben mindannyian élünk, ugyanannyira fontos, mint a költségvetési egyen-súly vagy az úthálózat. A büdzsét sikerült porrá tenni, a vasutat ugyanúgy, autópályáink nem is voltak, úgyhogy egy valami maradt csupán tönkretennivaló. Végül, Băsescu elnök-kormányfő és az ő tollnyúlva, Emil Boc – vezetési és kommunikációs stílusuk révén – az állam képviselői iránti tisztelet utolsó nyomait is elsöpörték. A mostanihoz hasonló rendőrsztrájk volt az utolsó dolog, amire Romániának szüksége volt. A nyomok úton-útfélen megmaradnak. Costești-en és mindenfelé növekedni fog a tyúkok eltűnési sebessége, Bukarestben pedig gyarapodni fog a NUP-pal (bűnvádi dosszié nélkül záruló vizsgálat – szerk. megj.) lezárt vizsgálatok száma. Traian Băsescu egyszerűen oldotta meg a helyzetet: elszaladt a rendőrség elől. A baj az, hogy hamarosan senki más nem fut majd el a rendőrök elől. (Fordította: Sz. L.)

Önfegyelmélet

Daniel Akst,
Big Questions Online

Önfegyelméletéről akkor beszélünk, amikor az ember saját magát fékezi meg. Fegyelméletéről akkor, amikor valaki más szedi ráncba. Az önfegyelméletetől másvalakit kér fel, hogy tartsa őt féken. Például az államot.

„Mi lenne, ha az emberek jelentkezhetnének egy olyan adórendszerbe, amely nagyobb adót róna ki rájuk, ha testtömeg-indexük meghaladja a maguk szabta felső határt?” – teszi fel a kérdést a Big Questions Online webforumon Daniel Akst, akinek megjelenés előtt áll a habzsolás koráról és az önmérsékletéről szóló könyve. Első pillantásra elég bizarrnak látszik, hogy valaki önként vállalja a magasabb adóteher kockázatát, anélkül, hogy fogadalmat teljesítése esetén viszont csökkenne az adója, valójában azonban kicsiben gyakran cselekszünk e logika szerint. Megkérjük feleségünket, hogy az étteremben ne engedjen süteményt rendelni. Sok helyen lehetőségünk van rá, hogy kizárásuk magunkat a kaszinókból, ha nem bíznunk benne, hogy képesek leszünk ellenállni játékszenvedélyünknek. Egy kanadai asszony fel is iratkozott az önkéntes feketelistá-

ra, de aztán mégis sikerült bejutnia a kaszinóba, és három év alatt háromszázezer dollárt veszített. Erre beperelt két kaszinót, amiért nem tartották vissza. Hiába, a csábítás nagy, és ha az embernek hajlama van rá, hogy elcsábuljon, nem könnyű ellenállni. Az amerikaiak kétharmada túlsúlyos. Sokmillió ember nyakig eladósodott, s ahogy egyre több a szerencsejáték-terem, úgy nő az áldozatok száma. A mai társadalomban egyre nagyobb a szabadság, vagyis egyre inkább magunkra vagyunk utalva mérséklet dolgában. Az állam próbálkozott már tiltással, például az alkoholtilalom idején, de az eredmény lesújtó volt. A jelenség persze nem új, valamikor régen az amerikaiak karácsony-klubokat hoztak létre, ahová megtakarításukat helyezték, azzal a megbízással, hogy csak az ünnepek előtt engedjék őket hozzáférni a pénzükhöz. Robert Strotz közgazdász-professzor, aki ezt a jelenséget tanulmányozta, maga sem cselekedett másképp: azt kérte az egyetemétől, hogy ne a tanév kilenc hónapjára, hanem tizenkét hónapra ossza el évi fizetését, mert attól tartott, hogy nyárra pénz nélkül maradna. Két másik közgazdász, Dean Karlan és John Romalis megfogadta, hogy lefognak, és amelyikük megszegi a fogadalmat, fizet a másiknak. Elég sok pénz cserélt így gazdát, de végül is használt a kúra. Ezen felbuzdulva Karlan később weblapot nyitott, s ezen bárki bármit megfogadhat, és kötelező nyilatkozatot adhat arról, hogy ha megszegi ígéretét, pénzt utal át valamilyen jótékonyági szervezetnek. Vagy éppen valamilyen, számára ellenszenves célra. Például, ha demokrata párti az illető, akkor Bush volt elnök könyvtárának javára. És volt kereslet a szolgáltatásra! Ezek magánkezdeményezések, de Akst az állam számára is szolgál javallatokkal. Például a személyi jövedelemadó összege függhetne attól, hogy valaki teljesíti-e a testtömeg-indexével kapcsolatos ígéretét. Nem kötelező előírás lenne ez, csak azokra vonatkozna, akik részt akarnak venni a programban. Vagy teszem azt, az állam előírhatná, hogy csak vezetői engedély felmutatása esetén lehessen alkoholt, dohányárut vásárolni vagy szerencsejátékot üzni. Az állampolgár pedig olyan feliratot kérhetne a jogosítványára, amelyben eltiltják az illető szolgáltatásokat attól, hogy kiszolgálják őt. Végre egy jó szerep az államnak! – kiált fel a libertárius szerző. Csakhogy az állam egyáltalán nem érzi úgy, hogy máskülönben szerep nélkül maradna. Talál ő magának enélkül is elegendőt. Ha mégis erre akarjuk használni, ne áltassuk magunkat azzal, hogy ez neki jó. (metazin.hu)

Tüntető rendőrök – mégis, kinek a biztonsága?

Fotó: Toľán Levente

Fűtéstámogatás 2010-2011 telén

Czedly József

A médiában többször hírt adtak arról, hogy megváltoztatták, helyesebben megszigorították a 2010-2011 telére érvényes, a fűtéstámogatásra vonatkozó szabályozásokat. Sőt először az a hír is járta, hogy megszüntetik az ilyen irányú támogatásokat. Mindezek nem alaptalanul történtek ugyanis a Nemzetközi Valatualappal (FMI) és az EU-val lefolytatott hitelfelvételi tárgyalásokon téma volt egyes szociális segélyek, többek között a fűtéstámogatás felülvizsgálata és lehető legkisebbre csökkentése, ha lehet megszüntetése. Végül is a fűtéstámogatások esetében az a megoldás született, hogy némi megszorítással de megmaradhatnak a tavalyi telén érvényben levő támogatási keretek, beleértve a fával, szénrel, petroleum termékekkel fűtők támogatását is. Ezt azért hangsúlyozom, mert egy időben az a hír is járta, hogy az ilyen fűtőanyagot használóktól megvonják a támogatást.

A találgatásoknak véget vetett a *Hivatalos Közlöny* szeptember 27-i, 662. számában megjelent 86/2010 sz. törvényerejű sürgősségi kormányrendelet, mely

Család egy főre eső havi nettó jövedelme lejben	Központi fűtésszolgáltatás esetében a költség százaléklában	Gázfűtés esetében havonta lejben	Fa, szén, petroleum termékekkel való fűtés havonta lejben
155 kevesebb	90%	262	54
155,1 és 210 között	80%	162	48
210,1 és 260 között	70%	137	44
260,1 és 310 között	60%	112	39
310,1 és 355 között	50%	87	34
355,1 és 425 között	40%	62	30
425,1 és 480 között	30%	44	26
480,1 és 540 között	20%	31	20
540,1 és 615 között	10%	19	16

meghatározza a 2010-2011 telére érvényes fűtéstámogatási eljárásokat. Amint említettem megmaradtak a múlt telén érvényben levő jövedelmi értékhatárok melyek támogatásra jogosítanak. Úgy gondolom ezeket nem érdemes újra ismertetni. A támogatások értéke a táblázatban olvasható.

Gázfűtés esetében a támogatás értéke nem lehet nagyobb, mint a havi gázszámla összege. Azok a családok, illetve egyedülálló személyek esetében, akik szociális segélyben részesülnek a havi fűtéstámogatásuk értéke 58 lej. A támogatások 2010. november 1 és 2011. március 31. közötti időszakra járnak, havonta fizetik ki, a tényleges eljárást a Munkaügyi Minisztérium javaslata alapján, kormányhatározat fogja szabályozni.

A kormányrendelet pontosítja, a család, illetve egyedülálló személy havi jövedelmének megállapításakor figyelembe kell venni a családtagoknak a támogatást igénylő kérvény dátumától számított előző hónapban szerzett valamennyi nettó jövedelmét, beleértve azokat is melyek társadalombiztosítási alapokból (nyugdíj, betegszabadság stb.), munka-

nélküli segélyből, gyermekfenntartási járulékokból, más állandó jellegű jövedelemből származnak. Kivételt képeznek és nem kell figyelembe venni a tanulmányi és szociális ösztöndíjakat, a középiskolásoknak nyújtott „bani de liceu” program keretén belül juttatott összegeket.

Az idén bevezetett megszorításokat a kormányrendelet melléklete tartalmazza. Ennek alapján nem lehet megadni a fűtéstámogatást a következő esetekben azoknak a családoknak, illetve egyedülálló személyeknek akiknek a tulajdonában van:

a) lakhelyükön kívül levő ingatlan, lakásra alkalmas épület;

b) ingó vagyontárgyak esetében – közlekedési járművek: 1.600 köbcentiméternél nagyobb kapacitású személygépkocsik, haszonjárművek (autoutilitár), teher-

gépkocsik és utánfutók, motorcsónakok, vízi szkutterek, jáhtok, autóbuszok, minibuszok. Kivételt képeznek a hátrányos helyzetben levő személyek számára alakított járművek, valamint a Duna Delta területén élők személyes használatára szolgáló közlekedési eszközök;

– mezőgazdasági gépek:

Földterületek, telkek	1-3 személyből álló család	3-nál több személyből álló család
házkörüli beltelek és udvar ha nagyobb mint 1.000 négyzetméter városban és 2.000 négyzetméter vidéken		
– domb és síkvidéken levő földterületek		
= szántóföld és kaszáló	2,0 ha	3,0 ha
= erdőterület	2,0 ha	3,0 ha
= szőlő, gyümölcsös, zöldséges	1,0 ha	1,5 ha
– hegyvidéken levő földterületek		
= erdőterület	2,0 ha	3,0 ha
= szőlő, gyümölcsös	1,5 ha	2,0 ha
= legelő és kaszáló	4,0 ha	5,0 ha

traktorok, önjáró kombójok; – agrárgazdasági feldolgozó gépek: olajprés, gabonát őrölő malom;

– fafeldolgozó gépek: gáterek, favágó fűrészek (druzbák) és más vízi, mechanikai vagy elektromos meghajtású fafeldolgozó felszerelések;

– 3.000 lejnél nagyobb bankbetétek.

c) telkek, földterületek esetében:

d) tulajdonban levő állatok:

– több, mint 15 méhcsalád
A fűtéstámogatást igénylő családfőnek ezirányú kérvényéhez csatolnia kell egy saját felelősségére kiállított nyilatkozatot melyben bejelenti családjának jövedelmét, családjának létszámát, valamint, hogy nincsen tulajdonában, neki és családtagjainak, egyetlen vagyontárgy sem az előbbieken felsoroltakból. Ezeknek a nyilatkozatoknak valódiságát a polgármestereknek kell ellenőrizni, az erre szolgáló kivizsgálások a benyújtott kérvények legkevesebb 20%-át kell felőleljék azokon a településeken, ahol a lakók száma nem haladja meg a 20.000, legkevesebb 15% a 20.001 és 50.000 közötti létszámú településeken, legkevesebb 8% az 50.001 és 100.000 közötti létszámú településeken és legkevesebb 3% a 100.000-nél nagyobb létszámú településeken.

– több, mint 3 szarvasmarha
– több, mint 5 disznó
– több, mint 20 juh, illetve kecske

Parcellázás és más telekkönyvi ügyek

Deák Levente

A *Törvénytárban* nemrég a telekkönyvi bejegyzések kiigazításáról jelentettünk meg egy rövid ismertetőt (augusztus 21-22.). Annak az írásnak alapjául egy temesvári táblabírósi jogerős döntés szolgált, amelyben a megkeresett harmadfokú bíróság egy konkrét jogesetben az Országos Kataszteri és Ingatlan-nyilvántartási Ügynökség vezérigazgatójának a 2006. évi 633. és 634. rendelete alapján oldotta meg a keletkezett jogvitát. Az a per a telekkönyvbe bejegyzett terület nagyságával kapcsolatban keletkezett. Ugyanis perben kellett eldönteni azt, hogy a telekkönyvi bejegyzés kiigazítását mikor lehet peren kívüli eljárásban elvégezni, illetve mikor szüksé-

ges ehhez polgári pert indítani és természetesen azt meg is nyerni. A szabály azonban változott, miután a 634. rendeletet a 2009. évi 134. számú rendelettel jelentősen módosították (a módosító rendelet a 2009. évi 245. Hivatalos Közlönyben olvasható), éspedig a könnyítés irányában, azaz a telekkönyvbe bevezetett területek kiigazításához már nem kérnek bírósági határozatot. A részletekre majd még visszatérek.

A napokban egy dévai hagyatéki ügy is felszínre hozott egy rendezetlen telekkönyvi helyzetet, azt, hogy a lakóházhoz épített nyári konyha és garázs a telkre nincs bejegyezve. A telekkönyvi munkára felkért topográfus a telket is felmérte, és a tulajdonos meglepetésére a ténylege-

sen használt telek és a telekkönyvben szereplő nem egyezett. (Hány ilyen eset van valójában?) Ebben az ügyben is felmerült a bejegyzés kiigazításának igénye, azaz a közel 2 árnyit több területnek a telekkönyvbe történő bevezetése. Adott pillanatban az érdekeltek a parcellázásra is gondoltak (amit aztán később elvetettek), arra tehát, hogy a pluszban talált területet külön kataszteri és helyrajzi számmal jelölve önálló parcellaként táblázzák vissza a tulajdonos nevére, hogy azt majd valamilyen birtoktesttől külön lehessen értékesíteni.

A telekparcellázás amúgy szokványos, mindennapi „vegyes” kataszteri és közjegyzői munkálatnak, szolgáltatásnak számít, ami elsőre, egy

topográfus elkészítette, a kataszteri hivatal véleményezte dokumentációt igényel. Ha a javaslatokkal a tulajdonos egyetért, szándékát, azaz a területének parcellákra történő felosztását közokirati formában szerkesztett nyilatkozatba foglalhatja közjegyzővel, aminek alapján a kataszteri hivatal a telekkönyvbe a parcellákat bevezeti, természetesen a tulajdonos nevére. Ez utat nyit bármilyen rendelkező jogügyletnek. A módosított 1991. évi, az építési engedélyekről szóló 50. törvény 6. szakasza, 6. bekezdésének c) pontja jelenleg urbanisztikai engedélyhez köti azokat a parcellázásokat és terület összevonásokat, amelyek után ezeket be kívánják építeni, valamint azokat is, amelyek nyomán át-

járási szorgalmat létesítenek egy másik ingatlan javára. Az idézett jogszabály az urbanisztikai engedély nélküli parcellázást semmisséggel sújtja. A szabályozással minden bizonyonnyal a parcellák megszerzőinek kívánunk biztosítékkal szolgálni, hogy majd az építési engedélyt is megkaphatják. A módosító jogszabályokat a 2008. évi 847. és a 2009. évi 493. Hivatalos Közlönyben találják meg, betartásuk későbbi jogvitákat előzhet meg.

A telekkönyvbe bevezetett terület kiigazításával kapcsolatban az említett 2009. évi 134. rendelet 25. szakasza az eljárást kétféleképpen tartja kivitelezhetőnek, attól függően, hogy a bejegyzetnél kisebb vagy nagyobb területet használ a telekkönyvi tulajdonos. Ha a kiigazítás „le-

fele” történik, ehhez, a topográfus készítette dokumentáció mellett elegendő a tulajdonos nyilatkozata, a módosító rendelet 5. melléklete szerinti formanyomtatványon. Ha a bejegyzett területnél többet kell beírni, a már említett dokumentáció mellé a tulajdonosnak meg kell szereznie a terület-szomszédok beleegyzését is, amelyet a jogszabály jegyzőkönyvnek nevez (proces-verbal de vecinătate), és amelynek tartalmát a rendelet 18. melléklete adja meg. E dokumentumok alapján a kataszteri hivatal elvégzi a telekkönyvi kiigazítást. A gyakorlatban a felkért, felfogadott, engedéllyel rendelkező topográfus a fő szerep, aki a kapott tiszteletdíj fejében leggyakrabban az új telekkönyvi kivonat kivételéig végzi a munkát.

Az orvos válaszol

Mindig rettegve várom az őszi megfázásos betegségek szezonját, mert nem volt még olyan év, hogy megúsytam volna megbetegedés nélkül. Szeretnék olyan természetes módszerekről olvasni, amelyek hasznosak lehetnek, gyógyszer nem szednék.

Egy remek növényről írok, amely segít megőrizni a szervezet egészségét. A vadróza (hecsedli) friss gyümölcse gazdag C-vitaminban. A fajtájától és érettségétől függően 10 dkg friss csipkebogyóban 200-1700 mgnyi található meg belőle. 100 mg citrom vizsont csak 53 mg-ot tartalmaz ebből az értékes vitaminból. Mivel a csipkebogyó nyersen nem fogyasztható, fel kell dolgozni, ám még így is nagyon sok C-vitamin marad benne, ha például dzsemet készítünk belőle. Kellemes mellékhatásként a fogyasztásával a likopinhoz is hozzájut a szervezet. Ez a piros színű, természetes növényi festékanyag védi a sejteket, csökkenti a rákbetegség kockázatát, és erősíti a szívet.

Egy másik, nagyon értékes, de talán kevésbé ismert növény a kombuchagomba. Maga a kombucha kifejezés mennyei teát, az örök élet italt jelenti, és az ősi Kínából származik. Ez egy zuzmó és egy mosztféleség szimbiózisa, amely a természetben is megél, de igazi hatását az emberi emésztőrendszerben fejt ki, mert elősegíti a velünk együttélő emésztésharmonizáló mikroorganizmusok működését. Tartalmaz továbbá szerves savakat, vitaminokat (C, B), enzimeket. Fogyasztásának hatására az egész szervezetben elindul a fizikai, energetikai rend kialakulásának a folyamata. Az első pozitív jelek a belekben, majd az ízületekben jelennek meg, később javul a máj, vese, a szív és az érrendszer állapota, megnyugszik az idegrendszer, nő a fizikai és szellemi teljesítőképesség. Az ebből készülő üdítőital folyamatosan iható.

Dr. Györi György

Fogágyproblémák

Sokaknak okoznak gondot a fájdalommal, vérzéssel, rossz lehelettel, és gyakran kellemetlen szájizzal járó ínyproblémák. Az emberek többsége sajnos nem kezeli ezt a problémát mindaddig, amíg csak enyhék a tünetek.

Az ínyproblémákat, a duzzadt, piros, fájdalmas, vérző ínyt nem szabad elhanyagolni. Léteznek olyan új módszerek, melyek segítik az íny természetes gyógyulását és egészségének megőrzését. Lehet, hogy eleinte nem tűnik súlyosnak a baj, mégis fontos, hogy törődjünk vele. Ugyanis a fogágyat károsító hatások összeadódnak, és ez a fogak meglazulásához és kihúzásához vezethet. Egyes források szerint negyven év felett a fogak elvesztéséért már többségében nem a fogszuvasodás, hanem a fogágy problémák a felelősek. Ezen felül az ínyben elszaporodott baktériumok gócot hozhatnak létre, mely a szervezet más részein is kellemetlen tüneteket okozhat.

Különböző lehetőségek léteznek az ínyproblémák enyhítésére, mint például ecsetelések, szájvizetek, fogkő-eltávolítás vagy olyan kapszulák szedése, amelyek tápanyagokkal látják el a fogíny szövetét.

Tünetek, és ami mögöttük van

A két leggyakoribb szájbetegség a fogszuvasodás (caries), és a fogínygyulladás (gingivitis). Az állandó fájdalom, a láz, mozgó vagy magasabbnak érzett fogtünetegyüttes esetén mielőbb fel kell keresni a fogorvost, mert gyökér körüli tályog lehetséges. A gyakori, lüktető fájdalom, az érzékenység hidegre és melege percekig tartó fájdalom előrehaladott fogszuvasodást jelez, ami maradandó károsodást okoz a fogbélben. Ha csak akkor fáj a fog, ha hideget vagy

édeset fogyaszt valaki, és a fájdalom néhány másodperc után megszűnik valószínű, hogy régi tömés alatti szuvasodás okozza a panaszokat. A fog vagy a tömés megrepedése, esetleg fogínybetegség vagy a helytelenül végzett fogmosás miatt a fognyak szabaddá válik, s ez okozza a fájdalmat. A felsorolt esetekben fogorvosi kezelés szükséges, különben sem a

a fog találkozásánál helyezkedik el. A nem elég gyakori fogmosás következménye, hogy a lepedék megvastagszik és még több baktériumot vonz. Ezek a mikroorganizmusok savakká bontják – az elsősorban cukortartalmú – ételmaradványokat, s ez a sav kilyukasztja a fogat. A rágáskor jelentkező fájdalmat okozhatja törött fog is. A felső, hátsó fogak érzékenységét, fájdalmát olykor arcüreggyulladás is okozhatja. Ezekben az esetekben is csak az orvos dönthet a kezelésről.

Fájdalom jelentkezhet az állkapocsban a fogak hibás állása, az állkapocs helytelen állása, esetleg lelki problémák (éjszakai fogcsikorga-

nek megőrzéséhez, mivel közvetlenül a fog felszínéhez kapcsolódik, és védelmet nyújt az ételmaradékok és a fogágyban található baktériumok ellen. A plakk-képződés az étkezések természetes velejárója, mindennapos dolog. A plakkbaktériumok előszeretettel szaporodnak a hasadékokban, a fog és a fogíny közötti területeken. Ezek a területek fogkefével nehezen elérhetőek, így fogmosás során gyakorta nem tisztítjuk meg ezeket megfelelően. Ha a plakkot rendszeresen nem távolítjuk el, akkor a fogíny-szél begyullad. A plakkban található baktériumok, azok anyagcseretermékei és a bakteriális toxinok beindít-

elkezd visszahúzódní, kialakul az ínyvadadás. A fog és az íny között lévő kötőszövet elpusztul, és kis tasakoska alakul ki a fognyak és az íny között. Ekkorra az ínygyulladás már jelentős mértéket ölt. A beteg ínyvérzésre, fájdalomra, és/vagy rossz leheletre panaszkodik. Kialakult tehát a gingivitis.

Az ínygyulladás kialakulásában különböző tényezők játszhatnak szerepet: plakk, vírusok, illetőleg hormonális okai is lehetnek. Az ínygyulladást leggyakrabban azonban a plakkbaktériumok okozzák. A fogínygyulladás első jele, ha a fogmosás során az íny vérezni kezd. A krónikus gingivitis jellegzetes tünetei: vérzés, duzzanat és a vörös íny. Amennyiben nem teszünk ellene semmit, a gyulladás egyre mélyebbre és mélyebbre terjed.

A fogínygyulladás megelőzésének és kezelésének leghatékonyabb módja a plakk mindennapos, alapos eltávolítása. Ezért a szájöblítők és a fogkrémek használata ajánlatos, melyek aktív összetevőket, például a klinikailag igazoltan igen hatékony aminfluorid és önfluorid kombinációját tartalmazák a megmaradó plakkok hatásalanítása végett.

Gyökérhártya-gyulladás – periodontitis

A periodontitis a fogat körülvevő szövetek gyulladásos megbetegedése. Jellemző rá a gyökérhártya kiterjedt pusztulása, illetve az ínytasakképződés vagy a csontszövet leépülése. Ha a betegséget nem kezelik, az a fog elvesztésével járhat. A periodontitis krónikus ínygyulladásból is kialakulhat (az esetek 10-15%-ában).

A betegnek hosszú ideig lehet krónikus ínygyulladása anélkül, hogy gyökérhártya-gyulladás alakulna ki. Ha a periodontitist nem kezelik, a beteg elveszítheti az érintett fogat.

fájdalom nem csökken, sem javulásra nem számíthatunk, sőt a fog elvesztése fog bekövetkezni.

A fogszuvasodás oka, hogy a fogzománcot megtámadja a fogakra ráarakódó lepedék, sőt károsítja a dentint is. A foglepedék képződését a megszáradt nyál, az ételmaradék, a lerakódott dohányfüst maradvány és a baktériumok együttesen alkotják és a fogíny, valamint

tás) miatt. A műfogsort viselőknél pedig a fájdalom kiváltója a rosszul felhelyezett műfogsor, rendkívüli esetben a szájüregrák.

Fogtisztítás, nemcsak fogmosással

Az egészséges szájban az ínysejt a foggal összekötő hámszövet védi a fogágyat, épsége elengedhetetlenül fontos a fogágy egészségé-

jék a szervezet védekezőmechanizmusait, és gyulladásos sejtek jelennek meg az ínyben, hogy elpusztítsák a fertőző baktériumokat.

Ínygyulladás vagy gingivitis

A fogínygyulladás az első szakaszban még nem jár fájdalommal, és általában nem is tudatosul. Amennyiben az irritált fogínyt nem kezelik,

Programajánló

Jótekonysági koncert Sepsiszentgyörgyön

A Diakónia Keresztyén Alapítvány Sepsiszentgyörgyi Fiókjá jótekonysági koncertet szervez az idősök világnapjára ma 19 órától a sepsiszentgyörgyi színházban. A rendezvényen begyűlt adományokat az alapítvány idős gondozó szolgálatai fenntartására kívánja fordítani a megyében.

Kiállít megnyitó Kézdivásárhelyen

A Céhtörténeti Múzeum Incze László Termében ma 18.30 órakor megnyílik a Di-

alógus című kiállítás, utána bemutatják *A város — Sepsiszentgyörgy — arca, arculata* című fotóalbumot. A kiállítást és a fotóalbumot Sebestyén József építész, a magyar állam Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Határon Túli Emlékek Osztályának osztályvezetője készítette.

Könyvbemutató Kézdivásárhelyen és Sepsiszentgyörgyön

A baróti Tortoma Könyvkiadó az *Erdélyi bevonulás, 1940* című legújabb kötetét népszerűsítő könyvbemutató körútja ma 17 órától a Vigadóban, ugyanaznap 19

órától a Székely Nemzeti Múzeum Bartók Termében folytatódik. A szerzők — Illésfalvi Péter és Szabó Péter budapesti hadtörténész — a korabeli eseményekről tartanak előadást.

„Gördülve újra táncolunk”

Október 2-án, szombaton kerül sor a IV. Olimpikus-kupára, amelyet mozgáskorlátozott személyek számára szerveznek meg. A Maros Művészegyüttes kövesdombi termében tartandó rendezvény keretében 15 magyarországi mozgáskorlátozott személy műsorát is bemutatják, akik kerekesszékekben táncolnak. A rendezvény szombaton 10 órától veszi kezdetét,

10.30-tól ügyességi versenyre, majd sakk-táblá vetélkedőre, 13 órától kerekesszékes gyorsasági versenyre, majd asztaliteniszre kerül sor. 19.30-tól pedig a Gördülő Táncsoport lép színpadra.

Gyerekszínház Bukarestben

A budapesti Kolibri Színház okt. 2-án szombaton délután 15 és 17 órakor előadja a *Tekergő* című fél órás produkcióját. Helyszín: Teatrul de Comedie, str. Sfintul Dumitru 2. A magyar nyelvű, félórás előadás után a színészek elbeszélgetnek a gyermekekkel. Az előadás-Orbán Ottó versei alapján - elsősorban 0-3 éves gyermekeknek készült.

Tenyészállatszemele Marosszentgyörgyön

Október 2-án, szombaton tenyészállatszemelet szerveznek a Tófalvi utcai színház szomszédságában kialakított téren. A több mint 150 fős tenyészbika-állományból vonultatnak fel 8 fajta vonalhoz tartozó egyedeket. A rendezvény fél 11 órakor kezdődik.

Kilyén László estje Marosvásárhelyen

Vasárnap, október 3-án este 19.30 órakor a Jazz&Blues Clubban Kilyén László, a Tompa Miklós Társulat színművésze megismétli az *55. Állomás – múlt és jövő között* című egyéni műsorát.

Képzőművészeti kiállítás Csíkszeredában

Vincefi Sándor képzőművész kiállítás megnyitójára várják az érdeklődőket október 1-jén, pénteken 17 órától, a Székelyföld Galériában (Tudor Vladimirescu utca 5. szám). A tárlatot Ferencz István nyitja meg.

Előadás Csíkszeredában és Székelyudvarhelyen

Madách Imre Az ember tragédiája című művét játssza szombaton, október 2-án este 19 órától a Csíki Játékszín nagytermében, vasárnap pedig Székelyudvarhelyen, a Művelődési Házban a budapesti Evangéliumi Színház.

Variációk lecsóra

Nem kell ahhoz szakácsnak, de még csak gyakorló háziasszonynak sem lenni, hogy az ember meg legyen győződve arról, hogy övé a tökéletes lecsó elkészítésének titka. Így a közös lecsófőzés könnyen temperamentumos, tüzes vitába torkollhat, mert ahány ház, annyiféle módon készül a tökéletes lecsó.

Egy dolog van, amiben megegyezhetünk: a lecsót sokféleképpen variálhatjuk, és elrontani nehezebb, mint jól készíteni. A lecsóról előszeretettel állítjuk, hogy a magyar konyha alapétele, de ha szétnézünk a szomszédos országok fazekai-ban, akkor ez az állítás nem feltétlen állja meg a helyét. Ugyanis a lecsó alapanyagából máshol is készül finom fogás: az olaszok peperonataja – amit a hús hiánya miatt szegények lecsójának hívnak – lehetőleg több színű kaliforniai paprikából készül, fokhagymával, zellerrel, fehérborecettel és bazsalikkal. A baszk lecsó – a piperade basquaise – ugyanúgy készül, mint az ismert, hagyományos lecsó, kis fokhagymával, de rántottára halmozva tálalják, a tetejére pedig vékony sonkszeleteket tesznek. Az egyik legismertebb „külföldi” tán a francia ratatouille, ahol padlizsán és cukkini is kerül az alaplecsóba, kicsit ropogósabbra hagyják a zöldségeket, és az ízeket a kakukkfű hivatott megkoronázni. A törökök menemen néven készítik és a tetején tükörtőjással tálalják. Ugyancsak lecsó néven ismerik a németek, az osztrákok, az oroszok és a lengyelek is. A cigány lecsó (ejtsd: lacsá) pedig természetesen fűszerebb a megszokottnál: emberesen csípős, szigorúan szalonnán készül és

pár szem krumpli teszi még laktatóbbá. A lecsókészítés a kreativitásban rejlik, de mi is bemutatunk néhány receptet, hogy hogyan és mivel variálhatjuk.

Lecsó télire

Hozzávalók: 2 kg paradicsom, 4 kg paprika, olaj, só.

Elkészítése: A paradicsomot a paradicsomdarálón ledaráljuk, és egy nagyobb fazékban a tűzhelyre tesszük. A jól megmosott paprikát felszeleteljük vagy karikára vágjuk, megsózzuk, s a paradicsomban 15-20 percig főzzük. Forrón üvegbe töltjük, de az üvegeket nem rakjuk egészen tele. A tetejére kb. 0,2 cm vastag réteget étolajat öntünk. Celofánnal leköttjük, a dupla celofán közé tartósítószerrel teszünk. Forrón száraz dunsztba rakjuk.

Zöldbalecsó

Hozzávalók: 6 kg zöldbab, 0,5 liter olaj, 1,5 kg vöröshagyma, 2 kg zöldpaprika, 2-3 liter paradicsomlé, zeller- és petrezselyemzöldje, ízlés szerint só.

Elkészítése: Az apróra vágott vöröshagymát a ledarált paprikával a saját levében kissé megpároljuk, majd hozzáadjuk a földarabolt zöldbabot. Mielőtt teljesen felpuhul, még a paradicsomlevet és a sót, végül az olajat, zeller- és petrezselyemzöldet is hozzákeverjük. Így együtt még öt percig főzzük, s forrón üvegbe töltjük.

Lecsós palacsintatorta

Hozzávalók: 10 sós palacsinta, fél kg lecsó, 3 tojás, 5 dkg reszelt sajt.

Elkészítése: A lecsót felmelegítjük, elkeverjük a felvert tojásokkal és sózzuk. Egy tűzálló formát kivajazunk. 1 palacsintát lefektetünk, rá egy réteg lecsó, majd megint egy palacsinta és így tovább. A végén reszelt sajttal szórjuk meg. A sütőben 20 percig sütjük.

Parasztos lecsó

Hozzávalók: 12 dkg füstölt szalonna, 20 dkg parasztkolbász, 2 db vöröshagyma, 3 db paradicsom, 5 db paprika, 2 gerezd fokhagyma, olaj, pirospaprika, só, bors.

Elkészítése: A füstölt szalonnát felkockázzuk, a kolbászt felkarikázzuk. A hagymát apróra vágjuk. A paprikát, paradicsomot is feldaraboljuk. Egy lábasban felhevítjük az olajat, benne a szalonnát zsírjára sütjük, az apróra szeletelt hagymát rádobjuk és üvegesre pirít-

juk. A tűzről levéve megszórnjuk pirospaprikával, ízlés szerint sózzuk, borsózzuk. Beletesszük a feldarabolt paprikát, paradicsomot és a tört fokhagymát. Fedő alatt közepes lángon puhára pároljuk. A végén hozzáadjuk a karikára vágott kolbászt és még öt percig együtt pároljuk.

Citromos, narancsos lecsó

Hozzávalók (nagyobb adag): 2 kg paprika, 1 kg paradicsom, 3 lilahagyma, 4 db tojás, 4 kanál olívaolaj, 2 csapott kanál cayenne bors, 1 kanál örölt paprika, 2 kk örölt fahéj, 2 db citrom, 1 db nagyobb narancs, só, bors.

Elkészítése: Az olívaolajon megdinszteljük a felaprított hagymát, sózzuk, borsózzuk, majd rádobjuk a felkockázott paprikát. Miután összeesett, beletesszük a szintén kockázott paradicsomot. Utána fűszerezzük: só, paprika, cayenne-i bors, fahéj, 5-10, 2 citrom leve, megkavarjuk és beleütjük a 4 db

tojást. Folyamatosan kevergetve megvárjuk, amíg a tojás kezd megfőni, majd elzárjuk alatta a gázt.

Lecsó túrós csuszával

Hozzávalók: 20 dkg füstölt szalonna, 1 kg lecsópaprika, fél kg paradicsom, 30 dkg hagyma, 1-2 erős paprika, 5-6 gerezd fokhagyma, só, cukor, színes paprika.

Elkészítése: A felszeletelt szalonnákat bevagdaltuk, majd a fazék alján kisütjük. Rátesszük az apróra vágott hagymát és kavargatva aranyosra sütjük. Meghintjük a paprikával, és rádobjuk a felkarikázott paprikát és a cikkekre vágott paradicsomot. Beletesszük a zúzott fokhagymát, sózzuk, cukrozzuk és beletesszük a felhasított erős paprikát is. 20-25 pernyi fedett párolás után kész. Túrós csuszával vagy tarhonyával tálaljuk.

Lecsós sertésszelet

Hozzávalók: 10 szelet kaja, 2 dkg só, 5 dkg liszt, 10 dkg zsír, 10 dkg füstölt szalonna, 20 dkg hagyma, 5 g fokhagyma, 1,5 dkg pirospaprika, 1 kg zöldpaprika, 30 dkg paradicsom.

Elkészítése: A vékony hússzeleteket sózzuk, lisztbe mártjuk, a zsírban ropogósra sütjük. A maradék zsíron üvegesre sütjük a kockákra vágott szalonnát, majd megpirítjuk rajta a hagymát. Megszórnuk a paprikával, és felöntjük 2 dl vízzel. Kevés sóval és finomra vágott fokhagymával fűszerezzük, hozzáadjuk a hússzeleteket és pároljuk. A párolást követően a húst egy másik edénybe tesszük. A visszamaradt levet kevergetve besűrítjük. Hozzáadjuk a csíkokra vágott paprikákat és a paradicsomot. Tovább pároljuk és a lecsót a hússzeletekre öntjük. Sós burgonyával, tarhonyával, vagy rizzsel tálaljuk.

Őszi tennivalók

Az évelők számára a kezdetfeltételek kora ősszel optimálisak: a talaj ilyenkor még meleg, és a gyakoribb csapadéknak köszönhetően elég nedves. Az ültetés előtt a nehéz agyagos földbe dolgozzunk homokot, a könnyű homokos földet pedig komposzt-földdel gazdagítsuk. Az évelőnövénycsoportok gyökér-labdáját állítsuk egy veder vízbe, és addig hagyjuk ázni, amíg nem száll fel több levegőbuborék. Vigyázzunk az ültetési mélységre.

Még földbe kerülhet a szakállas nőszirm. A rizómát vízszintesen kell a földbe helyezni, és csak vékonyan szabad betakarni. Az írisz a pangó vizet nem tűri, ezért az agyagos talajba dolgozzunk homokot. Érdemes a növényt egy kis dombra ültetni, hogy az esővíz le tudjon folyni.

A napokban még elvethetjük a késői zöldtrágyanövényeket. Olyan ágyásokhoz, amelyeket már kora tavasszal akarunk használni, megfelel a mézontófi és a mustár. Ellenben a szöszbüköny és az őszi rozsvégyes olyan ágyásban ideális, melyet csak májusban fogunk újra betöltetni.

A friss levegő védi a dézsás növények egészségét, és távol tartja a kártevőket,

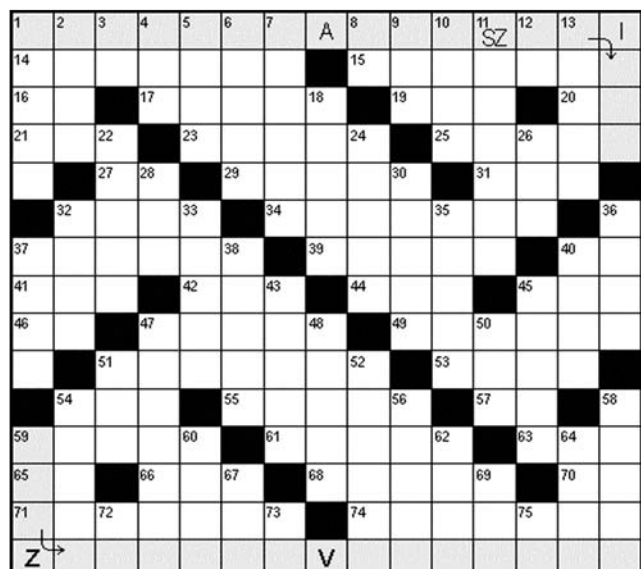
ezért minél tovább hagyjuk a szabadban. Csak akkor költöztessük a házba, ha a hőmérséklet az egyes növényfajták jellegzetes kritikus határértéke alá csökken. Néhány növény – babérrózsa, fügefafa – kint maradhatnak az első fagyos éjszakákon is.

Sármási-Bocskai János
kertész-mérnök

Jó és rossz

Vízszintes:

1. Voltaire (1694–1778), francia író aforizmájának kezdete. 14. Szervezetet létrehozó. 15. Lábsérülés. 16. Békaparadicsom. 17. Tojásfestő eszköz. 19. Rovar lesz belőle. 20. Növényi szár. 21. Számár, franciául. 23. Női név, gyomnövény neve is. 25. Dravida nép. 27. Kétféle. 29. Uralma alá hajtó. 31. Lapos konyhai edény. 32. Vaj jelzője lehet. 34. Taljánokra

jellemző. 37. Titkon arra a helyre tesz. 39. Varrómozdulat. 40. A fordítottja is igekötő. 41. Halászkok vágják a befagyott tó jegén. 42. Svéd, osztrák és zambiai gépkocsijel. 44. Késsé ráördít! 45. Nem hiába kér. 46. Antonov-gépek jele. 47. Készül a vizsgára. 49. Epedával ellátott dívány jelzője. 51. Láda és tészta is van ilyen. 53. Semmikor. 54. ..., -ról. 55. Hibás, vétkes. 57. Japán táblás játék. 59. Sűrűn lakott. 61. Zord. 63. Kissé elsős! 65. Középre mutató szó. 66. Norvég, zambiai és olasz gépkocsijel. 68. Nagytestű háziállat. 70. A cirkónium vegyjele. 71. A fizika ága. 74. Hasonlóságot megállapít.

Függőleges:

1. Dél-afrikai tartomány. 2. Mikszáth nevezte így nejét. 3. Biztató szócska. 4. A szén, a foszfor és a jód vegyjele. 5. Csend jelzője lehet. 6. Parányi. 7. ... majom (Bálint Tibor). 8. A rubídium vegyjele. 9. Párosan goromba! 10. Háromszemélyes kártyajáték. 11. Félreérthetetlen. 12. Antik római aprópénz. 13. ...alkohol, metanol. 18. Lenti helyre tüzel. 22. Helyére pakol. 24. Annak aljához (két szó). 26. Eltérő, különböző. 28. Lélek a komiknál. 30. Korbács. 32. Még ebben az évben. 33. Erősen maró vegyület. 35. Nulla. 36. Raktár, lerakat. 37. Kenőanyag. 38. Épületelem. 40. Könnyen bomló. 43. Dél-afrikai néger nép. 45. Rágalmat kitalál. 47. Minden januárban. 48. Aláhajít. 50. Magóg társa! 51. Csen, oroz. 52. Lada-típus. 54. Elődeink varróeszköze. 56. Listáról olvas. 58. Portugál kikötőváros. 59. Voltaire aforizmájának befejezése. 60. Tüzet éleszt. 62. Ravaszdi. 64. Vékony bőrcsik. 67. A jód, a kálium és a nitrogén vegyjele. 69. Anya, angolul. 72. ... Capone, gengsztervezér volt. 73. Latin kettős betű. 75. Nézd csak!

Készítette: Both László

8							3
	6					5	4
					2	9	
				3		2	5
			9				
7			4				6
	4			6			
			9			5	7
						6	1
1	3					8	

Közepes fokozat

A 81 mezőt a rácsban úgy kell kitölteni, hogy minden sorban, minden oszlopban és a 3x3-as négyzetekben 1-től 9-ig mindegyik számjegyet csak egyszer szerepeljen. Jó játékot!

Készítette: Buna Botond

Előző feladványunk megfejtése

1	2	4	3	8	7	6	9	5
6	5	8	9	2	4	1	7	3
7	9	3	1	5	6	4	2	8
9	1	5	6	3	8	2	4	7
8	7	6	5	4	2	9	3	1
3	4	2	7	9	1	8	5	6
2	6	9	8	7	3	5	1	4
5	8	7	4	1	9	3	6	2
4	3	1	2	6	5	7	8	9

Erdélyi szász népmesék

A két hazug

Egy szénavári embernek volt egy fia, az mindig hazudott, valahányszor csak szóra nyitotta a száját, ezért az apja nagyon röstellte magát, adott hát neki néhány krajcárt, és elküldte világgá. A fiú nem bánta, ment, ment, és egyszer csak elért a nagyszöllősi malomhoz. Ott látott egy molnárlegényt, aki állt és a garatba nézett. Nyomban megkérdezte tőle:

– Nem sodort erre a víz egy nagy malomkővet?

– Ej, dehogynem! – felelte a molnárlegény –, fogtam is a fejszemet, belevágtam, és ki akartam halászni, de hiába, mert a víz sodra magával vitte.

– No, mi aztán jól összeilünk – mondta a szénavári a nagyszöllősinek. – Gyere, menjünk együtt szolgálni!

Így hát elindultak együtt, s nemsokára beértek a városba, ahol elszegődtek egy úrhoz. Egyikük az urat, másikuk az úrnőt szolgálta.

Egy nap az úr elment hazulról a szolgáljával együtt, megmutatta neki a tornyot, és így szólt hozzá:

– Láttál-e már valaha életben ilyen magas tornyot?

– Hát hogyan láttam volna! A miénk még magasabb, egészen az eget veri rajta a kakas, és csillagokat csipeget!

– Hazudsz!

– Kérdezd csak meg a barátomat!

Hazaérve az úr menten megkérdezte a másik szolgálót is, aki teljes komolysággal így válaszolt:

– Igen, ez igaz. Ez azonban még mind semmi. De nálunk van egy torony, éppen az úkapám tette fel rá a gombot. Az olyan magas, de olyan igen magas, hogy még! Csak egyet mondok erre: az öregapám ledobott a tetejéről egy fejszét, és mire az földet ért, a vasa berozsdásodott, a nyele meg elkorhadt.

Az úrnő nagy kalácsot süttött egy másik alkalommal, és megkérdezte a szolgáljától:

– Tud-e a te anyád ekkora kalácsot sütni?

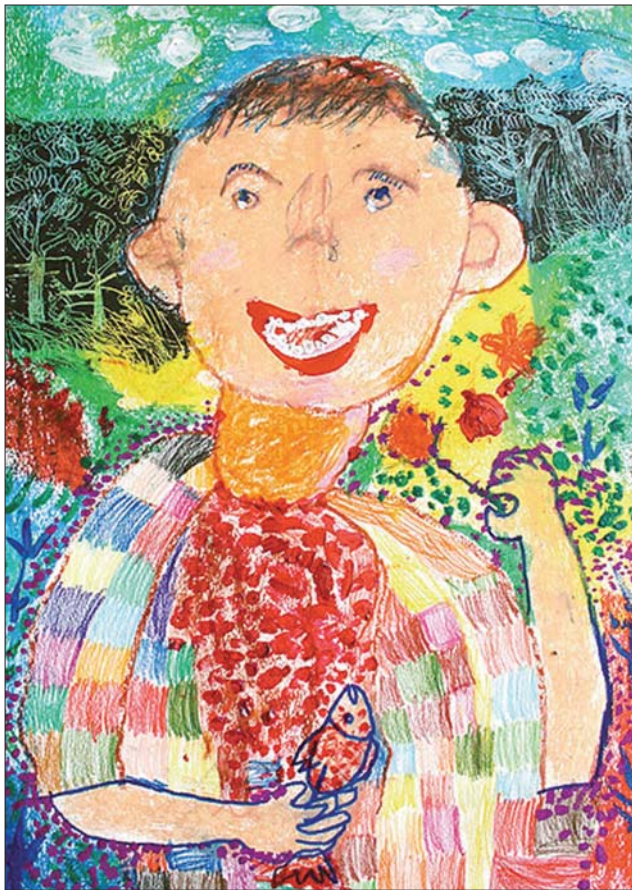
– Már hogyan tudna! Még sokkal nagyobb is. Egyszer akkorát süttött, hogy az egész szomszédság nem volt képes elmozdítani a helyéről emelőlákkal sem!

– Hazudsz! – mondta az úrnő.

– Kérdezze csak meg, asszonyom, a szolgatársamat!

Az éppen akkor lépett be az ajtón, így hát az úrnő nyomban feltette neki a kérdést, mire az nagy komolyan így felelt:

– Ez bizony igaz. De ez még mind semmi. Az én anyám egyszer akkora kalácsot süttött, hogy csupán abból, amit a széléről lekapart, tizenkét konda valamennyi

disznaja jóllakott!

Erre az asszony kiment a kertbe, és magával vitte a szolgálját.

– Láttál-e már életben ekkora kertet?

– Jaj, még sokkal nagyobb is! Az én anyámnak van egy kertje, az pontosan kétszer ilyen nagy, és abban egy akkora káposztafej, amelyik

akkorára nőtt, hogy a levelei kilógnak a kerítésen!

– Hazudsz!

– Ha nem hiszi, hát kérdezze meg a barátomat!

Amikor visszaértek az udvarra, éppen ott állt az úr szolgálja, és az asszony menten megkérdezte tőle, igaz-e, amit a szolgálja állított?

– Ez bizony színigaz –

mondta az nagy komolyan. – De ez még mind semmi! Az én anyám kertjében is termett egy nagy káposztafej, el sem tudja képzelni, hogy az mekkora volt! Csak azt az egyet mondhatom, hogy odajött egy csapat sátoros cigány, azok annak a tövével ütötték fel a sátraikat, és ott laktak, de mégis olyan meszsze voltak egymástól, hogy meg nem hallották egymás hangját, amikor a vasat verték, vagy az asszonyaik civakodtak.

Az úr és az úrnő ezt már nem bírták tovább, mind a két szolganak felmondtak, kijelentvén:

– Eredjete! Igazán semmi szükség arra, hogy dolgozzatok, hiszen a hazugságaitokkal sokkal többre viszitek az életben!

Mese a vörös kakasról

– Kedves nagymama, mondjal egy mesét!

– Nos, jól van. Hallottátok már a vörös kakasról szóló mesét? Jaj, az ám a szép történet!

– Hát akkor meséld el!

– Én nem azt mondom, hogy „Hát akkor meséld el!”, hanem azt, hogy „Hallottátok már a vörös kakasról szóló mesét?”

– Hát hiszen éppen ezt mondtad!

– Ej, dehogys ezt mond-

tam én, hogy „Hát hiszen éppen ezt mondtad!”, hanem azt, hogy: „Hallottátok-e már a vörös kakasról szóló mesét?”

– Nem, még sohasem hallottuk. Meséld el hát!

– Ki mondta ezt így: „Nem, még sohasem hallottuk, meséld el hát!” Én azt mondtam: „Hallottátok-e már a vörös kakasról szóló mesét?”

– Ó, uramisten, hát már nem tudjuk, hogy mit mondassz, és mit kérdezel, és hogy mit hallottunk meg mit nem hallottunk!

– De hiszen nem így mondtam én, hogy: „Ó, uramisten, hát már nem tudjuk, hogy mit mondassz, és mit kérdezel, és hogy mit hallottunk meg mit nem hallottunk!”, hanem azt, hogy: „Hallottátok-e már a vörös kakasról szóló mesét?”

– Hallottátok-e már a vörös kakasról szóló mesét? Hallottátok-e már a vörös kakasról szóló mesét?

– Így, most jól van. Most már tudjátok, hogy meséltem nektek idáig. Jegyezzétek meg hát a szomorú történet végét is:

Az a kakas vörös volt, a mesémnek vége volt!

– De nagymama! Hát miféle mese volt ez?

A csodálatos fa című könyvből

Tizenkét hónap a természetben

Az ősz a betakarodás időszaka, és ha kedvező időjárás volt a nyáron, akkor a pincék, éléskamrák gazdagon fognak állni az eltett, gyümölcsökkel, zöldségekkel. Kedves gyerekek, hozzájárulhattok ti is, a téli eltevéshez. Ebben az időszakban, a természetben tett sétaikatok során figyelmetekbe,

ajánlom a most viruló csipkebogyókat. Gyűjtsetek a dércsipe termésből és szársítátok ki a magokat, télen finom, C-vitaminban gazdag teát készíthettek belőle. Fél liter vizet feltesztek forralni, és amikor forr a víz, akkor szórjátok hozzá a két kanál összetört csipkebogyót, lassú tűzön főzzétek

öt percet, hogy minél több C-vitaminszert mentsetek meg. Miután lehűlt a tea mézzel, édesíthetitek és citromot is csavarhattok hozzá. A csipkebogyó-tea serkenti az epe-működést, jó a májbántalmak ellen, és kiváló vizelethajtó.

A lányok megpróbálkozhajtatnak a hecsedli dzsem el-

készítésével. Három kiló csipkebogyót alaposan megmostok, végeiket levágjátok, majd egy edénybe teszitek főni, annyi vízbe amennyi ellepi. Amikor megpuhul, hozzávetőleg fél óra múlva egy paradicsompaszírozón át paszírozátok, amit jelzek nem egy könnyű feladat, de ha sikerült, akkor még egyszer át kell egy szitán vagy gézen paszírozni, lényeg, hogy lehetőleg ne maradjon mag a masszában. Ha ez sikerült, tegyék fel a masszát főni, és közben fakanállal kavargatják bele, hogy ne kapjon oda – de ha mégis akkor nyomba le kell venni, és egy más edénybe tenni – mikor látjátok, hogy felforr adjatok hozzá egy kiló cukrot és még egy órát, főzzétek és közben ügyeljete, hogy ne süljön oda. Természetesen léteznek más megoldások is a paszírozásnál, a főzésnél, de én ezt tartom a legegyszerűbbnek. Végén a forró dzsemet üvegekbe (borkánba) merítitek és celofánnal lekötiitek, majd az egészet, dunsztoljátok, vagyis pokróccal jól betakarjátok és így hagyjátok, míg kihűl. Annyit azonban hagyjátok meg amennyit vacsorára forró tejjel elfogyaszt a család.

Zöldség-gyümölcs kép

Ki mondta, hogy a paszulyszemek, borsószemek vagy mogyoró csak étkezésre alkalmasak? Játshattok is velük, sőt nagyon vidám faliképet készíthettek egy kis fantáziával.

Szükséges eszközök: hablemez, különböző száraz magok, zöldségek, több színű festék, ecset, ragasztó, vonalzó.

Elkészítés: Egy hablemezt vágjatok tetszőleges méretre egy vonalzó és egy papírvágó kés segítségével. Ezután a kivágott lemezen a vonalzó

segítségével rajzoljatok szimmetrikus négyzeteket. Minden négyzet más színűre lesz kifestve. Színes temperákkal fessétek be a négyzeteket más más színekre, majd hagyjátok megszáradni. A magvakat ragasztó segítségével sorba rakva rögzítsétek a négyzetekbe. Minden négyzetbe ugyanaz a fajta mag kerüljön, sorba rakva. Ezután egy kis ecsettel fessétek be a magvakat is, ugyanolyan színnel mint az alap. Ha szükséges többször is lefesthetitek. Majd hagyjátok ismét megszáradni.

Csipkebogyó

Kelemen László, Rara Avis Madártani Egyesület

Hétféle mellékletünk *Életmód és Csodavár* oldalait Orosz Anna szerkesztette